

Ташко Гезаджык

У Кривоу
АБЕРКАЛІ

Ташко

Сміх — притаманне явище людини і як таке вже давно увійшло в літературу культурних народів. Не осталась позаду й українська література, яка в парі з гумористичними творами може похвалитись творами глибокої сатири, іронії та пародії. Від часу не смертельної «Енеїди» Івана Котляревського по сьогодні появляються в нас твори з ділянки гумору і сатири, що відзеркалюють наші будні та висміюють наші промахи й похибки.

Еміграційна українська література, що діє в повній свободі слова й друку, дала ряд вартісних творів з жанру гумору і сатири. Факт, що людина хоче посміятись, дає поштовх до творчості, яка для одних є нагодою посміятись від «вуха до вуха», для інших — є причиною глибокої задуми й застанови.

Сьогодні наше видавництво запрошує вас, читачу, завітати з новим письменником-гумористом на чужині, Паньком Незабудьком, що вклав у свою збірку «У кривому дзеркалі» чимало письменницької спостережливості й оригінальності в опрацюванні заторкнених тем. Ми впевнені в тому, що його перша збірка гуморесок, сатир і фейлетонів знайде широкий відгомін серед тих, що люблять і дорожать рідним українським гумором на чужині.

Paňko Nesabud'ko

EN EL ESPEJO RETORCERO

(Cuentos Humorísticos)

IN THE DISTORTING MIRROR

(Funny Stories)

EDITORIAL JULIAN SEREDIK

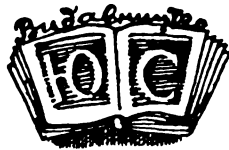

BUENOS AIRES — 1973

Панько Незабудько

У КРИВОМУ ДЗЕРКАЛІ

Гуморески, фейлетони, сатири.

ВИДАВНИЦТВО ЮЛІЯНА СЕРЕДЯКА

БУЕНОС - АЙРЕС — 1973

Тираж 1.000 примірників.

Обкладинка у виконанні Володимира Каплуна.

Copyright 1973 of the Publisher

**IMPRESO EN LA ARGENTINA
PRINTED IN ARGENTINE**

Тамара Клепачук

П Е Р Е Д М О В А

Ім'я Панька Незабудька (псевдонім) більш відоме, як гумориста віршованої форми. Його уціпливі епіграми на політичні й громадські теми часто зустрічаємо в нашій періодиці. Тепер же Панько Незабудько виступає, як гуморист-прозаїк. Виступає не як початківець, а як вироблений майстер сатири, до голосу якого варт прислухатись ширшому загалові нашої політичної еміграції.

Діапазон сатири Панька Незабудька досить різноманітний. Він жваво відгукується на всі міжнародні і внутрігромадські події. Його спостережливе око не минає навіть дрібниць, непомітних для ока звичайного. Хто б то зауважив, наприклад, скупарство якогось пана Ікс, що, не бажаючи дарувати «здачу» водієві таксівки, запропонував йому провезти його з жінкою «на 25 центів». Водій провіз, але скинув панство Ікс десь у віддаленому кварталі, звідки воно мусило добиратися додому, витративши в десять разів більше, ніж ті 25 центів.

Або: одне подружжя вирішило позбутися зайвих речей, запросило «Гарбїчмена», але в останній момент господині прийшло в голову: а чи варт віддавати *оте все*, *нажите на протязі багатьох років?* І вона потихеньку, щоб не бачив чоловік, перенесла речі, приречені на «Гарбїч», до пивниці, а «Гарбїчменові» сказала, що вони помилились, мовляв, у них нічого для «Гарбїчу» нема.

Нещадно картає Панько Незабудько *отих «малоросів»*, які, позбувшись старшобратньої опіки, виїхавши за кордон, *все ж таки продовжують свою «малоросійську» лінію*, не хочуть відмежуватись від роками усталеної опіки. Вони аж заглинаються від задоволення, коли почують «рідний» спів

про «Катюшу», про «Москву мою любимую», про те, як «на позицію дівушка провожала бойца» . . .

Що це? Рабська психологія? Незнищений руський патріотизм? Та ж зверніться ви до своєї історичної традиції, до своїх п р е к р а с н и х пісень. Мало вам? Не все там висказане? Запевняємо вас: У С Е ! Во ж нема кращої від української пісні, де і сум, і радість обнялись. . . Хіба що отой малорос народився десь поза межами України й не відчув її всеобіймаючого чару.

Надзвичайно уціплива сатира про пана-добродія, який не хоче дати на громадську ціль жодного долляра, бо він, мовляв, належить до «іншої» групи. Це він каже в кожному подібному випадку, і в результаті жодний цент не виходить із його грубої кишені.

Є в Панька Незабудька й чисто розвагові гуморески. Наприклад, «По чім найкраще пізнати українців». Мова йде про «національний харч» — вареники. Тут уже помилки не буде. Якщо їдять вареники, значить, українці.

У «Трагедії на весело» Панько Незабудько досить трагедійно і разом гумористично описує подію повернення українських аргентинців на «родіну». Вони чекали від неї манти небесної, а опинилися за колючими дротами, і всі їхні мрії були тільки про те, щоб повернутись назад, до «капіталістичної» Аргентини.

Найбільшій ж досконалості досягає Панько Незабудько в гуморесках, які змальовують царство советської «родіни». Там уже автор не має втину (оправданого), він невмолимий, безкомпромісово - дошкульний і найздібніший. Прочитайте лише його «У пекельному таборі», або «Советський чудотворець», або «Суверенна дірка». Останній твір — це просто перлина сатири. Як же досконало в ньому змальовано становище України, начебто суверенної держави, а насправді, по-неволеній колонії Москви. Панько Незабудько пише :

«Отож, розвивається суверенна Україна. Росте і міцніє її єдиний суверен — народ. За всі блага жовтневої революції

допомагає він великому російському народові закріплювати її здобутки. Іде добровільно освоювати цілині землі. З ентузіазмом виконує понадстроково план і здає продукцію, майже нічого собі не лишаючи. З великим одушевленням засвоює «общепонятний язик», який у майбутньому повинен стати «язиком» усіх трудящих радянської держави. Світле майбутнє жде суверенну українську радянську державу. Всі соціалістичні шляхи ведуть до її росту і сили. І виросте вона в майбутньому у велетня з непорушними кордонами, зі столицею в білокаміній Москві, з народом у Сибірі, в Казахстані та по всіх найбільш віддалених закутках «необ'ятної родіни».

Вільний світ давно переконався в облудності закликів і гасел ССРСР. Але той світ ще має надію на переродження советської внутрішньої і зовнішньої політики. Даремно! Бо ж основна мета Советів — підкорення всіх народів під егідою провідної нації — московської.

Треба сказати, що антисоветська й антикомуністична контрпропаганда по цей бік залізної куртини стоїть на досить слабкому рівні. Вона якась «половинчаста», часто б'є не по коневі, а по голоблях, робить крок уперед і три назад. Мовляв, коли б не образити сильно великого сусіда, адже на його теренах уже відбувалася хрущовська відлига, сталінізм не повертається (покищо!), людям значно вільніше живеться...

І забувають «мудрі політики» одне повсякчас актуальне прислів'я: «який від колиски, такий і до могили».

Советська держава, побудована на крові й сльозах багаточисленних націй, не може обернутися в державу гуманну, справді, демократичну. Будуть змінюватись самообрані диктатори, але не зміниться с у т ь .

Тому наше завдання: всіма доступними засобами розвінчувати міт про миролюбність ССРСР, про його начебто щире бажання с п і в і с н у в а т и, не зазіхаючи на чужі кордони й політичні устрої.

Одним із найбільш дійових засобів є сатира. І в цьому розумінні пропонувані читачеві сатиричні гуморески Панька Незабудька являються краплинами, які довбатиимуть камінь. На жаль, еміграційна спільнота, особливо в останні роки, заразилася байдужістю до всього, що не торкається її особисто. Але байдужістю нічого не зробиш.

Скинемо ж із себе отой «намул неволі», про який загадує Панько Незабудько. Будемо послідовними в своїх переконаннях. Морально і матеріяльно підтримаймо о д и н и ц і, які вперто змагаються зі злом і не складають зброї в боротьбі за визволення України, а з тим і всього людства від найбільшого зла нашої безталанної доби — московського комунізму.

За цією першою збіркою чекаємо від здібного автора наступних збірок, які будили б приспане сумління наших людей і заохочували їх до поповнення рядів безкомпромісових противників кожної облуди, як на громадському, так і на політичному відтинку.

А. Галац

ГАЗЕТНЕ МЕНЮ

Українці славляться на весь світ не лише чудовими піснями й танцями, але також і смачними стравами. Бувало колись удома, або й тепер, на нашій славній еміграції, коли зайдеш до українського ресторану, чи їдальні, то об'їстись можеш. Всякої всячини там, що її повигадували наші безіменні герої — кулінарні дослідники. Серед тої всячини вели перед і ведуть досі неперевершений борщ, чудові вареники та голубці.

У цілій діяспорі, де є лише скупчення наших людей, на ресторан, чи їдальню натрапите напевно. Людина наша мову загубить, звичаї розтринає по чужих шляхах, стратить національне обличчя, але борщу, вареників і голубців не відцурається ніколи.

Крім ресторанів, які приготують нам фізичний харч, є безліч таких «ресторанів», що приготують харч духовий, щоб не лише тіло, але й душа були ситі. До таких ресторанів належать, між іншим, наші газети. І там меню пребагате, різноманітне, багатокальорійне. Їж, розпережись, трісни-лопни, а не переїси усього того добра.

Зачнемо наші відвідини з Нью-Йорської метрополії, з метрополітального ресторану «Свобода». Меню, як кажуть, «до вибору й до кольору». Якої б ви партійної приналежности не були, завжди знайдеться щось для вас. А все в союзовому сосі приготоване на різні лади і смаки: на солодко, гірко, кисло і т. д. На десерт переважно Ікер зготовлений за старокрайовим стилем. Ресторан по своєму розмаху, як і належить метрополітальному ресторанові, універсальний.

Якщо ви приїхали до метрополії, не забудьте відвідати недалеко Філядельфію, а там славний наш ресторан «Америку». Зайдете туди, і зразу ж вам список меню подадуть. Заздалегідь вас попереджую : не сподівайтесь на скромне меню, лише на пісне, бо власники ресторану

люди побожні і додержуються лісної дієти. **Вибираєте** : патріархальна кваша, помісна каша, союзівська саламаха, а все у провидінській олії.

Сідаєте на джета і мчите до Вінніпегу, та зголоднілий духово, подаєтесь мерщій до ресторану «Український Голос». Умощуєтесь за столиком, берете картку меню і вибираєте. До диспозиції вам : Донцов печений, смажений, вуджений, сирий. З тоталітарним сосом, з фашистівськими приправами. Бандерівці різані, краяні, січені. Хочете в диктаторській приправі, хочете — визвольно - фронтівській підливці, зготовленій на рожево. Мельниківці скубані, випатрошені, із шкіркою, чи без неї, у хвалькуватій підливці, приправленій на бундючно. На десерт найчасніше дешевеньке радянське морозиво, замовлене прямо з комбінатів «Радянська Україна», «Літературна Газета» і т. д.

Попробуєте цього, попробуєте того, і в результаті обов'язково вас занудить. Біжіте тоді стрімголов та шукаєте місця, де можна було б спокійно і без свідків до риги поїхати.

Або знайшлись ви у славному Чикаго - городі. Захотілось вам сьорбнути трохи духової страви, так біжіть негайно до ресторану «Українське Життя» (якщо він відкритий, бо часто буває, що його закривають із браку клієнтелі). Там також матимете всього до вибору, до смаку й душі: Стецько солений, перчений, нашпигований. Хочете — в тайванському сосі, хочете — в ультра-революційній сметані. Добрянський свіжий, квашений, маринований, з укаківською баландою, чи кашею, як хочете, в бирчасоціяційному сосі. Реалітетна саламаха на контактівській засмажці. Поїсте, а тоді таке затвердження дистанете, що хто зна, чи й сам доктор - приправлявач вам поміг би. Кричите тоді з болю ! АУА!!!

Поїхали ви до другого славного міста — Торонто, і як лише відчули потребу духового харчу — шукайте за рестораном «Вільне Слово». Ось, зайшли ви туди, і зразу чемний кельнер підсовує вам картку меню. Читаєте : визвольно - фронтівці мелені, товчені, наколювані, з унарадівською паприкою і часничком. Севеушники варені, відциджені з бриндзею і без неї.

Попробуйте — не йде, сухе і тверде. В горлі стає. Ще вдавитись можна. Голодний, біжіть до іншого ресторану — «Гомін України». Дивитесь, яке меню : Ось вам : варениці варені з солонинкою, або без неї. Солонинка сира, копчена, смажена, варена. Я особисто великий amator солонинки у різних видах, але якщо ви на дієті, samozрозуміло, такий люксус на північно-американькому суходолі, як солонинка, річ заборонена. Беріться тоді до варениць, але вважайте, бо як вони в анти-влесівській протухлій сметані, зразу матимете клопіт : так вам живіт зорлигорить, що й духу буде тяжко зло-вити.

Полетіли ви, як турист, до Європи, знайшлись у столичному Мюнхені, і потрапили до ресторану «Мета». Бідний - біденький. І меню бідне. Єдина стиранка. Не дивуйтесь! При соціалізмі все бідне й одноманітне.

Зголоднілі, шукаєте і знаходите ресторан «Сучасність». Заходите в середину і сідаєте за порожнім столом. Вмиць дістаєте вибір меню : Ливицький обскубаний, осмалений, хочете випатрошений, хочете — начинений, хочете — з бебехами. Урадівці припечені, присмалені, прив'ялені. Бандерівці примариновані, присушені. привуджені, приправлені в реалітетному оцті, з утаверівською цибулькою, з усесерним часничком.

Поїсте, і зразу маєте халепу : прив'яжеться до вас швидка Настя, і бігатимете естафетою та ще й із штанами в руках.

Позбулися ви тої біди і думаєте собі : А ну, піду до ресторану «Шлях Перемоги». Ресторан цей славиться на весь світ патріотичним меню. Заходите, дивитесь — список меню на столику. Вибираєте : Лебідь печений, смажений, тушений, варений. Подається до утаверівської каші із зміновіховським сосом. Реалітетники солені, перчені, кислі. Двійкарі перекладані, начинювані, наколювані. Хочете в оцті, хочете — з паприкою.

Напхаєтеся того добра та таку спрагу після того дістанете, що п'єте до безтями все мокре, що під руку попаде.

З Мюнхену їдете до недалекого Нового Ульму, щоб відвідати ресторан і бар разом «Українські Вісті». Зразу

й меню вам рекомендують : Севеушники товчені, крайні, січені, шматовані, обов'язково з бульбою з диверсійним сосом, у провокаторській засмажці. Степаненко мочений чи сушений, подається до розбивацької каші. Бандерівці биті, калатані, мішані в гурра - патріотичній сметані з визвольною - революційною сахарійною. На десерт : солодкі бендерки та чай з ромашок. Для комплекту — горілка - уердепівка, гостра, як шпилька.

Посмакуєш собі, а опісля шукаєш за рициною, бо без неї не позбудешся з'їдженого.

Кінцева мета вашої подорожі: Париж у Франції, а задушевна мрія, за всяку ціну відвідати ресторан «Українське Слово». Меню там надзвичайно багате : Бандерівці добре вимішані, вивалковані і надувані. Лівіцький обскубаний до волосинки печеться на рожні. На другому рожні печеться Стецько, обмазаний від ніг до голови наклепницьким розчином, що ним зм'якшується м'ясо. Соси до вибору : розбивацький, диктаторський, диверсантський, самсобіпанський. На десерт: штулики, пундики, книші з правдивої, непідробленої мельниківської муки з вождівською сметанкою, з гайваським морозивом і легуміною. (Подібний ресторан є ще в Канаді, у Вінніпегу, на ім'я «Новий Шлях»).

Поїли ви знаменито, запили добрим французьким вином. За хвилину дістаєте страшні болі в шлунку. Вам рвуться кишки ... Ви тратите пам'ять .. Ви померли.

Летить ваша душа прямисінько до раю, але при воротах зустрічає вас святий Петро і не пускає.

— Ідїть, — каже, — та своїх гріхів позбудьтєся перше, — а тоді, будь ласка.

— А де ж я цього бісового вантажу позбудусь? — питаєтє.

— Хотите — летїть до чистилища, а ні, так стрївайтє, летїть до Аргентини та на покуту відвідайте «Мїтлу». Там як поїстє собі духової поживи, зразу вам усї гріхи вичистить! Найбїльший сукенсоч порядною людиною стане.

— ТРАГЕДІЯ НА ВЕСЕЛО

Кіндрат Гаврилович Віслюк, надзвичайно радий, ступив на поміст великого пасажирного пароплава «Сальта», що незабаром мав вирушити у свій далекий рейд — до Одеси. В руках його теліпались дві здоровенні валізи, наладовані отак про всякий випадок різним потрібним і непотрібним барахлом, які страшенно тягнули до низу. Здавалося збоку, що ось-ось нещасливі руки не витримають надмірного тягару, одірвуться від огрядного тулубу та разом із тягарем упадуть на поміст. За Кіндратом Гавриловичем тьопала його найдорожча половина — Мотруня, в наймодернішому жіночому вбранні, в чудернацькому капелюсі з пір'ям та сіткою, що його могла видумати лише фантазія моделіста в цьому остогидному та відсталому капіталістичному світі. Дивовижно стирчав він на обстриженій «під польку» голові, яка нагадувала великого гарбуза, що його хтось насадив на коротку шию. Ледви пропхалась сеньйора Мотруня через тисячну юрбу народу, яка з захопленням дурного теляти гляділа на пароплав та на «щасливців», що неначе гави обсіли поруччя палуби. За сеньйорою Мотрунею ступали дві доньки — дорослі сеньйоріти — Анїта й Евїта та чотирнадцятилітній синок - підросток Хуансіто. Анїта та Евїта несли важкі валізи, і навіть Хуансіто мав одну валізку. Але то ще не все добро було Кіндрата та його родини. Ранком вирядив він до порту каміоном¹⁾ поважну частину свого майна, яке зумів придбати за двадцять п'ять літ життя в Аргентині, за отих двадцять п'ять літ поневіряння по кампах²⁾ та обрах³⁾. Багато його приятелів радили не брати з собою так багато барахла. Наприклад, сусід Микита Трохимович Пень, той Пень, що про нього слава лунала, як про доброго советського патріота та не абиякого знавця проблем комунізму й оратора - пропагандиста, малю з себе не вискочив, побачивши вранці біля Кіндратової каси⁴⁾ цілу

піраміду скринь і валіз, які чекали на каміон.

— Дурний ти, Кіндрате! — каже Микита, — на якого чорта везеш те все зі собою? Там тобі советська власть — не Аргентина! Понімаєш? Та тебе і всіх вас в Адесі так приберуть та надають усього задармо стільки, що ви його не бачили на собі ніколи! Йй-бо, правда! Сам руский консул казав . . .

Але Кіндрат, помимо того, що комуністичний патріотизм розпирав йому всі атоми тіла, був хитрим і слухав не лише Микити та йому подібних, але й інших людей. Ось Серьожа Баран, добрий його приятель, дораджував йому :

— Бери, — казав, — чим тобольше, отак, про всяк випадок. Знаєш, оці наші хвашисти, що їх нечистий наніс сюди послі второй войни, щось дуже кричаче про мізерію на родине. Їм то нема що вірити, але лучше забезпечитись . . .

Після перевірки документів, відповідних формальностей та зайняття призначених кабін, Кіндрат Гаврилович трохи відсалпнув. Закурив цигаретку та, взявши під руку свою Мотруню, в супроводі Аніти, Евіти і Хуансіта пішов на палубу корабля, щоб разом з іншими взяти участь в останньому прощанні з юрбою своїх земляків - однодумців.

На палубі кишло від людей. На березі навпроти корабля, ворушилося, кричало, повівало напередими білими та червоними хусточками велике муравлище народу. Це створювало бадьорий, піднесений настрій. Вже сама згадка про магічне слово «Адеса» приємно лоскотало соціалістичне серце патріотичного Кіндрата. До того додати бурхливі овації, і — людина непомітно впливає на самий верх екстази. Кіндрат Гаврилович, як й інші, відповідав на безперервні привітання, всякими підібраними жєстами, що виявляло надмірну гордість. Його голова, схожа на місяць у повні, яка від надто зужитих за двадцять п'ять років нужденного життя в Аргентині «грап, «кань»⁵⁾ та коньяків, мала барву буряка, ще більше червоніла від радісного підйому. Він відповідав дебелим басом. Йому помагала сеньйора Мотруня своїм альтом. Сопранами пищали сеньйоріти Аніта й Евіта.

Навіть Хуансіто вигукував щось, наслідуючи свого батька. Голоси їхні мішалися з тисячами інших, що виповнювали палубу та беріг Ля Пляти⁶⁾ неймовірним гармідером.

Раптом хтось торкнув ліктем Кіндрата. Той обернувся і побачив перед собою усміхнені, неначе аргентинське сонце, лиця свого пайсана⁷⁾ Луки Аврамовича Цапа і його жінки Гапки.

— Здорові були, Кіндрате! — сказало усміхнене лице і простягнуло руку. — Буенас тардес,⁸⁾ сеньйора! — звернулось воно до Мотруні.

— Здрастуйте! — відповіли Кіндрат Гаврилович та Мотруня. — Їх пискливо підтримали Аніта й Евіта та малий Хуансіто. Худа і засушена, немов опеньок, сеньйора Гапка цілується з грубезною сеньйорою Мотрунею.

— А що, значить, діждались своєї черги? — питає Лука Аврамович.

— Аякже, діждались нарешті! — відповів Кіндрат Гаврилович. — Чорти мене вже брали останніми місяцями. Ніяк не можна було діждатись. Знаєте самі добре, що моя Мотруня вже десять років провадить відтовщувальну курацію по різних докторах та санаторіях. Нічого не помагає! От і каже мені той, знаєте його, Микита Трохимович Пень — розумна та патріотична голова: — Ідьте, Кіндрате Гавриловичу, додому. Там і повітря краще, і доктори ліпші, бо ж то, знаєте, наші — советські. Тут може сеньйора Мотруня пропасти ні за цапову душу. А там її вилікують напевно. От я й послухав. Спасибі Микиті Трохимовичу. Повік йому цього не забуду.

— Я також, — каже Лука Аврамович, — вожуся вже вісім літ зі своєю Гапкою, як дурень зі ступою. Щось їй долягає в середині. Не знаю — іґадо⁹⁾, чи, може, апендікс. Ходжу, їжджу вісім літ по різних докторах і нічого не помагає. І їсть не їсть, і спить не спить, висохла ось як. То я думаю собі: Там клімат ліпший і доктори добрі, (читав я у «Знанніс»¹⁰⁾). Поїдемо, стара? — питаю?. А що ж, поїдемо, — каже, — вже мені це аргентинське м'ясисько так надокучило, що, здається, пропаду, якщо зостанемось тут далі. Я вже так з'їла б нашого салья, або ковбаски! Мені, знаєте, признали хубіляцію¹¹⁾, але чорт із

нею! Представник русського консула сам казав : плюньте на ту хубіляцію. Там будете мати все : хубіляцію і до хубіляції. Та й скучно ж за рідними сторонами, і вмерти на рідній землі солодше, як тут, в Аргентині. Шолопають люди, — тут Лука Аврамович, зробивши відповідний жест, стишив голос, — що наші хвашисти підбурюють людей, щоб не їхали на родину, кажуть, мізерія там чорна. Навіть демонстрацію влаштували, коли від'їжджав «Санта Фе»¹²).

— Пішли вони к'чортовій мамі! — злісно вигукнув Кіндрат Гаврилович.

— Сволочі! Запроданці! — верескнули Мотруня і Гапка. Заливаючись сміхом, підтримали їх Аніта й Евіта. Навіть малий Хуансіто, не знаючи чому, стис кулака.

Коли вони так любо собі розмовляли, сталась подія, яка доценту розбила гарний настрій Кіндрата. Луки, сеньйор Мотруні і Гапки, всіх пасажирів і тисячної юрби. Нагло появились транспаренти, які німою мовою почали розказувати остовпілим пасажирам про те, в що вони, пасажири, не могли ніяк повірити, але яке могло таки статися. Голосники почали перестерігати та взивати опам'ятатись. Юрба і пасажири різно реагували : хто свистом, а хто мовчанкою.

На Кіндрата Гавриловича ця подія вплинула, як відро холодної води на п'яну голову. Розуміється, він, як советський патріот, не міг знести такої зневаги. Він, як і інші, хотів гостро реагувати, але хіба перекричиш проклятий голосник? Знесилений, кинув палубу та втік до кабіни. Упав на каму¹³). В голові шуміло і вертілось щось несамовито. Бажання відплати розпирали його патріотичне серце, лізли до горла, давили.

Довго лежав він на ліжку. Раптом прибігає його синок.

— Папа! Папа! — кричить. — Там голосник викликає тебе! Ходи!

Вийшли. Кіндрат не повірив своїм вухам. З голосника громом неслися слова :

— Увага! Увага! Кіндрат Віслук з родиною! Прихиліть ваші голови нижче! В останній раз щасливої дороги бажає вам Серьожа Барен з родиною! Як буде добре

вам, пишіть! Як буде зле, пишіть також! До побачення!
Щасливої дороги!

Ці слова цілком збили з пантелику Кіндрата. Як так? Серьожа такий патріот, прогресист, а кричить до нього через хващистський голосник.

Довгі години тривала демонстрація. Багато народу вже розійшлося, а демонстранти стояли. Транспаренти і голосники вперто доказували своє. Дехто з поворотців зразу зрезигнував зі своєї постанови їхати на родину. Пригноблення опанувало велику частину людей. Бісидись большевицькі агенти та їх поплентачі. На Кіндрата Гавриловича ці події вплинули так, що навіть не вечеряв. А бідну сеньйору Мотруню аж два рази відливали водою.

Пароплав відплив десь після півночі.

Довга - предовга дорога з Буенос - Айресу до Одеси. За цей час багато дечого побачив і навчився Кіндрат Гаврилович. Почав приходити до переконання, що приказка «не все золото, що світиться» має свій незаперечний великий вальор. Найбільше обурювало його те, що приставлений до їхньої групи агент Ваня Держимордов заборонив їм розмовляти з аргентинськими моряками. Страшно нудне було життя на пароплаві, а ще нудніші політичні лекції, що їх проводив агент Афонька Рубашкін. Ніяк не лізли в голову Кіндрата Гавриловича комуністичні мудрощі Маркса - Енгельса - Леніна. Про Сталіна не згадувалося вже нічого. Шораз більше давалась відчувати нестерпна советська атмосфера.

Пароплав наближався до Одеси. Ще за пів дня дороги перед Одесою наблизився до поворотців советський пароплав. З нього висіло кілька чиновників, які з місця почали енергійне пересортування спантеличених докраю пасажирів. Не обійшлося без драматичних моментів, особливо, коли відібрали всі валізки. Кажали, що віддадуть пізніше, на березі. Кіндрат Гаврилович лочав протестувати, коли широкопийкий, рябий москалісько брав його валізку, де, крім убрань, були його та родини дорожні речі, придбані в гнилому капіталістичному світі.

— Ей, ти, череватий! — почув він репліку від рябого. — Пашол вон к'такой матері! Здесь тебе не Аргентина, а Советський Союз! Панімаєш, сволоч?

Поїхали на беріг валізки, щоб ніколи більше не повернутись в руки їх власників. Поїхав русским уже пароплавом даліше Кіндрат Гаврилович і всі поворотці, але не до Одеси, а в іншому напрямку. Не помогли протести мужчин і плач жінок. Поїхали і кінець!

Буде проходити відтовщувальну курацію сеньйора Мотруня. І наслідки прийдуть скоро! Хороші лікарі в Советському Союзі. Да! За десяту частину п'ятилетки й сліду не лишиться від грубезного живота і ніг.

Набере апетиту вічно хвора Гапка. Істиме, аби лише дали! Зникне, як камфора, вічна проблема ігада чи апендікса.

Кіндрат Гаврилович буде любитись советською фуфайкою та ватяними штанами, виповнюючи стаханівські норми праці та згадуватиме слова мудрого Микити Трохимовича Пня, що буде носити на собі речі, яких ніколи в житті не носив...

Але найбільшим досягненням буде політична курація. Від советського патріотизму лишаться тільки ніжки та ріжки. Будуть усі працювати над побудовою соціалізму та спільно з усім народом чекатимуть моменту, коли та будова розлетиться, а на її руїнах розцвіте нове життя, за яким тужать поневолені народи.

Дай Боже діджатись цього і їм, і нам.

Аргентина, 1956 р.

- 1) Каміон (есп.) — вантажне авто
- 2) Кампо (есп.) — поле
- 3) Обра (есп.) — будівництво
- 4) Каса (есп.) — хата, дім
- 5) Грапа, каня — аргентинські горілки.
- 6) Ля Плята — ріка, чи радше морська затока біля Буенос Айресу.
- 7) Пайсано (есп.) — земляк
- 8) Буенас тардес, сеньйора (есп.) — Доброго пополудня
- 9) Ігадо (есп.) — печінка
- 10) «Знання» — комуністична газета українською мовою, яка виходила колись в Аргентині.
- 11) Хубіляція (есп.) — пенсія
- 12) «Санта Фе» — аргентинський пасажирний пароплав.
- 13) Кама (есп.) — ліжко.

— СТАРА ЗВИЧКА

... Минули зимові холоди. Повіяв теплий вітер із заходу і на своїх крилах приніс довгожданий подих весни. Сніг розтанув скоро, де-не-де лежали ще по ровах його останні брудні кляпті. Дерева пустили вже бруньки, а перед хатами у городцях завітнали перші ранні квіти.

Було це однієї суботи, в березні. Микита Лаврентійович П'явка вийшов із хати. На дворі була гарна погода. Весняний легіт ледь-ледь ворухив обвантажені бруньками куці бузку та ніжно дотикався його лиця.

— Весна! Рання, гарна й тепла! Пора вже деревця очищувати і город треба буде ось-ось копати. А яка там весна у нас, вдома, цього року?.. Скільки ж то весен довелось зустрічати на чужині?.. О, Боже!..

— Старий! — перервала його думки жінка, Варвара Миколаївна. — Гарна погода, що? Такої мені й треба. Знаєш, старий, я сьогодні задумала чистити пивницю. Найвищий час зробити в ній порядок. Там сила-силенна всяких непотрібних речей. Ти подзвони зараз до смітьяра, хай приїде і забере. Чуєш?

Тон її голосу був строго наказовий. Так і вичувалось, що це не будь хто говорить, а вона, Варвара Миколаївна у власній особі.

Микита метнувся до телефону.

— І зараз же мені виходь! — крикнула йому навздогін жінка. — Поможеш виносити непотріб!

Згідно жінчиної децизії, Микита замовив смітьяра. Той обіцяв приїхати десь в обідню пору.

А в пивниці? Чого там не назбиралось! І старих черевиків пар з дванадцять, і якісь гумові чоботи, паперові скриньки, кільканадцяттеро старих штанів, чимало панчіх і скарпеток, гора порожніх пляшок, якісь журнали, мішки, сорочки. Навіть знайшлося кілька старих капелюхів.

— Оцю всю непотріб бери та й винось на подвір'я. Тільки клади біля хвіртки, щоб смітьяреві було недалеко носити до трока¹).

Микита взявся виконувати наказ, а що до роботи був, як то кажуть, «добрий віл», то за годину весь непотріб лежав безладною купою перед хвірткою.

Упоравшись, пішов Микита в садок очищати дерева, а Варвара, вилізши з пивниці, сіла перед хатою, щоб у теплих проміннях сонця відпочити.

Погляд її мимохить упав на купу щойно винесених непотрібних речей.

— А може б, ще переглянути? Може, ще тут добра річ знайдеться, яку шкода було б викидати? — подумала Варвара Миколаївна, і, вставши, пішла до нагромадженої купи та почала експертизу.

— Оці штани ще добрі, а ці порвані — якраз на латки підходять... Паперові скриньки придатяться на яблука восени... А пляшки? Справді, я навіть не думала. От голова! Та ж у що буду сік зливати?

Оглядала далі кожну річ, і врешті, в наслідок тієї експертизи, майже всі речі виявились добрими й поволі помандрували назад, до пивниці.

Коло одинадцятої приїхав смітьяр. Микита вийшов назустріч.

— Гелов, містер! А де ж є гарбіч²⁾?

Микита глянув на місце перед хвірткою, а там порожньо.

— Варваро! А гей, Варваро! Де ж старі речі?

— Там, де були п'ять років назад! — крикнула з хати дружина.

Знизавши плечима, Микита перед смітьярем тільки розвів руками. Той, вилаявшись, поїхав назад, а бідний Микита Лаврентійович, ідучи знов в садок до роботи, думав:

— Певне, моєї баби ніяка Америка не вилікує від старих звичок.

---

¹⁾ Трок (анг.) — вантажне авто.

²⁾ Гарбіч (анг.) — сміття.

БУЛО КОЛИСЬ

Отак не раз, відпочиваючи на дозвіллі, згадуються минулі добрі часи, як то християнин сів до свого, чи чужого стола десь у далекій - предалекій Аргентині... А цей стіл! Боже мій! А цей стіл угинався від свіжоспеченого асада¹⁾, якого запах приманливіший за всі аромати, що їх створила природа, чи людська винахідність, пробуджував такий апетит, що й досі, як згадую, слинку ковтаю. А на столі, побіч миски з асадом, нерозлучна пляшка з кебрачом²⁾ запашним, червоненьким, сам вид якого викликав піднесений настрій і бадьорість. Отак бувало вип'єш того нектару чарку, дві, три... От настрій тоді! А смачне асадо тріщить, хрупає під зубами, стає в горлі. У таких критичних випадках, коли воно стане в горлі, ти його підіпхнеш кебрачом і... пішло!

Не раз собі отак згадаєш ці добрі часи, коли ще не існувала проклятуща проблема дієти, і думаєш гірко: було колись...

Тепер в Америці сідаєш до американського стола. Стіл накритий та прикрашений за всіма наймодернішими вимогами. І чого там немає на цьому столі! І серветки, і рушники, і порцеляна, і кришталь, і срібло, і скло. А от глянеш у порцелянову миску, і жаль гіркий огортає твоє серце. Немає асада! Замість нього, в місці пишається модерний американський суп — прямо з бляшаної консерви - кен-и³⁾. От так — відкрив оту кену та в кип'ячу воду, і... за п'ять хвилин готовий суп. Дуже геніальний винахід! І час зекономиш, і без жінки можеш обійтись. А в цьому супі чого тільки немає: і картопля, і петрушка, і морква, і каша якась, і капуста, і помідори, і цибулька, і м'ясо - не м'ясо, а щось, про яке кажуть: і сам дідько не розбере. Не суп, а інтернаціональний конгломерат — точнісінький, як сама Америка. А кебрачика і на лік не знайдеш! А підеш часом у гості, то підсунуть тобі деколи одну чарку віскі. Та де там — чарку! Хіба ж

це можна назвати чаркою? Отаке мале, манносінке, неначе наперсток, що й сам не знаєш — пити це, чи нюхати? Кажуть : Не можна пити горілки — медицина забороняє. Не можна їсти м'яса — медицина забороняє. Не будеш їсти й пити — сто років проживеш. А будеш — «кансера»⁴), чи якусь іншу біду дістанеш. І не п'ють, і не їдять. На супі - інтернаціоналі та кашці - вівсянці проводять своє модерне життя.

І що з того?

Іде ось, наприклад, така собі «місс»⁵) чи «міссіс»⁶) Мері, Нел, Сузанна, чи якась там Едді. Страшно глянути! Дивуєшся, як там душа може вдержатись у такій фізіології? Жовте - жовте, аж руде! Мізерне, засушене немов опеньок. Худе, згорблене, довгоноге, довгоп'яте. Не підстрижене, а підскубане, неначе гуска. Жодної примани! Ні спереду, ні ззаду! Лише типовий англійський носик стирчить, як цибулька. Дивишся на оте бідолашне створіння та дивуєшся : І як ці американські чоловіки живуть з такими пародіями на жінок? Здається, ось - ось, воно само розсиплеться від подуву вітру.

І не п'є і не їсть. Так медицина каже . . .

Як хочете, так і оцінюйте проблему. Їсти й пити, чи не їсти й не пити. Від себе я скажу: От наш покійний Винниченко і м'яса не їв, і горілки не пив, і не курив, а помер таки передчасно. А от, Черчіль і м'ясце їв, і віскі попивав, і цигари курив і, помимо того, прожив собі, нівроку стільки, що дай нам Боже всім так прожити.

Мій небіжчик дід (царство йому небесне) бувало казав : Мій покійний дід прожив без малого сто років, бо кожного ранку вихиляв сотку оковитої.

Я ще маленьким тоді був, ще хвостиком від сорочки, що вилізав мені із штанцят, хату замітав, а пам'ятаю добре, як, бувало колись, до моєї покійної бабці (вічний спокій її душі) зайде кума Явдоха. Іде, бідна, не йде, а ледве ноги волочить та за живіт обома руками держиться, та крекче, стогне : ой, ой, ох!

Бабця моя питає її :

— Що це з вами, кумонько? Та ж ви виглядаєте, немов з хреста зняті!

— Ой, кумонько Гандзюненко, кумасенько моя золо-

тая! Та так мене ото сьогодні завертіло коло пупця, що думала — дуба дам! То я ото скоренько до вас. Може, маєте трошки перцівки? Кажуть, помагає.

Бабця Гандзя хутчій до комори. Винесе пляшку перцівки. Налле Явдосі й собі. Цокнуться. Вип'ють. І так чарка, дві, три... А за хвилину обидві як підуть по хаті дрібульками - вихилясами, як підуть! Притупують та приспівують :

*«... Ой гарна я. гарна я,
Від неділі до неділі п'яна я»...*

Відразу шлункову хворобу в баби Явдохи неначе рукою зняло. Аякже!

Було колись!..

Отак сидиш собі на дозвіллі, а душа твоя лине десь на край світу цього, в далеку - предалеку Аргентину. А перед очима стає тобі чудовий образ, щойно зняте з «паріжі»⁷⁾ свіженьке асадо, а біля нього, неначе чоловік з жінкою нерозлучний кебрачо. Тоді так на серці робиться тяжко, а на душі сумно, що сльози мало що не капають з очей. Гей, асадо ж ти, асадо свіженьке. м'якеньке, присмалене трошки, з петрушкою та часничком! Гей, кебрачику любий, милий, запашний! Як тяжко без вас! Як скучно! Навіть фейлетончики не виходять такі, як треба. Погибати прийдеться з туги за вами. І медицина не допоможе!

---

1) Асадо (есп.) м'ясо печене на сітці з дротів.

2) Кебрачо (есп.) — рід аргентинського столового вина.

3) Кен (англ.) — бляшана коробка для консервування.

4) Кансер (анг.) — пістряк.

5) Місс (англ.) — панна.

6) Міссіс (англ.) — пані.

7) Паріжа (есп.) — дротяна сітка, на якій печеться м'ясо.

Сонцарі
Нікити

У ПЕКЕЛЬНОМУ КОНЦТАБОРІ

В самому центрі підземного царства Сатани Дияволовича Люципера — володаря і повелителя всіх підводних, підземних і повітряних дияволів, чортів, дідьків та інших злих духів, розташувався величезний концентраційний табір. Перед широкою брамою цього концтабору сюди й туди ходить спецвідділ НКВД. Над брамою величезна червона зірка, а під нею серп і молоток навперехрест. Ще нижче великими червоними буквами напис: «Исправительний лагерь «Компартия СССР».

У цьому концтаборі відбувають свої довічні кари за поповнені перед Богом та історією злочини супроти людства душі всіх правовірних і неправовірних комуністів. У реєстрі в'язнів, що писані кров'ю замучених ними жертв, знайдете такі прізвища, як Маркс, Енгельс, Ленін, Роза Люксембург, Бела Кун, Троцький, Постишев і т. д. Далі йдуть менш відомі, і взагалі невідомі прізвища членів Політбюро, нарковів, полпредів, більших і менших військових командирів, чекістів, гебеушників, енкаведистів, емведистів, катів, явних і тайних агентів розвідки і контррозвідки, шпигунів, донощиків, різномодних сексотів, лакуз, які боролись за червону советську революцію, її будували й закріплювали.

В центрі табору — величезна площа. В центрі площі заля. Посередині залі стоять тісно, один біля одного, великі казани. День і ніч під казанами горить вічний вогонь. День і ніч у казанах кипить смола. В цій смолі проходять лікувальну курацію нечисті душі всіх великих, менших і малих вождів, вождиків та вожденят, їхніх соратників, агентів та поллентачів. За нормою праці, встановленою в советських концтаборах, по шіснадцять годин на добу чорти в кип'ячій смолі випарюють бруд з їхніх душ. Шіснадцять годин на добу чорти, виповнюючи «чортівську стахановщину», жваво звиваються між казанами. Цей дрова носить, другий привезені ко-

луди дерева кидає під казани, третій додає свіжої смоли, той вилами приборкує неслухняні комуністичні душі, яких надто гарячий темперамент не видержує високої температури розтопленого чорного плину. Шіснадцять годин на добу випарюють свої тендітні душі колишні большевицькі вожді, вельможі, чиновники, проклинаючи свою чорну долю, царя Люципера та всіх чортів, та згадуючи своє миле, безжурне життя на землі, в Советському Союзі, в пролетарських дачах та курортах.

Пізно ввечері, коли пекельне сонце ляже відпочивати, припизяється в таборі праця. Каторжан, після вечірньої перевірки, чортівське НКВД жене в бараки спати. Повечерявши шматком чорного антрациту та півлітрою гарячої смоли, всі лізуть спати на нари. Кипляче метушню, криками чортів та стогоном і плачем каторжан удень, увечері пекло стає спокійним. Сюди й туди повагом походжають вартові з вилами в руках, у канцеляріях ще докінчують свою працю пекельні «канцелярські криси», а з уставленого біля управи табору єдиного репродуктора ллються дитирамби на честь «щасливої алської життя», веселі чортівські марші, а час від часу навіть з тамтого світу вістка дійде. Ловлять жадібно каторжани такі вістки, а потім жваво обговорюють їх.

Раніш, коли ще жовтнева революція лежала в своїх пролетарських пеленках, усі комуністи без різниці національності, расового походження і т. д., мешкали спільно в своїх бараках - гуртожитках. Тоді ще не було зрізничкування серед міжнародної компартії. Вона (компартія) росла і розвивалась під знаком єдиної тоді генеральної лінії Владіміра Ілліча — геніального вчителя і батька всіх комуністів на землі сущих. Але коли Ілліч задалегіть узяв та й «врізав дуба», настало велике зрізничкування серед комуністів не лише на землі, але й на тому світі, у царстві підземному Сатани Дияволича Люципера. З кожним етапом, з кожним роком зроджувались різні течії, ворожа одна одній. Виникли «троцькісти», «бухарінці», «націонал - комуністи», «тітоїсти», «сталіністи», «маоїсти», «колективісти» і т. д. Вони не лише на землі, але й тут, у пеклі, завели такі свар-

ки між собою, що управа концтабору змушена була розділити їх, згідно їхнього компартійного переконання. Так виникли в таборі дільниці, наприклад, імени Троцького, Сталіна, Ягоди, «колективного керівництва» і т. д.

Режим у царстві підземному Сатани Дияволовича Люципера, хоч надзвичайно суворий, але все ж таки лишився далеко позаду большевицького режиму на землі. Хоч дають їсти раз на добу й скупо, бо лише шматочок антрациту і півлітри смоли, все ж таки під час денної курації можна нишком час від часу сьорбнути собі гарячої смоли, аби лише котрийсь зі службових чортів не бачив. А знову ж Ленін та вся знатна братія мешкають у спеціальному бараку, що носить назву барак ч. 1 ім. Політбюра. В цьому бараці є різні вигоди, які продумала соціялістична винахідливість, включно до «параш» найновішої советської конструкції.

І так жили собі каторжні душі, ворогуючи між собою, сварячись, то знову мирячись, аж раптом блискавкою рознеслась вістка. Сталось це 5. березня 1953 року. Через репродуктор рознісся жалібний марш Шопена, а за ним ще жалібніші слова, трансмітовані прямо з Москви: «Сьогодні перестало битися серце нашого великого вождя і учителя товарища Іосіфа Віссаріоновича Сталіна...» В таборі зробилась суматоха. «Сталіністи» плакали, «троцькісти» і «бухарінці» раділи. Створився рух, неначе на ярмарці, аж пекельна НКВД мусіла ржити заходів і вилами наводити порядок.

Увечорі в бараці ч. 1 ім. Політбюра відбулася з приводу цього жвава розмова :

Троцький: — І йому, сволочі, таки довелося врізати дуба ! Не мине кавказький їшак казана зі смолою !

Ленін: — А казали : буде жити сто років щонайменше. Хай вічне буде йому царство Люципера. Дебела була рука !

Троцький: — В дурака дебела рука !

Ленін: — «Нельзя» так говорити, Лейбо. Він зробив більше для нашої пролетарської революції, а зокрема для матушки Росії ніж Пйотр Великий, Єкатеріна Вторая, чи я — Владімір Іллч Улянов - Ленін, не говорячи вже

за тебе — большевицького Гамлета. Нельзя так казати, Лейбо !

Бухарін : — Вже кружляє поголоска, ніби то Коба не вмер своєю «собственною» смертю, а його добровільно та скоропостижно на лоно Леніна перенесла колективна братія.

Троцький : — Носив вовк, понесли й вовка ! Туди йому, сукиному синові й дорога !

Ленін : — Замалчать, жидовская морда! Цікаво, чи будеш ти так кричати, коли він тут з'явиться в нашому колі? (Лейба побілів та затряс своєю цапиною борідкою). — Ленін продовжував далі : — Що його умертвили наші діти, оці «колективні диктаторенята», це вам ніяке відкриття Америки. Це звичайна діялектика марксизму-комунізму. Або я не вбивав? Або ти не вбивав би, якби був мудріший за Кобу? І Коба вбивав, і його вбили. Щоб лише світова революція не потерпіла, а всьо ето чепуха ! На великому шляху до повного осягнення мети всякі методи добрі й оправдані. Аби не суперечили її принципам . . .

Довго так балакали та обговорювали цю подію. Один лише Карл Маркс сидів мовчки, погладжуючи свою бороду. Він ніяк не міг збагнути московсько - азійської ментальности своїх колег.

На другий вечір, після полагодження відповідних формальностей, два дебели чорти із спецвідділу НКВД втаскали грішну душу Йосифа Віссаріоновича з управління до бараку ч. 1 ім. Політбюра. Як Сталін лише появився на порозі гуртожитку, вчинилась страшна паніка. Перший дав драпака Лейба Троцький. За ним услід накивав п'ятами Бухарін. Далі розлетілись на всі сторони Риков, П'ятаков, Дзержинський, Ягода, Каменев, Зіновєв та інші. Ніяка сила не могла їх спинити. Не помогли навіть вила пекельного НКВД. Так і до сьогодні бояться заглянути у барак ч. 1 ім. Політбюра. У ньому лише залишилися Ленін, Маркс, Енгельс, Калінін, Сталін і ще де-хто.

Цього ж таки пекельного вечора, коли поява душі Сталіна наробила стільки рейваху між душами колишніх «політбюровщиків», після наведення порядку таборовою

хвостатою сторожею, відбулась розмова між Леніном і Сталіном.

Ленін: — Нарешті дждався тебе, дорогий друже!

Сталін: — Бачив би ти мене сьогодні, як свою спину, коли б не ті сволочі, контрреволюціонери та вороги народу — колективні диктаторенята! Та ж вони мене вбили!

Ленін: — Заспокійся, друже! Це все єрунда! Так, чи сяк, ти мусів би вмерти раніше. Нічого. Аби лише світова революція не потерпіла. Ти вбивав — вбили й тебе. Ти називав правовірних комуністів контрреволюціонерами, ти видумав термін «вороги народу». Пожди трошки — назвуть і тебе так. Така вже наша большевицька логіка. Методи є методами. Найгірші навіть є оправдані, якщо не йдуть вони в розріз із принципами Росії. В твоїй діяльності на землі, я помімо раннього упередження до тебе, не бачив нічого, що могло б суперечити твердим законам революції та вимогам, що їх ставить наша родина. Ти зробив багато для неї. Не сумніваюсь, що й твої наслідники вив'яжуться із завдання не гірше за тебе, присягають тобі бородою товариша Маркса.

Карл Маркс соромливо закрив свою бороду «Капіталом», не розуміючи висновків Леніна.

Життя в пеклі, приречене на довічність, пливе надзвичайно поволі. З бараку — в казан зі смолюю, зі смолюю знову в барак, і так безперервно. В пеклі життя монотонне, позбавлене всяких дивовиж і сенсацій, не так, як на землі.

Одного разу прийшла сенсаційна вістка, що колективні диктаторенята розстріляли Лаврентія Берію, пришивши йому змову з чужоземними капіталістами. На Сталіна ця вістка вплинула так, як добра порція червоного перцю. Він вертівся, казився, кричав. Не мали успіху заспокоюючі слова Леніна:

— Дружок! Не нервуйсь! Так хоче революція! Ти, он, в ім'я її ще не таких, як твій Берія, зігнав зі світу. От, хочби Держинський, Ягода, Ежов. . .

— Пішли вони всі к'чортовій матері! — кричав Сталін, заливаючись гіркими слізьми. — Лаврушка своя человек! . . . Мой земляк! Такой сам грузинская кров, как я.

З жалю перейшов у гнів. Зі злости порвав на шматки і так уже знищений «Капітал» Маркса. Самому Марксові мало не попало також, але він завчасу заховався в параші. Ленін зі страху виліз аж на найвищу «койку» і кликав розпачливо на поміч.

Нарешті прибігла хвостата таборова сторожа. У висліді Сталіна замкнули в одиночку. Ленін від завороту голови (аж на четверту «койку» виліз) дістав поновний напад прогресивного паралічу, а Маркс, вилізши з параші, довго приводив себе до порядку, витираючи неприємну субстанцію шматками «Комуністичного маніфесту».

«І як цей дикун упродовж тридцяти років реалізував мої теорії?» — думав собі Маркс. — «Не розумію тої дивовижної ментальності моїх московських послідовників. Ото братія зібралась! Один краще другого! Але Сталін перевершив, мабуть, усіх! Оце тобі пролетарський лібералізм! На кожному кроці так і тхне ним, неначе з тої невинної параші. Чиста тобі біблійна Содом і Гомора! Чи я вже таким старим став, чи інша причина тому? Ніяк не можу пов'язати вимог революції з їхніми дивними інтенціями...»

З невеселими думками поліз Карл Маркс на «койку».

**

Чимало смоли विकіпило від того часу в пекельних казанах. Час, хоч у пеклі проходить поволі, все ж таки проходить. Лави пекельних каторжан щодня поповчуються свіжими контингентами. В бараці ч. 1 ім. Політбюра, крім старих мешканців, вже є Абакумов, Вишинський, Ворошилов. Щодня ввечорі обговорюється міжнародна політика та інші питання, так би мовити, глобального характеру. Деякі з тих дискусій подаємо нижче, на підставі достовірних і недостовірних джерел. Багато місця і часу забрали б ці дискусії, тому обмежуємось лише до виступів, чи пак, діалогів між Сталіном і Леніном.

1. Поїздка Булганіна і Хрущова до Індії.

Сталін: — І який нечистий поніс їх до тої екзотичної Індії? Що вони шукають у того дивака Неру? Підтримки? Сором, та ще й який сором! Перший секретар КПСР бссоніж іде на поклін до Будди! Та ж це явна контрреволюція на самому найвищому щаблі. Ех! Дав би

я їм научку, якби міг! Безпринципові телята!

Ленін: — Не говори дурниць! На самому принципі далеко не зайдеш. Не кажу, щоб бути безпринциповим, але треба вміти пускати мільяні баньки. Хіба ти не пускає баньок? От, хоч би справа з Гітлером, чи Рузвелтом і Черчілем. Думаю, що в тих колективних диктаторенят є досить сприту виробляти такі штучки. Сподіваюся, що вони не засоромлять партії і родини.

2. Поїздка Булганіна і Хрущова до Београду.

Сталін: — Безхребетні дурні! Ой, мало ж бив я їх, сукиних синів! Ей, Нікіто, стерво! Попадеш колись до нас, гадино, будеш ще не так гопака витинати переді мною! До Тіта залицяєшся? Та ж це явний контрреволюціонер і буржуазний націоналіст... Розбазарюють честь нашої родини та престиж партії, сволочі!

Ленін: — Твердолобий ти, Йосифе Віссаріоновичу. Не без хребта вони, о ні! У них хребет гнучкий, і це якраз добре. До обставин треба вміти пристосуватись. Цього вимагає наша тактика. Без цього неможлива світова революція. Я знаю, що в тебе хребет тверденький, але це якраз наша традиція. Не Тіто, а ти відповідаєш за розбиття у внутрі всесвітнього комунізму...
**

Небувала сенсація. Хрушов у пух і прах розвінчав Сталіна. Назвав його параноїком і злочинцем та звалив на нього всю вину за чистки серед советської комуністичної партії. Сталіністи поспускали носи. Сам Сталін мало що не ошалів з досади. Довелось йому відсидіти кілька днів підряд в пекельному ізоляторі. Натомість, уся опозиція — ліві і праві ухильники від генеральної лінії на radoцax випили, потрійну порцію смоли (водки в пеклі не продукують).

Далі посипались сенсації ґясненько одна за одною. Була візита диктаторенят у Лондоні, поїздка Тіта в Москву, реабілітація помордованих Сталіном опозиціонерів і т. д. Кожна сенсаційна вістка гаряче дебатувалась. Як звичайно, між Леніном і Сталіном були суперечні думки, але лише щодо тактики партійної політики. Натомість, коли йшлося про велич «родной страни Росії» думки їх збігались. В тіні інтересів «родини» губились інтернаціо-

нальні ідеї міжнародного марксизму. На Карла Маркса ніхто не звертав жодної уваги, і він, осамітнений, сидів осторонь, прислухуючись до бурхливих дискусій своїх московських спадкоємців, та за кожним разом все більше приходив до переконання, що його ідея на практиці — це звичайна утопія, що цю ідею використовують москалі для своїх вужчих інтересів.

Одного дня прийшла вістка, що своєю сенсаційністю загнала в кут попередні вістки: Хрущов хоче нав'язати дипломатичні взаємини з Ватиканом. З приводу цього зав'язалась гостра суперечка між Леніном і Сталіном.

Сталін : — Ця акція дорівнює звичайному ідіотизмові. За це Нікіта заслуговує на найвищий вимір советської карі — кулю в потилицю.

Ленін : — Дурак ти ! Тобі належалася б куля для твоєї твердої башки за те хоч би, що ти такого великого генія, як Хрущов, примушував танцювати гопака та публічно назвав його дурнем ! Зрозумій одно, що для величі нашої родини та партії не лише папу, але й самого Бога треба використати. Ех, якби я міг, я йому, Нікіті, підказав би не то що випустити ув'язнених священників, але, щоб зловити на советську вудку Ватикан, наказав би, замість советського православ'я, завести советський католицизм. Для досягнення нашої мети всі засоби оправдані ! — повторюю тобі ще раз. Розумієш ? Політика Хрущова не має загально збочень. Людство на землі переживає величезні технічні досяги, а наша партія, побіч того, переживає ще нечуваний досі розвиток «ліялектичного комунізму», яка має служити в першій мірі для нашого великого російського народу і його імперії, який несе на своїх плечах головний тягар реалізації великої ідеї товариша Карла Маркса. Хай живе наша велика родина ! Хай живе партія з її колективним керівництвом. з Нікітою Хрущовим на чолі ! Хай живе Карл Маркс, великий мислитель і батько соціалізму !

Карл Маркс ліниво підвівся з «койки» і, махнувши зрезигновано рукою, взяв рештки свого «Капіталу» та шоплентався в напрямку, де стояла параша.

Аргентина, жовтень 1956 р.

МОСКОВСЬКА РАЦІЯ

Червневий ранок у Москві. Містер Марк Горн, кореспондент «Юнайтед Прес» жваво зірвався зі свого ліжка та почав одягатись. Не завадило б ще трішки полежати, але останні події ніяк на це не дозволяють. Ось передвчора демонстранти вибили кілька вікон у данському посольстві, як реванш за протисовеську демонстрацію в Копенгазі.

«І поліція на це взагалі не реагувала», — думав собі містер Горн. — «А в нас? Не встигне якась група вийти на демонстрацію, зараз же обов'язково з'являються охоронці публічного порядку з гумовими палицями. Спробуй тоді нарушити советські вікна в Нью-Йорку, чи Вашингтоні. Тьху, з такими порядками! А ще й кричать про «фрідом»...»

.....

Сьогодні в американській амбасаді в Москві має відбутися інформаційна конференція з нагоди страчення колишнього прем'єра Мадярщини Імре Надя та чотирьох інших провідників повстання. На цю конференцію саме збирається містер Марк Горн.

В одній із зал амбасад повно народу. Це працівники амбасад та західні журналісти, які перебувають у Москві. Всі з цікавістю ждуть початку конференції та нишком, гуртками, обговорюють останні події. Містер Горн доводить усім про вищість советської демократії над західною :

— Бачите, міліція взагалі не втручалась, як демонстранти громили данське посольство. Спробуйте зробити це в нас!

Врешті з'являється амбасадор у супроводі вищих службовців амбасад і відкриває конференцію.

З інформаційною доповіддю виступає пресовий аташе.

— Пані і джентлмени! — почав він. — З добре по-

інформованих джерел ми довідалися про жорстоку долю, яка зустріла прем'єра Імре Надя і чотирьох його колег. Їх усіх страчено кілька днів тому в Москві. Цей антилюдський акт є черговим доказом, що Кремль ніколи не додержує свого слова. Адже ж він гарантував недоторканість усім провідникам повстання, які були схоронилися в югославській амбасаді. В цьому випадку справа цілком аналогічна з усіма міжнародними зобов'язаннями, які Москва постійно ламає . . .

Вістка про долю Надя і його однодумців викликала велику реакцію в західних країнах. У Нью-Йорку відбулась велика протисоветська демонстрація. В сутичці з поліцією, яка намагалась не допустити до надто темпераментних виступів, чотирьох поліцаїв було поранено. Арештовано кількох демонстрантів.

— Це не новина, — буркнув невдоволено до свого сусіда містер Горн.

— Подібні демонстрації, — вів далі аташе, — відбулися в Копенгазі та в кількох містах Німеччини. В усіх випадках була інтервенція поліції, яка не дала можливості демонстрантам здемолювати приміщення советських посольств і консулятів. Ми засуджуємо отой черговий акт Кремля, хилимо наші голови перед мучениками та висловлюємо наше співчуття всьому мадярському народові . . .

Після доповіді відбулась, як звичайно, жвава виміна думок. Забрав слово теж і містер Горн :

— Ми кричимо аж забагато про свободу в нас, а наділі її немає. Якого чорта поліція інтервенює, коли йдеться про категоричне засудження антигуманного акту кремлівських ворохобників? От передучора юрба москвичів громила данське посольство. Вікон щось з десяток вибили. Міліція не то що не реагувала, її там взагалі не було. На цьому прикладі ми переконуємось, що наша демократія, в порівнанні з їхньою, таки кульгає.

— Але ж, містере, не можна допустити до публічного порушення спокою, — заспокоював аташе.

.....

В той приблизно час у Кремлі відбувалась таємна нарада ЦК партії.

Голова Хрущов. Його лиса голова, схожа на гарбуз, від порядної дози «русской сорокаградусной» та люти набрала сизої барви буряка. Вона похитувалась і подригувала нервово на короткій шиї. Маленькі очка кидали злобні вогники. Говорив уривчасто, хрипким баритоном :

— Товариші ! Реакція на зневагу до нас мусить бути сильна ! Капіталісти наявно хай переконаються, що значить моральна сила русского народу. Негайно зорганізувати юрбу та вирядити її на демонстрацію, яку влаштувати перед американською та німецькою амбасадами. Американців настрашити вигуками, свистами та світлом кишенькових дзеркал. Вікон не чіпати. Натомість в аденаверському гнізді вибити вікна понадпляново ! Демонстрацію провести з русскою точністю на двісті відсотків. Понятно?! Міліція — для окомилання.

.....

В американській амбасаді перелякані службовці ділять своїми переживаннями під час щойно відбутої демонстрації. Амбасадор витирає хустиною спітнілу лисину.

— Богу дякувати, що вікон не чіпали. Я думав, що таки не обійдеться без природної вентиляції. . .

Раптом почувся різкий дзвінок телефону. Телефоніст підніс слухавку.

— Ексцеленціє ! Телефон з німецького посольства.

Амбасадор подався до телефону. За хвилину повернувся.

— Пані і джентлмени ! Юрба демонстрантів оточує німецьке посольство. Дуже агресивна . . . Не обійдеться, мабуть, без інцидентів. Містере Горн ! — звернувся він до Марка Горна. — Ідьте зараз туди. Буде цікавий матеріал для преси.

Містер Горн зразу ж поїхав до німецької амбасаді. Ледве прибув туди, ледве вдалось йому пролізти крізь юрбу та дістатись до середини будинку, як у супроводі свисту та матюків полетіло каміння, а вслід за тим почувся тріск розбитого скла. В амбасаді паніка. Ховаються, хто куди може: хто під стіл, хто в куток. Містер Горн заховався до великої архівної шафи.

Дві години лунали свисти і матжки. Дві години шуміло каміння і бряжчало скло. З сорока вікон фронтової частини будинку залишились лише пусті діри.

Отак свою честь боронив «доблесний русский человек». Завдання, згідно директив товариша Нікіти, було виконане повністю.

.....

Містер Марк Горн складав пресовий звіт. В коментарі до нього він висловлював признання советському урядові за його пошанування вияву волі советського населення . . .

«...Поліція взагалі не втручалась під час того, як демонстранти громили будинок німецького посольства. Це наявний доказ, що в Советському Союзі влада має повне зрозуміння для народу . . .»

Не один лише містер Марк Горн такого переконання. Тисячі американців приблизно такої думки після тих подій. В їхній уяві московська рація має аж забагато місця.

ДЕЩО ПРО ДЕМОКРАТІЮ

Дуже, дуже давно, коли Господь Бог сотворив усякі живі істоти, кожна з них належала тільки до одної раси. Ось візьмімо, наприклад, кобилу: тоді всі кобили були одної раси — кобилячої і мали масть чорну, чи рижу. Але згодом, поволі кобили почали видозмінюватись, чи то під впливом клімату, чи оточення, і сьогодні ми маємо багато їх пород, як от: англійська, арабська, бельгійська, бахматська, сибірська і т. д. Також і на масть вони до вибору тепер: чорні, карі, гніді, рижі, сиві, булані, рябі.

Аналогічна справа з демократією. Колись демократія була одна. Але згодом, під впливом різних політичних кліматів та схрещувань з іншими політичними напрямками, демократія почала змінюватись, і сьогодні вона, як і кобила, має багато видів.

Англійська демократія — це класичний приклад правопорядку і справедливості. Вона за голову держави визнає монарха — короля, чи королеву, і нікому з її визнавців і в голову не приходить думка, щоб монарха скинути і замінити кимсь іншим, хоч би й президентом. Там укорінена в усіх народних прошарках пошана до права і до політичного противника. Відзеркалення тієї пошани бачимо в невмирущих словах Вінстона Черчіля, який сказав, що буде боротися завжди за те, щоб його політичний противник міг його вільно критикувати.

Французька демократія далеко більше зрізничкована і розхристана. Вона породила безліч партій, наслідком чого постала багатопартійна парламентарна система правління. Така система доводить часто до того, що другорядним партійним справам присвячується більше уваги, ніж першорядним державним. Від того терпіла держава, бо приходили кризи і катастрофи.

Американська демократія трошки зверху подібна до англійської, бо двопартійна, але вона допускає такі

речі, які неможливі в інших демократіях, бо дозволяє всякі антинародні і антисоціальні рухи, включно з різними інтернаціональними змовами, в тому й комуністичної.

Ось, наприклад, змовники уб'ють президента, а перед найвищим сувереном держави — народом, який обирає його, тримають у таємниці мотиви вбивства, мотивуючи це якоюсь незрозумілою і туманною рацією «державної безпеки».

Студенти можуть не вчитись, а лише ловитись на гачки різних міжнародних авантюристів і наслідком того займатись бешкетами, аж до кримінальних включно. Бандит може вас убити, і його зроблять божевільним і посадять у дім для божевільних, але якщо ви в своїй обороні вб'єте бандита, вас каратимуть, як злочинця. Не подобається вам, наприклад, що у школі, де вчиться ваша дитина, навчають релігії, подавайте до суду школу, і будьте певні, що справу виграєте. Ваш син, чи дочка можуть вас не слухати та ігнорувати на кожному кроці, навіть утекти з дому, і ви не маєте права не лише покарати, але й словами скартати їх. Можете собі зі своєю, чи чужою жінкою, або дівчиною прилюдно цілуватись і допускати різні непристойні прийоми. Можете брати за свого життя пів копи розводів і стільки разів женитись. Може собі всяка роззява надбати нелегально купу дітей, і їй ще держава, чи добродійні товариства та інституції допомогу дадуть. Асоціальні типи можуть ночами виробляти різні страхіття, а більшість жителів замикають на ніч усі двері на замки і на зачіпки, і навряд, чи знайдеться сміливець, щоб сам вночі перейшовся вулицею. Демонстранти можуть палити національний прапор чи публічно нищити військові поборові картки, і їм за це волосина з голови не впаде.

Це така демократична система, як той, поганого господаря, огород, де буряну ніхто не вириває, і він росте собі та заглушує корисні рослини.

Південню - американська демократія інколи дає людям можливість вибрати собі президента, але такий президент рідко коли добуває свою каденцію, бо його за «зловживання» скидає військова хунта, щоб собі позловживати також.

Советська, або «народна демократія» має вельми «серцещипательну» конституцію і обіцяє людям гори прерізних благ, до грушок на вербах і раю на землі включно. Розуміється, вона цього ніколи не виконає, бо ніяк не може дійти до свяченої мети — побудови комунізму. Цьому винна народна більшість, яка чомусь не може відучитись від буржуазних звичок та релігійних забобонів. Тому там право надане лише комуністичній меншості, а їх різнокаліберні функціонери, від зореносного Кремля почавши і на останньому колгоспі, чи фабриці кінчаючи, користаються всіма благами земного життя, бо вони вже доросли до комунізму.

Тому, що більшість не доросла ще до комунізму і не думає доростати, партійній меншості можна над нею чинити різні беззаконня.

Президента там непотрібно вибирати, бо секретарі КП і прем'єри приходять до влади без виборів, і вони призначають президентів. Коли ж відбуваються вибори різних советів, то голосувати треба за комуністичних кандидатів, бо інших немає, а репрезентувати народну демократію можуть лише комуністи. Тому під час виборів висловлюється про кандидатів так: «на безптиччі і с... соловей».

Українська демократія від вищезгаданих відрізняється найбільше тим, що її основою є гасло: «кожний сам собі пан». Вона бере свій початок ще від запорізьких козаків, які, коли вибирали кошового отамана, клали йому болото на голову, щоб, мовляв, не вивищував себе над простим козацтвом. Але у Війську Запорізькому була сувора дисципліна завжди, а особливо під час війни. За довгий час і на прерізних історичних етапах, українська демократія розвинула дисципліну, і до наших часів дійшла лише традиція обмазування один одного болотом. Вона клясично виявила себе під час Визвольних Змагань через так звану отаманію. На еміграції, згідно гасла «кожний сам собі пан» трудно зліпити навіть одне громадське представництво, не кажучи вже про політичне. Не погоджується хтось, наприклад, з головою УККА, зразу демонстративно покидає організацію, ще й дверима грюкне зі злости, і зразу давай творити

собі нове «центральне представництво». Або хтось, вибраний з ласки громади до центральної репрезентації, сяде собі в репрезентованому кріслі, надується, як сич, і нікого, крім себе, не бачить. Час до часу для оковамилення влаштує конгрес, і щоб там дотримати порядку, покличе державну поліцію, а тоді глузує собі з опозиції, мовляв, а ну спробуй будьщо проти мене писнути.

Не подобається комусь із заправил політичної партії інакомислячий колега, зразу його під «чистку» Цілком так, як у найдемократичнішій... Різниця хіба лише та, що не знищиш противника кулею, тюрмою, кацетом чи божевільнею.

Уявімо собі, як би то виглядали порядки у вільній нашій державі, коли б там ввели нашу еміграційну демократію. Не погоджувалася б опозиція з урядом і зразу вийшла б із парламенту та давай творити собі десь у Кобиляках, чи Копичинцях не тільки окремий уряд, але й парламент. Або на сесію парламенту привів би прем'єр загін поліції, щоб замкнути на колодку уста опозиції. Добра була б демократія !

НА «ЛЕЙ ОФФ - І»

«Лей офф»¹⁾ — це надзвичайно популярне слово в Америці, і його кожний чужинець дуже скоро засвоює, так, як, наприклад — хліб, робота, гроші, хата, авто і т. д. Це слово має в собі надзвичайну магічну силу. Той, хто любить роботу, трясеться, як у лихоманці на його згадку, а той, хто до роботи ставиться із застереженням, навпаки, радіє, як мала дитина. Такий тип думає собі: «Матері його трясця з роботою! І видумав хтось її, антихрист! Ой, щоб уже та скоріше післали на «лей офф», ото відпочив би!»

Такий тип не журиться, де взяти грошей у випадку «лей офф -у». Він уже з природи вірить у чудодійність народньої приказки, що «дасть Бог день, дасть і харч». А зрештою, тутешній державний закон гарантує у випадку безробіття мінімум сорок п'ять долярів тижневої допомоги. І чого ж тут журитись? Якось воно буде!

Я теж належу до людей, які не дуже трясуться на згадку про тимчасове звільнення. Робота, хоч як тримаєшся її, дбає й за тебе, але ж робити й робити без кінця — надокучає. Не раз під час роботи, випростовуючи хребта від перевтоми, покректуєш та постогнуєш. Хребет тріщить, руки трясуться, ноги ниють, як не шпигне в боці, то в крижах заколе. Кинеш тоді лопату геть, обіпрешся десь об стовпа (як наставник не бачить) і думаєш: «А сто чортів тобі, дурна лопато! Може змилосердиться Бог та «лей офф» зішле. . .»

І зіслав. Діждався я. Наче отим історичним ізраїльтянам манна в пустині, так і мені одного дня злетіла просто з неба, неначе голубка, вимріяна мрія. Підходить якраз в обід до мене працедавець і каже:

— Бой²⁾! Завтра не приходи до роботи!

Перший раз мені затрусилась нога, не то з радощів, не то з тривоги. Думаю собі: напевне, «лей офф».

— А то чому? — питаю його.

— «Лей офф», бой. Роботи немає. Частину робітників мушу звільнити, в тому числі й тебе.

— То завтра не приходити?

— Ні.

— А післязавтра?

— Також ні.

— А на другий тиждень?

— Ні, ні! Не приходи. «Лей офф» розрахований на три - чотири тижні, а може, й на більше. Коли треба буде тебе нам, покличемо.

— А де ж я грошей візьму тепер? За що будемо їсти та «біли»³⁾ виплачувати?

— Ай ем соррі⁴⁾, бой. Але я не вдію нічого. Мушиш на якийсь час відійти.

Я повісив носа.

«Лей офф».

Перший, другий тиждень не життя, а просто рай. Не робиш нічого. Лежиш собі за хатою на м'якенькому килимі-травичці й дивишся в небо. Над тобою безмежна блакить та ласкава усмішка сонця. Настрій ультрасвяточний. Думки високі. Думаєш про недосяжну нікому своєю красою чудову парнаську Музу та всіх її трубадурів, від Одисея, Гомера та Віргілія, починаючи, а кінчаючи Славутичем, чи Качуровським. Тоді переходиш на техніку й думаєш про різні «спутники», що то кружляють довкола нашої планети і страшать американців та інших Божих овечок і баранчиків... Ніхто тобі не перешкоджає. Жінка на роботі щодня, а з дітьми, в разі, коли перебивають, справа коротка :

— Шарп⁶⁾! І далі лежиш собі колодою. А коли надокучить лежати — йдеш до сусіда, який також на «лей офф і».

— Гай, Баб!

— Гай! Що, бой, пішов також на «лей офф»?

— Так. І що тепер робитимемо?

— Що? Підемо пастиись. Трави цього року багато, бо дощі.

«Лей офф»!

Минув і третій тиждень, настав четвертий. В кишнях вітер віє - повіває. Жінка робить і мовчить. Гроші,

що вона приносить, ідуть, як у прірву. Врешті їй, бідоласі, увірвався терпець.

Одного разу прийшла з роботи по обіді, якраз тоді, коли мені, після моїх високих думок, снилась чарівна Венера. Стусаном у бік розбудила мене та давай муштрувати :

— І доки ти, ледащо, будеш вилежуватись?! Йди мені завтра та шукай роботи, а ні, то вижену тебе к'чортовому батькові під чотири вітри! Досить належався — боки, мабуть, пооблізали?

Розпочався другий період «лей офф-у». Врешті після десятка отаких «отченашів» зібрався я та й подався шукати роботи. Такий то вже життєвий закон.

---

1) «Лей офф» (англ.) — хвилино без праці

2) Бой (англ.) — хлопець

3) Біл (англ.) — рахунок

4) Ай ем соррі (англ.) — прикро мені

5) Шарап (амер. жаргон) — замовчи, замкнись.

ПРИГОДИ БАБИ ПАЛАЖКИ

Баба Палажка родилась, як то кажуть — «у чепці», тобто мала щастя. Будучи вдома та працюючи тяжко в колгоспі, ніколи й не мріяла, що їй доведеться на старість жити в капіталістичній Америці та користуватись усіма благами капіталістично - буржуазного життя. А ось те, про що їй ніколи й не мріялось, через хиמרні події стало реальною дійсністю. Пережила щасливо нищівний фронт, перебула війну на роботі в Німеччині з «остом» на грудях, перейшла всі митарства й лива «дівщини» і, як багато інших наших щасливців, дісталася на вільну землю Вашингтона.

Усі ці труди своєї долі перейшла вона не самітньо, а з єдиним сином Миколою. В «дівському» таборі Микола одружився, і до Америки їхали вони вже цілою родиною: баба Палажка, син Микола, невістка Тося і малий онук — Богданчик.

В Америці також їм повезло, бо приїхали до міста, в якому жило багато нашого народу, були наші церкви, різні установи та інституції та взагалі зорганізоване українське громадське життя. Син з невісткою пішли на роботу, а баба Палажка поралась у хаті та доглядала малого Богданчика.

Бабі Палажці, як вона казала, «понравилась» Америка дуже. Не раз і не два вона говорила:

— Дякую Всевишньому по сотий раз, що дозволив мені вирватись з лабет триклятої комунарії, і добитись сюди. Хоч і чужа сторона, але не голодуєш і грішним тілом не світиш, а головне, що ніхто тобі не вказує, що ти маєш робити. Хочеш — працюй, не хочеш — лежи собі горі черевом!.. Шкода, що мій Павло не дждався наголи чквоніти від клятих комуністів. На заслання, у Сибірі, зложив свої кістки, царство йому небесне.

Згадуючи за нещасливого свого чоловіка Павла, Палажка завжди втирала сльози.

Як сказано вже вище, бабі Палажці Америка подобалась, помимо того, що тяжко їй до сьогодні звикнути їй до її порядків і звичаїв. Найтяжче було з мовою — така кумедна, що хоч язика вріж, а не вимовиш правильно слова, а запам'ятати будь-яке слово — хоч голову відрубай!

Однак вона не нарікала. Була вдоволена, а найбільше з того, що в неділі чи свята могла сміливо собі йти до своєї української церкви, а на буднях, коли тільки час і потреба, на базар, де торгує повно наших старокрайових жидів, які так заамериканізувались, що не відрізниш їх по зовнішньому вигляді від хрищеного люду. Всякої всячини там можна дістати, навіть й наших хусток на голову. Інколи вона купувала їх, та висилала в Україну своїй племінниці.

Не сподобалось їй лиш одне: що старі люди не доживають тут свого віку в родинному колі, а — по апартаментах та домах для старих. І їй, бідолашній, так само судилась така доля. Син, а особливо невістка Тося, ще доки був Богданчик малий, нічого їй не казали. Але коли Богданчик підріс, і пішов до «гай скул», стали нераз натякати, що їй треба б іти на окреме мешкання, бо ж тут, бачите, такий звичай. Бабі Палажці маркотно було, і шкода було відходити, але після кількох натяків, подумала собі: Ну, як що так уже хочете, то я й піду.

І пішла.

Недалеко, на протилежному боці вулиці винаймалось в апартаменті підходяще мешкання на одну особу, і Микола винайняв його для неї. Баба Палажка погодилась з долею. Що ж мала робити? Що край, то й звичай. Ніч проводила в себе, в апартаменті, а день — у сина. Потроху привикла, і була вдоволена, що живе близько від сина.

Ходила часто на базар, а особливо до знайомого жида Шльоми, який, так само, як і вона, походив з Київщини, говорив добре по «руськи» і по-нашому, а го-

ловне те, що з ним можна було до несхочу поторгуватись. Для баби Палажки базар не був би базаром, коли б не можна було поторгуватись. Шльома мав невеличку крамничку з харчевими продуктами, і вона найбільше в нього купувала, бо там можна було й сира нашого чи масла дістати, а навіть квашеної капусти та огірків, чи солоних оселедців. Шльома завжди був привітний, усміхнений, особливо тоді, коли купувалось в нього більші запаси харчів. В таких випадках він кликав бабу Палажку «пані землячко», що їй дуже импонувало.

Отак час летів, і все було б «благополучно» (так вона казала), як би не її неписьменність. Баба Палажка не вміла читати й писати, не знала англійської мови, наслідком чого не раз опинялась вона в неприємній ситуації.

У «земляка» Шльоми часто купувала вона м'ясні консерви з чудовою обгорткою-тикеткою, на якій пишався гарненький котик, ще й з дзвіночком та кокардою на шиї. Точнісінько був так назначений, як колись, ще за царя, вдома значилось овець. щоб їх легше було впізнати серед отари. Ой, смачне б було те м'ясо, посічене, приправлене, лише консерву відкрий, на сковороду, і за десять хвилин обід, чи вечеря готова. Більше пів року купувала і споживала те чудове консервне м'ясо.

Одного разу син з невісткою їхали до міста, і бабу Палажку взяли з собою. Вертаючи назад, поступили до Шльоми за покупкою харчів. Стара наложила собі на возик пів тузина консервів з котиком на обгортці. Побачив син Микола й питає:

- Пощо ви, мамо, берете ці консерви?
- Як то, пощо? Істи. Добрі дуже.
- Що?! Та ж це консервне м'ясо для котів!..

Довелось хоч-не-хоч розпрощатись зі смачними консервами, на яких пишався гарненький котик з дзвіночком і кокардою на шиї.

Друга пригода була далеко більш неприємна, бо не обійшлося без поліції. Баба Палажка, як відомо вже

нам, часто любила ходити на базар, а що найближчий бізнесовий центр, де мав свою крамничку земляк Шльома, був недалеко, всього двадцять бльоків, то вона такі екскурсії робила пішки. Вийде собі бувало з хати, піде пів бльоки направо, олієля два бльоки наліво, а далі три бльоки знову направо, а там уже головна вулиця. Тут треба скрутити наліво, пройти сім бльоків, і, ось, вже крамничка Шльоми, над якою висить мізерний шильд з намальованим оселедцем. Коли баба Палажка, пройшла три бльоки направо до головної вулиці, її увагу завжди звертав величезний плякат на розі двох вулиць, на спеціальному риштуванні, на якому була намальована велика пляшка кока-колі з відповідним написом-рекламою, що рекомендував кожному під час спраги пити модерний напиток. Що там писалось — баба Палажка не цікавилась, бо й так не вміла читати. Увагу її звертала лише пляшка. По цій пляшці й орієнтувалась вона, коли вертала з базару, куди їй повертати додому.

Одного дня пішла собі, як звичайно, на базар, не так за покупкою, як лише на прицінювання. Обійшла всі знайомі крамниці. Не забула вступити й до земляка Шльоми за свіжими оселедцями. Вже почав западати сумерк, коли вона рушила назад додому. Прийшла, глип на те місце, де пишалась раніше на плякаті пляшка кока-колі — а пляшки немає. На цьому місці видніє плякат з якимсь автом.

— Що за бісова душа! — подумала баба Палажка. — Невже ж я пішла в іншому напрямку?.. Ні, здається, що правильно йду... А може й ні... Може й зблудила? Вернула назад. Ні, таки правильно йшла.

Пішла знов. Таки немає пляшки, лише анатемське авто. Це збило її до останку з пантелику.

«Що за нечиста сила!..»

Крутилась довго. Куди ж йти? Вже й стемніло. Нараз над'їхало поліційне авто. Стало. З авта вилізло двоє молодих поліцаїв. Питають її щось — не розуміє. Показують щось на мігах — не помагає. Один навіть нама-

гається порозумітись з нею старим індіанським способом — на пальцях — не йде.

Немає ради. Показують, щоб сідала в авто. Сіла. Авто рушило. Їхали якимись незнайомими освіченими вулицями аж до середмістя. Нарешті приїхали на центральну поліційну команду. Питають, хто вона, де живе — не розуміє. Найшовся один, який знає німецьку мову — не помагає також. Прийшов джурний старшина і сказав, що є один поліцист, який знає добре польську мову, бо походить з польської родини. Але він під цю пору є десь далеко на патрулі. Доведеться ждати, аж приїде. Дали бабі Палажці кави.

Десь біля десятої приїхав з патрулі той поліцай, що говорить по-польському.

— Ану, — кажуть йому, — може ти порозумієшся з цією бабою...

Він підійшов до баби Палажки.

— Як називаєтесь, бабусю? — спитав по-польськи. Зрозуміла

— Та — називаюсь Палажка Моркотун, — відповіла по-українському.

Поліцай зрозумів також.

— Де живе? Подайте назву вулиці, число дому, або телефон.

— Не знаю, синку. Зроду не вмію читати й писати. Не розумію тутешньої мови, хоч заріж мене.

І розповіла йому цілу історію, як завжди орієнтувалась на пляшку з кока-колею на плякаті, і як заблудила. Той перекладав на англійську мову. Присутні поліцисти зі сміху мало не качались по підлозі.

— Маєте тут родину, або знайомих?

— Та маю сина.

— Як називається?

— Микола Моркотун.

— Знаєте його адресу, або число телефону?

— Не знаю.

— Не було іншої ради, лише шукати за Миколою в телефонічній книзі. Знайшли. Подзвонили. О'кей! Зараз приїде.

За пів години Микола з невісткою Тосею приїхали своїм «Шевролетом» і забрали маму додому.

Реготали обоє здорово. Реготались знайомі й сусіди, коли довідались про цю подію. Лише бабі Палажці було не до сміху. Невдоволена була.

— І треба ото було. — говорила. — сяким-таким синам змінювати плякат? І що він їм заважав? Чугь не пропала через них, гаспидських синів!

— ЖЕРТВА КАПІТАЛІЗМУ

Советські часописи подали, що одна з численних наших туристок з Америки, під час відвідин свого рідного села, мала заявити советським репортерам таке :

«Живете ви тут добре. А про себе скажу таке : я в Америці купую хліб на цілий тижень. Їм черствий . . .»

Тяжко - важко довгі роки бідує пані Євгенія в капіталістичній Америці. Добідувалась уже до того, що не знає, що їсти, не знає, у що вбратись, удома не знає, на що має сісти: на канапу, у фотель, у м'яке крісло, що крутиться в усі сторони, чи у м'яку пластикову гойдалку під балдахіном, яка є сливе чи не в кожного американця на ганку, а ні, то рідко коли вживає, як засобу комунікації. Коли б ви заглянули оце тепер у холодильник пані Євгенії, то побачили б там усяку всячину, якої, напевне, не побачите ніде в харчевих крамницях найщасливішої країни світу. І чого там не зауважили б : ковбаси всякі, сири, м'ясива, ще й у пластик запаковані, масло, маргарина, яйця, різnorodні «джуси»¹⁾, що їх створила капіталістично - буржуазна винахідливість, молоко, маслянка, вина, ливо, торти, а в пивниці конфітури всякі, варення, мармеляди і т. д. На воловій шкірі не списати всього того добра, що є до розпорядження рота і шлунка пані Євгенії. Сама ж вона мучиться - горює від капіталістично - буржуазного переситу. Ось набрала за довгі роки поневірянь тут мало не двісті фунтів живої ваги. Чисте прокляття: ні найлоча на ногу натягнути, ні черевика надіти. Нахилишся — і дух геть випирає. Та й із серцем не гаразд : теліпається десь глибоко під верствою²⁾ накопиченого товщу, як старий годинник. Біда, та й годі ! Пішла до лікаря, а той дієту приписав. І сиди тепер пеньком у канапі, чи фотелі, дивися на Божі дари, і . . . ковтай слинку. Навіть і те сало та смалець, що

в «гарбіч»²⁾) завжди викидала, поїла б. Подумає, згадає і зітхає тяжко - сумно, бо лікар сказав : «не вільно вживати ані товщу, ані солодошів». Отак визначеними дієтою кальоріями задовольняйся. І скажіть, люди добрі, не мука це, не горе?

Або збирається пані Євгенія десь у гостину, чи до міста, чи на пікнік, чи на імпрезу якусь прогресистську . . . Відкриє шафу і зразу закам'яніє перед проклятушою капіталістичною проблемою : що ж його надіти? І справді треба мати серце з льоду, а темперамент, як ескімоське повітря, щоб холоднокровно вибрати потрібну одіжку. Бо чого лише в шафі немає : суконок різнофасонових і різнокольорових штук із двадцять, костюмів пів тузина, светерів більше тузина, а сорочок — і рахунку уже забувиш. А внизу рядком ціла череда черевиків : і на високих, і на низьких, і на чудернацьких широких модерних закаблуках. А ну, зайдіть до першої ліпшої крамниці в Україні, чи знайдете ви такий вибір верхнього і спіднього вбрання та взуття? Навряд!

Сидить пані Євгенія (стоять важко) перед шафою довго - довго. Не раз година і більше промине, доки вона вирішить, що сьогодні надіти на свою фігуру.

Пані Євгенія, як більшість американських жінок, курить сигарети. Ось нема вже їх, викурила з досади. Треба піти за ними до недалекої крамниці. І ось вона сідає у «форда», чи «невролета» й їде два - три квартали. Лінощі перейтись ногами. Проклятуща житуха в оцій капіталістичній Америці!

Аж ось закортіло їй відвідати рідні сторони. Вона постановила туди поїхати, і поїхала. Побувши там трохи, переконалася, що найбільш щасливі люди таки під комунізмом. Підеш, наприклад, до харчевої крамниці й побачиш: як пощастило покупцеві купити шматок м'яса, то він аж сяє від радощів. І нічого не каже, не протестує, не свариться, що на м'ясі багато товщу. Соціалістичча практичність у нього : і на котлети буде, і до засмажки також. Зразу вам, неначе двох зайців впіймав. А треба советському громадянину чи громадянці лєсь вийти між люди, він довго не збиратиметься, бо перебирати в шафі нічим : одне убрання та пара черевиків

і... Богу дякувати. Досить! Людина щаслива, що й те має. Не вередує, не нарікає.

Хатнім обладнанням ніхто собі голови не морочить. Прийшов із роботи змучений, чи з черги за харчами знеможений, сів на дерев'яному ослоні, і радий чоловік, що діждався відпочинку.

І з транспортом там справа розв'язана. Якщо ти в місті — сідай на автобуса, а якщо на селі — маєш здорові мускулясті мужицькі ноги, вони тебе не заведуть.

Надивилась пані Євгенія на всі блага, що дав комунізм людям у Советському Союзі, порівняла їх з капіталістичною нуждою, і встругнула заяву перед кореспондентами.

Бідна ж пані Євгенія! Цілий тиждень їсти черствий хліб! І де ж він узявся тут? Хіба можна їсти «ватяний» хліб, коли він висохне? Зачерствіти він не може. Але чому вона не хоче проміняти капіталістичну Америку на соціалістичну родіну? Хіба, може, тому, що вже звикла до горя і нужди, як віл до ярма, і ніяково бути їй щасливою?

Чи вона сказала так, чи ні, Бог її знає. Знаємо лише, що советські редактори надрукували. А надрукували — чорним по білому. Часто чуємо, що у Советському Союзі нема гумору. Думаю, що це неправда. Вістка про заяву пані Євгенії наявний доказ, що й у Советському Союзі існує гумор, ще й не абиякий!

---

1) Джус (анг.) — овочевий сік.

2) Гарбіч (анг.) — смітник.

✓ «ХОЖДЕНІЄ ПО МУКАМ»

Оце щойно закінчив останню із збірок (грошових), що ними так гоїно обдаровує всіх «слуг громадських» кожний початок нового року.

У-хх! — аж зітхнулося з полегшею, що закінчилось нарешті оте «ходженіє по мукам», попід хати нашої розполітикованої еміграції. А як пригадаєш оті мої візити громадського порядку, то аж страх огортає, рештки волосся на голові дубом спинаються.

Оце перед Різдвяними святами дістав я доручення перевести на місці грошову збірку. І збіркочу листу дістав, і жетони, й інструкції та й заклик до нашої патріотичної громади. Одним словом, усе дістав, що потрібне в таких випадках.

Провести збірку в нашій місцевості — не фунт горіхів стеребити. Це вам не в Нью-Йорку, Детройті, чи якійсь іншій Філядельфії, де від нашого хрещеного народу кишить на кожному кроці. Пішов лід церкву, чи десь до бару, і за годину заповнив збіркочу листу. У нас тут людей наших менше, як кіт наплакав, та й в більшості вони порозлізались по таких місцях, де, як кажуть, «чорти горох молотять». Дібратись до когось, значить, треба втратити вечір, і то на вихідному дні, а тих вихідних днів усього два в тижчі, і не в кожний є нагода вибратись у небажані гості.

Отож, розпочав я збіркочу роботу однієї січневої суботи ввечорі візитою у приятеля Пилипа.

По лихій, засніженій дорозі, та ще й у сніжний вечір добився я шасливо до нього, і захопив його, як завжди, у фотелі, напроти телевизора. Ішов якраз ковбоїський фільм «Гансмок», один з улюблених серійних фільмів друга Пилипа. Я вирішив не приступати до діла, токи фільм не скінчиться, бо друг Пилипко невдоволенчий, коли йому перебивають «вачувати»¹⁾. Зажду, — подумав я.

Після «Гансмоку» прийшов «Пейтон плейс». Повг Пилип і не ворухнувся, сидів, як зачаровачий. Опісля

прийшов довжелезний і нудний «Сатурдей Грейт Шов». Аж врешті, десь біля першої ночі, я міг сказати другові, чого мене нечиста сила пригнала в таку завірюху. Добре ще, що Пилип не засидів на смерть біля «ті - ві» свого українського патріотизму. Без зайвих слів дав п'ятку на добрий початок.

Через тиждень, у неділю, вибрався я до мого ближчого земляка Федора, якого дотепні люди прозвали «хлопським філософом», бо все він знає, від бізнесу починаючи, через медицину, Біблію, а на політиці кінчаючи. Це природній феномен, справжня ходяча енциклопедія. І дивно, що все знає, ні книжки, ні навіть газети жодної не читаючи. Неперевершений талант український!

Розпочали ми розмову з бізнесу (його улюблена тема), а згодом перейшли на авта.

— Чув я, Федоре, що ви купили нового «Бюїка»²⁾. Навіщо вам така велика і дорога машина? На мою думку, для вас далеко кращий був би «Фалкон»³⁾.

— «Фалкон»? — здивувався, аж витріщився Федір. — Та я того сміття і бачити не хочу! «Бюїк» більший і міцніший, для далекої дороги кращий, і в разі екциденту⁴⁾ безпечніший. Правда, більше коштує, але що там тисячу доларів більше, чи менше, аби «секюриті»⁵⁾ було добре.

О, — думаю собі, — напевне, в тебе, земляче, вляться долярики, коли ти отакої високої затагнув і зразу приступив до діла.

Федір вислухав мене мовчки, дивлячись безнадійно десь у куточок кімнати, опісля почухав лисичку, і, спустивши голос до точки замерзання, жалібно простогнав:

— І звідки ж цих грошей набрати? Всяюди давай і давай... Жінка хвора, дочка в каледжі⁶⁾, а я оце півтора місяця на лей офф-і протрубив... .

Рад-не-рад, таки витягнув калитку і, трусячись, з великою резигнацією дав доляра.

Чергової суботи ввечері пляную візиту до Миколи. Він живе далеко за містом. При поганій зимовій дорозі туди й назад пів танка бензини зужити треба. Погода погіршилась, випав сніг, і ще на більше заносилось.

Як же до Миколи дібраться? Раптом у мене зродилась спасенна думка :

— Не поїду, — думаю, — краще потелефоную, хай вишле гроші поштою. І набрав число телефону.

Довідавшись у чому справа, Микола поставив питання руба :

— Приїдеш — дам на коляду, не приїдеш — не дам.

Довелось таки їхати. Подорозі два рази збився з напрямку, а раз вантажник збив мене в сніжну заспу.

Микола з природи «гохштаплер», і такими манерами мене прийняв. Демонстративно витягнув два доляри, мовляв, дивись, нема то, як пан дає . . .

— Микольцю, — кажу, — та підсип ще. Я ж більше, як на два доляри, їдучи до тебе, бензини зужив.

Микола почервонів і поліз до калитки.

— На, — каже до мене, — і не плач. Не думай, що я вже такий «чіп»⁷).

І тиць мені ще пів доляра.

А жіночка його вишкірилась до мене, та не то жартома, не то насмішкувато каже :

— За ваш труд, Паньку, ми вам пам'ятника хорошого на могилі поставимо.

Оце вам кілька ілюстрацій з мого громадського труду.

Але є й земляки, котрі таки добре жертвують, без зайвих маруд та філософствувань.

Та й їх число зменшилось цього року, бо я задумав продемонструвати їхню жертвенність перед скупарями і після минулорічної збірки виготовив список жертв і копії розіслав кожному жертводавцеві в надії, що щедрі послужать за приклад скупим. Сталось, однак, навпаки: збільшилося число останніх.

Тепер не раз ломлю собі голову, що робити, щоб розбудити в скупих земляків обросле льодом почуття громадської повинности.

Пригадую собі такий випадок у моєму рідному селі :

Було це перед другою світовою війною. Якось, під час Різдвяних свят, ходив наш церковний хор по селі колядувати на церкву і завітав до нашої хати. Дід мій покійний, царство йому небесне, був також не з тих,

що мають жертвенну жилку. Коли хористи відспівали коляду, він тиць касирові двадцять грошів.

— Та дайте, дядьку, більше. Це ж на церкву, — звернув дідові увагу касир.

— А де ж я тобі більше візьму? І податки плати, і сім'ю утримуй, і віз направити аж проситься... Бери, що дають, а то нічого не дам!

Тут втрутився диригент хору Левко, який знав добре «хлопську філософію» і психіку.

— Пане Незабудько, — звернувся він ще й з уклоном до діда, — та будьте такі ласкаві, докиньте трошки. Це ж на добру справу.

Діда ці слова, очевидно, за серце вхопили, бо він аж підскочив, а обличчя його засяло. Дістав золотого і дав диригентові :

— Оце тобі, Левку, за те, що ти паном мене назвав.

Не думаю, однак, щоб Левкова практичність допомогла тут. Та ж тут усі пани і пані, містери і міссіси...

---

1) вачувати (англ.) — дивитись на фільм.

2) «Бюік» — американська велика й сильна автомашина.

3) «Фалькон» — невелика американ. легка автомашина.

4) Ексидент (англ.) — випадок, аварія.

5) Секюриті (англ.) — забезпечення.

6) Каледж (англ.) — висока американська школа.

7) Чіп (англ.) — дешевий.

СУВЕРЕННА ДІРКА

Прочитав я оце статтю українського підсоветського автора під вельми тарабанним заголовком «УРСР — суверенна соціалістична держава українського народу». Гахнув її не якийбудь звичайний смертний писарина, а «доктор юридичних наук» Б. Бабій. Кажу вам: не стаття, а ціла поема! Пишеться там про те, як то, йдучи за мудрим ученням Леніна, при допомозі братнього російського народу, прогреснув наш край від царської пів-колонії (за висловом товариша доктора) аж до суверенної соціалістичної держави... Прочитав я цю статтю, як то кажуть від «а» до «я», і кажу вам прямо і широко, без перебільшення: прогреснув сам уперед з такою швидкістю, як той советський «луннік» у космічних просторах. І соромно мені тепер, що до цього часу я вірив отим капіталістичним прихвостям — буржуазним націоналістам, різним мазепо - петлюро - бандерівським недобиткам, які страшні речі виписували і виписують проти советської, чи пак, радянської влади і держави. Та це ж не держава, а попросту вам. рай! А влада? Кажу вам, не влада, а рідна мати! Так вона турбується за наш народ, так піклується ним, так любить - голубить, що, здається, ось - ось проковтне його з надмірної любови. І народ наш росте під її материнською опікою, розвивається всебічно, за всіма правилами соціалістичного реалізму, і вдячний - превдячний він оцій владі за теплу і безкорисну опіку, надхненно і дружно допомагає їй закріпити всі здобутки жовтня. А здобутки ці колосальні у своїй неповторній величі. Не вірите? Ось вам промовисті факти:

Була колись собі мало кому відома Малоросія, чи, просто, «южний край», а сьогодні є суверенна Українська Радянська Республіка. Вибороли її собі трудящі країни при братній допомозі старшобратніх пролетарів. Що завдяки радянській владі й до ООН її поплхнули. Хіба ж це не здобуток? Хіба ж це не вияв доброзичливості до

нас старшобратнього щирого серця? За цю доброзичливість і допомогу українська радянська делегація з послідовною вірністю підтримує всі акції Советського Союзу на форумі ООН. А ну, спробуйте будь-де знайти таку зразкову співгармонію? А дзуськи знайдете!

Хто коли чув раніше, за царської влади, щоб бідний українець генералом став? Траплялися, правда, генерали українського роду, але це були поміщики-буржуї, які не гірше від чужих панів-експлуататорів дерли шкіру та висисали кров з нашого народу. Сьогодні ми маємо в радянській армії генералів стільки, що якби їх усіх перечеислячи, то пальців не то на руках, а й на ногах не вистачило б. Самих маршалів там з лів тузина знайдеться. І всі вони чистокровні українці, соціально - пролетарського походження. Хіба ж це не здобуток?

Хто давніше чув, щоб український пролетар був амбасадором? Посідав цю високу посаду колись Полетика, але ж це був буржуй з крові й кости. А ось тепер амбасадорів і на драбинястий віз не забереш.

Чи записаний де в історії факт, щоб українець раніше бодай міністром став? Ні! А от ми всі недавно були свідками небувалої досі ніде події, як то генеральний секретар КПСС обрав президентом ССРСР нашого земляка Пілгорного. Та ж це здобуток над усіма здобутками. А скільки наших земляків перевезено з Києва до білокамінної Москви, до самого червонозоряного Кремля! Бачите яка увага й пошана старшобратня до нас.

А тепер відносно суверенітету Української Радянської Лержави. Згаданий вище доктор юридичних наук написав дослівно таке :

«УРСР має свою територію, яка не може змінюватися без її згоди; має свою Конституцію; має свої найвищі та місцеві органи державної влади і державного управління, які є безпосередніми виразниками і носіями суверенітету республіки. Водночас Радянська Україна, як суверенна держава, має своє законодавство, громадянство, свою судову систему, а також столицю, державний прапор, державчий гімн і герб. Однією з важливих гарантій суверенітету України є закріплене в Конституції Радянського Союзу і в Конституції Радянської Укра-

їни, що Україна має право вільного виходу із складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік».

Бачите? А буржуазні запроданці, оці найлютіші вороги українського народу пишуть і до сьогодні про бутафорію української радянської держави і влади. Одного тільки доктор не написав, а повинен би був бодай слівцем згадати: Чи тоді, коли змінювано кордони суверенної Радянської України на користь Польщі, їздив Молотов до Києва добиватися згоди від суверенного українського уряду на таке порушення кордонів? І чи в акті підписання угоди брав участь представник українського уряду? А варто було б написати, як то Молотов з дипломатичною терпеливістю довго переконував суверенний київський уряд у соціалістичній необхідності відступити Польщі такий важливий шматок суверенної ненарушимої території, як частина Дрогобицького нафтового басейну та ще на додаток княжий Перемишль. Або, як делегації Польщі і ССРС із завмиранням серця чекали на міністра закордонних справ суверенної соціалістичної України, щоб він поставив свій підпис під документом, без чого документ той і мички клоччя не вартий. І взагалі, яке відношення має Москва до сусідських взаємовідносин між Україною й Польщею? Або, чи всесоюзний прем'єр питав згоди отих безпосередніх виразників волі українського народу, коли постановив перенести Л. Паламарчука з посту міністра закордонних справ суверенної України на пост советського посла в Марокко? І яке, взагалі, право має всесоюзний прем'єр втручатись в внутрішні справи України? Це доктор повинен би був з'ясувати бодай коротенько, пишучи про суверенність Радянської України.

Трошки воно виглядало парадоксально до слів товариша доктора, що суверенна Україна після пересунення Паламарчука довго не мала свого міністра закордонних справ. Або, що крім ООН, не має ніде свого дипломатичного представництва. Але справа, мабуть, не надто важлива для товариша доктора. Бо й справді, на чорта здався щасливому українському народові міністер з амбасадорами, коли всесоюзні обранці народу з старшобратньою любов'ю за них виконують усі функції. Полі-

тика — бізнес вельми слизький і химерний. Хай старший брат ломає собі нею голову! А він — мистець, чи пак — по пролетарському кажучи — «майстер на всі руки» у тому ділі. Він виконує все чисто, «без жодного мошенства», і за себе, і за нас. І немає чого нам турбуватись. Та й грошей скільки зекономить суверенна! Подумайте, скільки це все коштувало б! Як у болото пішли б гроші! А так вони йдуть на соціалістичні потреби трудящих...

Запитає хтось із буржуазних недовірків: «А чому то суверенна Україна не має свого війська?» А нащо нам воно здалось, коли в радянській соціалістичній сім'ї ми і без того сильні. Хай спробує лише сякий-такий агресор-імперіаліст порушити наші кордони, то йому радянська доблесна армія покаже, де раки зимують! Старший брат уповні і навіки-віччі загарантував непорушність наших кордонів.

Мерзенне гітлерівсько-капіталістичне охвістя аж із шкіри вилазить, щоб суверенну Україну відірвати від рідної Московщини. Але до такої трагедії ніколи не дійде. Наш многострадальний народ не хоче бути відлученим від великого братнього російського народу. Він реп'яхом тримається за старшобратні штани, і н'яка сила його від них не відірве. Були, правда, відступники - комуністи, як от, Скрипник і інші, що пішли проти вчення великого Ілліча та інтересів трудящих і леліяли нереп'яльні сні застосувати, як от «закр'плене в конституції право виходу зі складу ССРСР», але суверенний наш народ, при всебічній підтримці старшого брата Ісидора їх ік чорту, куди й треба.

Отож, розвивається суверенна Україна... Росте і міцніє її єдиний суверен — народ. За всі блага жовтневої революції допомагає він великому російському народові закріпити її здобутки: Іде добровільно освоювати цілинні землі. З ентузіазмом виконує понадстроково плян праці і здає продукцію, майже нічого собі не лишаючи. З великим одушевленням засвоює «общепонятний язик», який у майбутньому повинен стати «язиком» усіх трудящих радянської держави. Світле майбутнє жде суверенну українську радянську державу. Всі соціалістичні шляхи ведуть до її росту і сили. І виросте вона в майбут-

ньому у велетня з непорушними кордонами, зі столицею в білокамінній Москві, з народом у Сибірі, в Казахстані та по всіх найбільш віддалених закутках «необнятної родіни». Із суверенної дірки стане величезною суверенною дірою в майбутньому.

Та ми всі, українці доброї волі, не віримо, що будь-коли до цього прийде. Віримо в нашу стару і мудру приповідку, що «немає зла, яке на добро не вийшло б». Віримо у правдиму волю нашого народу, а не большевицьких ступайків, національних зрадників і безбатченків, різнородних лакуз і всякої московської грязі і сміття. Віримо в перемогу добра над злом. Віримо у світлу майбутність українського народу, але не в суверенній діюці — Радянській Україні, а в правдивій Суверенній Українській Державі. Пережив він різних своїх катів : Петрів, Катерин, Микол, Валуєвих, Ленінів, Сталінів, Хрущових, переживе Брежньових - Косигіних - Шелеліних і дочекається свого державного відродження та засяде у вільному колі вільних народів нашої планети.

НАЗДОГНАЛИ І ВИПЕРЕДИЛИ.

Володар і псевдирителъ усїєї землї русскої, батько двїстїмїльїонової маси спролетаризованого суспїльства, протектор усїх сателїтних країв, вождь усїх трудящих свїту, першїй секретар КПСС, новїтнїй цар-батюшка, хан євразїйскої імперїї, кацїк глїобального маштабу, поклоновїдбиратель вїд усїх визволених і просвїтлених, кукурудзянїй генїй, невгамовнїй змагун у перегонах з дядьком Семом, товариш Нїкїта Сергїйович Хрущов, ходїть насуплений, як сльота. Лїса гарбузяна голова журливо коливається на короткїй шїї, бїляве широке сблїччя вкрїла хмара невдоволення та неприхованої досади. Нї мїцна добїрна водка, нї смачнїй кав'яр не могли розїгнати хмар із чола вождя.

— Тьхх-хуу! А я думав, що ми своїми експонатами на нью-їоркскїй виставцї в пух та в прах розторожїмо оцю остогїдну менї Америку, так нї, догадалися гаспїдскї сїни дати нам реванш у нашїй Москві. Як не крути та не верти, а мусїш признати, що далеко ще нашїй продукцїї до їхньої...

— Та воно й справдї, товаришу Нїкїто Сергїйовичу, — вїдїзвався Анастас Мїкоян, — що продукцїя їхня колосальна, і ще нестало нам треба п'ятилїток, щоб наша продукцїя дорївнювала їхнїй.

— Сам знаю, і ти не мусїш менї вказувати. Америку вїдкрив! А що зробив би ти тепер з нашою московською публїкою, якїй уперто втокмачувалось в голову роками, що ось-ось доженемо капїталїстів? Що вона подумає про нас, коли на власнї очї побачить? Ти не врахував цього?

Мїкоян мовчав.

— Мовчиш? А скажи тепер, що робити? Хїба заборонити публїцї вїдвїдувати виставку?

— Це неможливо! Це ж був би великїй скандал! — вїдїзвався Фрол Козлов.

— Та про це покищо не приходиться й думати, — говорив далі Хрущов. — Це був би скандал світового масштабу. Аякже! Більший, ніж з Берліном. А тоді прощайте наші дорогі пляни!

**
*

У той час, коли кремлівські вожаки отак журились непередбаченими клопотами, в одному з крутих завулків Москви зібралася чимала компанія отих з найщасливішого пролетаріату нашої плянети. На обличчях у кожного не було видно й сліду журби, яка окутувала кремлівських верховодів. Очевидно, їх найменше турбувала неуспішність советської виставки в Нью - Йорку. Вони щось жваво обговорювали. Тема, мабуть, була надзвичайно цікава, бо привертала увагу всіх присутніх. Перед вів рябий Грішка.

— ... Тобі, Грішка, в Кремлі сидіти! От придумав! Йй-бо, давай, браток, розцілюю тебе за винахідливість! — кричав якийсь півп'яний тип та пхався цілувати Гріщине лице.

— Якось, братці, неловко ступали на такий шлях, — відізався хтось із гурту. — Правда, користь матеріальна могла б бути велика, але це користь особиста. Натомість отим кроком геть очорнимо подіну...

— Пашов, Ванька, к'мочахам! — перебив інший. — Подумнеш, оратор знайшовся! Грішка має рацію. Це єдина нагода на дурничку придбати собі хорошу річ!

— А що до подіни, браток, — відізався інший. — то я тебе запитаю: чи вона багато тобі дала за цілу твою жисть?

— Хай нею цікавляться ті, що за мурами Кремля сидять. — докинув хтось гостро.

— Ха-ха-ха! — реготалось ціле товариство.

— Товариші! — забрав знову слово Грішка. — Я перевірів справу додна. Вхід на виставку необмежений. Квитки недорогі. Мільтонів там буде мало, вони нам не заважають. Отож, завтра до роботи! Даю вам своє пролетарське слово, що рекомпенсату за відвідини буде в стократь винагороджено. За день придбаєте більше, ніж за ціле своє життя.

Перший день американської виставки в Москві закінчився величезним моральним успіхом. Сотні тисяч відвідувачів занотовано в цей день. Рябий Грішка з компанією «пописався» на славу родини та кремлівських владик. І не лише Грішка з колегами займались тим благородним ділом. Першого дня занотовано, що пропало кілька сот м'ясних та інших консервів. Як під землю, щезло кілька-надцять фотоапаратів, кілька десятків машинок до голення, годинників, різної дрібної посуду, обручок і т. д. Бракувало також чимало речей з білизни та убрень. Пропав навіть цілий печений індик.

Члени адміністрації виставки підраховували втрати. здорово сміялись і потирали руки :

— Не лише наздогнали, але й випередили, — говорили.

.....

Нікіта казився від люті, коли було йому донесено про крадіжку експонатів.

— Іроди! Сволота! Проклятуща пролетарія! Хоч би в цьому випадку не показували своєї широкої русскої натури! Я вам дам, виродки! — кричав, а думка говорила : Спіймай їх перше! — Міліцією обставити виставку! — кричав далі Нікіта. — Кого спіймають, зразу ж на Луб'янку! Чи ти, — звернувся до Громика, — давав уже спростування тої справи?

— Говорив з керівником виставки.

— Що ти йому казав?

— Казав, що наші люди цікавляться дуже Америкою і, напевне, брали ці речі на пам'ятку.

Добре. А що він відповів?

— Казав, що могли те все набути легальним шляхом, а не крадіжками. До того ж дивувались, що на пам'ятку брали консерви та інші їстівні продукти.

— От, сволоч! Ти працюй для їхньої будуччини, а вони он як тобі віддячуються! Давайте водки!

Принесли пляшку.

Витирав хустиною спітнілу лисину, жлуктав чисту русску та лаявся наперемін.

БЕЗХРЕБЕТНІ В'ЮНИ

Як це може бути, щоб в'юни водились без хребта? А ну, лише зверніться до будь якого іхтіолога і запитайте його : «Чи бачили ви коли, пане, в своєму житті в'юна без хребта?» Зніме він тоді окуляри з носа, подивиться на вас обережно, чи, борони Боже, не бракує вам п'ятої клепки в голові, а коли переконається, що ваші клепки всі в порядку, відповість : «А де ж хто бачив, щоб водились в'юни без хребта? Той, хто вам таке сказав, попросту ідіот та й годі! В'юни мають хребет, але дуже в'юнкий, тому й в'юнами їх називають».

А я вам кажу, що є в'юни без хребтів, але не шукайте їх між риб'ячим родом, бо ніколи не знайдете. Такі в'юни ведуться між людським родом. От, хоч би, наприклад, між нашим українським родом — аж кишить від цих безхребетних створінь. Не вірите? Йй-бо, правда! І навіть не треба глибоко лізти за ними на дно. Вони плавають по самому верху. Візьміть, наприклад, першу ліпшу «пролетарську експедицію» з підсоветської України. Хоч зі свічкою: в руках дошукуйтеся у неї хребта — не знайдете. Не має. Без хребта з'явилась на світ Божий, без хребта й зійде з нього. В'юнким вдався такий тип, в'юнкішим за всі в'юни докупи взявши. Ні один в'юн не вислизнув би з таких небезпечних ситуацій, в які попалав не раз отакий тип. І він не втяв би такої штуки, як би в нього був хребет. Але природа-мати відмовила йому того фізичного атрибуту, і він ще й до сьогодні живе собі й плаває на поверхні.

В Советському Союзі життя проходить серед різних небезпек, наче в тій бурхливій річці, в якій, як не хижачькі зуби шуки, то сіль, чи гачок рибалки загрожують незавидному життю в'юна. Але наш замлячок майстерно вміє маневрувати. І хоч він з уродження правовірний комуніст, але цього ще замало, щоб чутись безпечним серед химерних обставин у найщасливішій та найдемо-

кратичнішої країні. Та, на щастя, він удався без хребта.

Він боровся за владу рад. Зі зброєю в руках бився проти військ Української Народної Республіки. За Скрипника став зразу завзятим українізатором. Але часи мінялись, а з ними мінявся і наш землячок. Коли ж до голосу прийшли в Україні Кагановічі, Постишеви, Хрущови й інші, він раптом з українізатора перекинувся в московського служачу і почав з ними гонити та винищувати ворогів народу, не лише куркулів, петлюрівців, але й своїх колег-комуністів, які не погоджувались із московським курсом в Україні. Завжди був добрим синком, пильним учнем та послідовником генеральної лінії великого батька і вчителя Йоськи Джугашвілі - Сталіна.

Але часи знову змінились, а з ними підпав зміні і наш рідний в'юн. Прийшла година, коли ген'яльний батько і вчитель серед таємних обставин дав дуба. Землячок наш разом з іншими сплакував невіджаловану втрату. Але згодом Сталіна викляли та розвінчували його наслідники — колективні диктатори над пролетаріатом. Наш землячок зразу й собі став завзятим ворогом одноособового культу.

Ген'яльний вождь зійшов із соромом з советської трибуни, та залишилась химерна система. Додержуючись випробуваних експериментів, до влади прийшов товариш Нікіта і Ко. Старим большевикам Молотову, Кагановичу, Маленкову й іншим довелось попрощатися з теплим кубельцем та повчим коритом. Як дійшла ця вістка до нашого безхребетного землячка, він й собі накинувся на них, а особливо на Кагановича, та й давай, бідолаху, скубати з усіх боків.

— Сволоч! Бандит! Каналія! — кричав він. — Інтелігенцію нашу вимордував! Бийте його, люди добрі!

Слухають добрі люди оцього нового оборонця помордованих ворогів народу та мовчать, додержуючись приказки : «держи язик за зубами, будеш їсти пироги з грибами». Мовчать, хоч знають добре, що ця приказка нереальна в Советському Союзі. Пирогів з грибами не дадуть, але голову можуть забрати. Не один думає собі: Кагановичі винні — туди їм й дорога! Але й Нікіта винен не менше. І ти, земляче, провинився і багато таких, як

ти, що від них аж кишить у советському багні.

Прийшов знову новий курс у Кремлі: Полетів Нікіта, прийшли нові пани. Відгребали ім'я Сталіна, і давай душити інші народи, а особливо український. Наш землячок вискочив і собі та на все горло давай горлати на «общепонятном» про злиття мов та про нерозривне спільне життя з народом московським. Горлає та помагає москаликам реалізувати їхній задум.

І ви думаєте, що безхребетний оцей тип визнає коли себе винним? Де там! Він же з уродження безхребетний! Ось, коли б прийшов час, і він став би перед народом, щоб відповісти за свої злочини, то він буде проклинати Москву і комунізм та доводити, що ніколи не бажав зла Україні. Але тоді вже не спасе його безхребетна гнучкість

ПО ЧІМ НАЙКРАЩЕ ПІЗНАТИ УКРАЇНЦІВ ?

— Що за питання дурне! — скаже дехто. — Та ж справа ясна, як сонце : найкраще пізнати українців то мові. Інші скажуть : по фізіологічному вигляду, по звичаях, по ноші і т. д.

Відносно першої відповіді я скажу, що питання, яке я поставив у заголовку, не таке дурне, як може декому здаватись. А ну, спробуйте розрізнити наших рідних типів серед різnorodного натовпу на вулицях, ярмарках, стадіонах, пляжах і подібних публічних місцях, бо ж не брехня це, що рідко вже хто вживає там рідної української мови. Щодо фізіологічного вигляду, то до тої відповіді я також поставлюсь критично на підставі власного досвіду. Проживаючи в Південній Америці я зустрів одного разу типа, який по своєму зовнішньому вигляду геть нагадував мені нашого рідного динарця. Побачивши його тоді, я, їй-бо, присягнув би був, що це українець. Коли ж підійшов до нього, і між нами зав'язалась розмова, то на моє велике розчарування довідався, що мій співрозмовник за національністю сирієць. Другий випадок я мав уже в Північній Америці. Будучи раз в одній великій крамниці, зустрів пару старших віком людей — жінку і чоловіка, які розмовляли між собою по-московському. Вона — звичайна собі, нічим не замінна жінка, але натомість він — просто феномен: вистаючі вилиці, а лице оливкового кольору, мало не косі очі, облізні вусики, рідкий заріст обличчя, низенький ріст, косолапі короткі ноги. Думаю собі: напевне, як не кіргіз, то татарин. Коли ж підійшов до них і між нами виникла розмова, то довідався, що вона московка десь із-під Твері, а він, на величезне моє здивування (полумайте собі) українець із Таврії.

За звичаї і ношу то вже не будемо й говорити, бо хто ж тут в Америці, Канаді, чи де інде з наших людей практично ними користується?

Отож, як бачите, мова, зовнішність, звичаї, ноша не є вже достатніми факторами, щоб на підставі їх пізнавати серед чужої маси наших людей. Тому то, в таких випадках, я найкраще пізнаю українців по стравах, особливо по варениках. Можна б пізнавати також по голубцях, борщеві і т. д., але вареники, чи точніше їх українська назва найкраще можуть стати в пригоді, бо вони навіть на еміграції в другому чи третьому поколінні, народженому вже на чужій землі, не виходять з моди, і є не лише найпопулярнішим і найсмачнішим витвором української кулінарії, але й назву свою стару залишили без змін.

Ось послушайте, як я по варениках пізнав одного разу наших людей:

Недільного пообіддя, осідлавши мого «Форда», поїхав я на прогулячку до одного з великих парків у нашому місті. Приїхав, запаркував «Форда» в тіні великого каштана, і ходжу собі - проходжаю по парку та гав ловлю. Ходив, ходив і врешті, знемігшись, присів на лавці трохи відпочити. Сиджу, дивлюсь та ловлю чутливим носом чудові кулінарні запахи. Якраз недалеко від мене розташувалася групка жінок і дітей. Ще й великий вогонь розвели. Діти бігають, граються, сміються та перекикаються по-англійському. З великої сковороди, поставленої на жар, доноситься смаковитий запах смаженого сала, і, ось, їй-бо, кажу вам, одна з жінок бере величезну миску, схожу на нашу традиційну мак'тру, і обережно на сковороду висипає ніщо інше, лише правдиві, наші рідні вареники. Зашкварчало сильніше на сковороді, а в мене аж слинка потекла з рота.

Сиджу собі, ковтаю слину й міркую:

«Та це таки, мабуть, українці... А може поляки, чехи, а може, й жида, бо вареники також входять у меню цих народів».

За кілька хвилин огрядна жіночка, яка поралась біля сковороди, не даючи вареникам надто пригоряти, зняла сковороду з вогню, поставила на столі, півсловом перекинувшись з жінками, і, обернувшись до недалеких жувців, приклала обидві долоні до уст і гукнула пискливим голосом :

Бо-о-йс! Джері! Джані! Стіф! . . . Джері! Діж ю гір мі, гані?! Вареники вреді! Ком онд гет ит ¹⁾

Дивлюся: З-за кущів викачується «гані»²⁾ — опенькувате, здоровенне, лисе, в окулярах, схоже на барило, отак, нівроку собі, фунтів дві сотки з половиною. А за ним друге менше ростом, але грубеньке також, у гавайській сорочці, в коротких штанях, а далі третє — високе, худе, довжелезне, як тичка, в окулярах і коротеньких штанцятах, довгоноге, схоже на лелеку.

«Ну. — думаю собі, — ось, їй-бо, голову дав би на відріз, що це наші, українці, бо ж дама при всій своїй поганій англійській дикції так чудово, з притиском вимовила слово «вареники».

Я встав і підійшов до гуртка.

— Добрий день, люди добрі! Пробачте, чи ви не українці часом будете?

— Та українці, українці! — підтвердило нараз кілька жіночих голосів, а огрядна жіночка з гостинним жестом звернулася до мене :

— Сідайте, будь ласка, і вгощайтесь, чим хата багата. Ось тут вам тарілка, виделка, ніж і . . . «гелп ю селф»³⁾. А ось тут сметана . . .

Я присівся до вареників і сметани.

— І від цього добра, сподіваюсь, не відмовитесь. — промовив здоровань — «гані», дістаючи з кошика пляшку і чарки. — Бо як же його їсти вареники без горілки? Ще в горлі стануть . . .

І розпирувались ми! І язички всім розв'язались, го-го! І я нових приятелів, рідних українців, на землі чужій знайшов. А все завдяки вареникам.

---

1) Хлопці!! Юрку! Івасю! Степане!!.., Юрку! Чи ти чуєш? Вареники готові! Ходіть і беріть!

2) Гані (англ.) — мед. Так кличуть пестливо дітей, або подружжя себе взаємно.

3) Гелп ю селф! (англ.) — помагайте собі самі.

НЕВІРНІ ТОМИ

Різних негативних типів виплекала серед нашого народу довголітня неволя. Появились уже давно і живуть серед нього й до сьогодні пізні Івани, хитрі Паньки, вискочки-Пилипи з конопель, придуркуваті Солопії і т. д. Не бракувало й не бракує також невірних Томів. Оці невірні Томи будуть сьогодні темою нашого фейлетону.

Сам факт існування цього типа не був би трагедією, ані навіть заковикою в нашому суспільстві, коли б він сидів собі тихо маком десь у темному куточку свого приватного вузького світу і не вискакував на денне світло, та ще й на арену. Але, на жаль, цей тип часто появляється публічно, в ролі громадсько - політичного трибуна. Вилізе вам отакий «трибун» на підвищення і давай обертати kota хвостом навпаки, мішати капусту з молоком та демонструвати каші - кваші й свої томівські мудрощі. Все не по його, все не так має бути, як є, але так повинно б бути, як він хоче. Правда для нього є брехнею, логіка — маячінням, рація — облудою, мудрість — глупотою, і навпаки: глупота мудрістю. Всюди він є на овилі, всюди чути його недовірливе скимління, всюди він перепльовує біблійного Тому. Отакий то непереверщений український невірний Тома.

Рвався народ український до волі, до своєї державності 1917 — 21 рр., але, на жаль, у проводі його було аж забагато отих нещасних невірних Томів, які не вірили в державність України, які не хотіли підтримати маси українського вояцтва, ігнорували його великий матеріальний і духовий потенціал. Від біблійного Томи вони різнилися тим, що не пробували навіть вложити пальця в рани свого народу, бо вони мали свою «рацію»: соціалістичну, інтернаціональну, клясову. І завели вони свій народ у сліпий кут, під «дурного хату», звідки вже трудно вийти назад.

Коли появилась УВО - ОУН та високо піднесла пра-

пор визвольної боротьби, невірні Томи, не вірячи в динамічну силу українського народу, давай зразу голосити на всі лади, що це безглуздя, помилка, поривання з мотикою на сонце ...

Коли славетна Українська Повстанська Армія кривавилась у зятяжній, нерівній боротьбі з німецько-гітлерівськими, а опісля большевицько-московськими та комуно-польськими наїзниками, невірні Томи на еміграції на всі голоси верещали, що це «бандерівська видумка і брехня», бо неможливо робити революції в умовах большевицької займанщини. Аж коли появились у Західній Європі рейдуючі відділи УПА, ушух трохи вереск невірних Томів, а деякі з них навіть почали примазуватись до УПА.

Українські невірні Томи не перевелись, і сьогодні час до часу вони то тут, то там з більшою, чи меншою дозою своєї недовірливості пробують вискакувати на сцену. Вискочить такий собі невірний Тома і давай доводити вам, що боротись за самостійну Україну сьогодні — безглуздя, бо от, бачите, світ стремить до об'єднання, живе в коекзистенційній дрімоті, а нас нехоче розуміти і слухати. Ми ж нашою безкомпромісовою поставою шкодимо не ворогові, а собі, бо тим волі й так не здобудемо, а пошкодимо навіть мінімальним нашим вимогам дістати з ласки сьогоднішніх панів світу цього куценької, культурної хоч би автономії. Рецепт невірних Томів для українського народу такий : «Не трать, куме, сили, спускайся на дно!»

Не перестають доводити невірні Томи, що, мовляв, з націоналістичними тенденціями немає чого пхатись до українського народу на рідних землях, бо вони йому чужі, бо він уже геть зсоціалізувався. Наче б то Визвольні Змагання 1917 — 21 рр. чи дії УПА, що ввійшли золотими датами в нашу історію, не залишили відгомону серед нашого народу, відбилися від нього, як горох від стіни. Справді щось не в порядку з логікою наших невірних Томів.

Покликаючись на виступи Дзюби, Чорновола й інших, які з позицій ленінізму стараються протиставитись московському імперіалізму в Україні, невірні Томи вва-

жають, що весь український народ вступив уже на шлях т. зв. «ленінізму». Навіть такі факти, як вимога українських підсоветських юристів до київської маріонетки вийти зі складу ССРСР, самопалення Василя Макуха, геройський чин Олійника, безустанні арешти і показові та закриті процеси - цирки над українськими націоналістами, демонстрації українського робітництва і студентства до них не промовляють.

Біда з такими нашими невірними Томами!

ВІЧНИЙ СЕКРЕТАР

Як відомо, в історії всіх народів є окремі великі постаті, які своєю мудрістю, працею, героїзмом, талантом, характером заслужили собі вічне признание. Є це державні мужі, вчені, винахідники, письменники, поети, мистці і т. д.

Так само є і в нашій історії. Але в нас, побіч великих історичних постатей, на вічність заслужили собі окремі категорії безіменних людей, хоч, правда, вічність у лапках має цілком інше значення від вічності правдивої. Є це: вічні студенти, вічні магістри, вічні директори, вічні радні, а далі негативні типи вічних критиканів, вічних лакуз-хрунів, вічних вічно невдоволених. Між усіма на окрему увагу заслуговує т. зв. «вічний секретар».

Чому ж така аж надто непомітна людина, як якийсь там секретар (очевидно, громадський) заслужив собі на атрибут «вічний»? Коли беремо під увагу нашу громадськість, то це складне питання психологічного порядку, хоч на нього є дуже проста відповідь :

— Та тому, що його заступити ніким.

Ось візьмімо першу-ліпшу нашу організацію, тобто збірного її складника — філію, чи гурток. Є там голова, замісник, секретар, скарбник, референти, відділові, заступники. Кожний із них має окреме організаційне призначення: голова — головує і репрезентує, замісник жде, коли голова захворіє на грипу, чи якусь іншу біду, щоб і собі попарадувати на головстві, скарбник має справу з касою, референти працюють у своїх ділянках, відділові існують для того, щоб прийти на засідання управи, заступники, — щоб у критичну хвилину когось заступити і т. п. Але в секретаря куди більший діяпозон праці! Його діяльність, так би мовити, має універсальний характер.

Для прикладу, наведу вам факти, на підставі розповіді мого знайомого, якому довелось бути мало не де-

сять років безперерійно секретарем в одній з клітин наших організацій. А діялось це в країні, де звичайний смертник і не мріяв тоді навіть мати авто, чи хоч би телефон. Єдиним засобом комунікації в межах низової клітини були ноги, або, як хтось дотепно сказав: «одинадцятий кондуктор», а в кращому випадку — велосипед.

Ось голова постановив скликати засідання управи. Кличе він до себе секретаря і доручає йому повідомити всіх членів управи. Звичайно, це діється після цілоденної стоянки коло фабричного варстату, чи біганини на будівництві, чи праці в підприємстві. Ну й що зробиш? не скажеш «ні». Як треба, то й треба. Бере секретар підписний лист, сідає на велосипед, чи натискає на свого «одинадцятого кондуктора» і — гайда в дорогу.

На засіданні управи в кожного копиця проєктів, пропозицій, поправок, побажань, а найбільше отих «справ формальних». Кожний хоче виговоритись якнайбільше. Кілометрово промовляють, ораторствують, кричать, сперечаються (іноді й лаються), доказують, заперечують... А секретар сидить собі за столом і аж пріє від поспішного писання. Треба ж усе виговорене зафіксувати на папері. А фіксувати є що.

Розійшлись члени управи з засідання. Одні хропуть собі смачно в ліжку, інші в барі десь досиджують та додискутовують справи, а секретар вдома при лампі з чернетки-саламахи обробляє стилєво-культурний протокол, щоб його можна було прочитати врочисто на черговому засіданні управи, а тоді після прийняття (очевидно, з поправками) вписати його в протокольну книгу. Не раз бувають випадки, що коли приходить черга читання протоколу, отого потом вирощеного твору секретаря, сякий-такий недипломатичний тип, не зважаючи на відповідальний пост секретаря і його працю, скаже безпардонно:

— Та нащо тратити дарма час на читання протоколу? Прийняти без читання.

Задумала управа скликати звичайні, чи надзвичайні збори клітини, і кличе голова секретаря та доручає йому повідомити про це всіх членів. Секретар зразу — скік на велосипеда, чи випростував ноги і... вйю!

Відбуваються збори. Як правило, за традицією, наш секретар обраний на секретаря зборів. Чого та не наслухаєшся: і семимилевих промов, і проєктів, і пропозицій та побажань усяких, і лайки неперебірливої та зауважень ущіпливо-насмішкувато-дошкульних, і сварні без міри, критики гострої, полеміки завзятої, порад мудрих і дурних. Ех, уміємо ми дебатовати, як ніхто у світі!

Розійшлися збори. Хто вдома хропе собі смачно, хто докінчує збори в барі, а секретар, позамітавши недокурки та всякі покидьки, сушить собі голову: як із тої маси записаних нашвидкоруч слів скомпонувати стильно-культурний протокол.

Один член, назв'їм його хоч би Тимком, не платить уже півроку членських внесків. На засіданні управи вивнесли таку ухвалу:

«За несплату членських внесків на протязі пів року, Тимка позбавляється, згідно статуту, членських прав. Секретареві доручається це рішення виконати. . .».

Секретар офіційним листом повідомляє пана Тимка про рішення управи, і у висліді в панові Тимкові набуває собі ще одного досмертного ворога.

Треба поправляти, чи добудовувати домівку, біжи, секретарю, повідомляй людей, щоб у суботу чи в неділю прийшли до роботи. Та й сам прийди перший, бо ж ти секретар і мусиш служити за приклад іншим. Не раз буває таке, що несовісний член, замість прийти до роботи, їде собі на розвагу. Коли ж хтось запитає його, чому не прийшов, він відгризається:

— А що я, дурний?

Потрібно переводити різні збірки, то ти, секретарю, давай один з перших, та ще й солідну суму, щоб служити взірцем.

Має відбутись якась імпреза, от хоч би й академія. Ідь, секретарю, за урядовим дозволом, та пам'ятай, що ти матимеш реферат, чи доповідь. Приготуй щось солідне, в тебе рука легка — реферат мусить іти як по маслі. . .

Ось завтра має відбутись проба хору. Хористи ніби й знають, але, за українською традицією, можуть забути, тому обов'язково ще раз треба їх повідомити. Приходить до секретаря диригент хору й каже приблизно так:

— Пане секретарю! Завтра має відбутись проба. Був я в культурно - освітнього референта, але його нема вдома. Треба повідомити хористів, а в мене хоч би хвилинка вільна! Може б, ви пішли (в секретаря є час) і повідомили їх? Буду вдячний вам безмірно...

Пішов секретар поплід хати повідомляти. Та, на своє нещастя, переочив якусь третьорядну хористку Гапку і не зайшов повідомити її. Дісталось же йому, як кажуть, на горішки. Гапка вилаяла його, як школяра, не беручи в рахубу його поважний секретарський пост. бо, мовляв, як він смів її, таку важливу персону, оминати? А пан диригент «з вдячності» лише вовком подивився.

Аж ось, нарешті, вершок громадської мозольчої праці — забава з танцями.

В домівці рух. Гості їдять, п'ють, веселяться. Посередині танцюють пари — крутяться, вигинаються, притупують. Оркестра витинає форстроти, вальси, польки, танга, аж стіни домівки трясуться. Не одному голова ходором ходить від танечного крутіжу, чи вилитих порцій алькогольних напоїв. Усі бавляться. Лише господареві і секретареві не до забави. Перший по вуха зайнятий в буфеті, а другий при вході продає квитки. Їм також хочеться випити чарку, потанцювати і повеселитись, але нема кому їх заступити, бо ніхто з патріотичних громадян не хоче виконувати отих функцій.

Забава тягнулась далеко за північ. Уже почало світати, як останні гості залишили стіни домівки.

Сонце давно зійшло. По хатах патріотична громадонька хропе собі на всі заставки, або відхворює забаву. Ні, не вся громадонька спить. Ось двері в домівці відчинені, Там пан господар підраховує зиски та скількість побитих склянок і тарілок, а секретар з мітлою в руках та ганчіркою в задній кишені приводить до порядку домівку, бо рівно о дев'ятій годині ранку відбудеться тут Служба Божа.

Тому то кожний шануючий себе патріотичний член громади, як чорт свяченої води, боїться бути бодай раз вибраний на секретаря. Кожний знає, що на це є покликана людина, отой «вічний секретар».

ОТ ТАКИЙ ПАРЛЯМЕНТ

Дивна, кажу вам, практика праці в парламентах західних демократій. От, наприклад, візьмімо хоч би американський Конгрес. Кожна важлива справа, щоб бути полагодженою, мусить пройти всі стадії, чи качали, від підкомісії через комісії і сесію Палати Репрезентантів аж до Сенату. Всюди безконечні промови, пропозиції, обструкції, поправки. Як зачнуть обговорювати першу-ліпшу справу, то виглядає, наче воду у ступі товчуть. Часто буває, що на деякі справи не вистачає одної сесії, тоді відкладають її на чергову, і знову починають розглядати їх наново. Тяжку дорогу мусить пройти кожна справа, щоб стати законом. Не раз буває, що багато справ не проходять, а ті, що проходять, у більшості випадків такі оскубані та випатрошені, як курка, що їй незavidний шлях присудила доля від курника до горшка. При цьому народні репрезентанти — послы й сенатори — вже мають нагоду наговоритися, а особливо ті, яким Всевишній не пошкодував сверблячки на язик.

У Советському Союзі цілком інакше. Там така демократія, що чорта з два витратиш час на базкання. Всі справи вирішуються швидко за правилом: партія вносить пропозицію, а ти, депутате, мусиш за неї голосувати. Дуже добра система! Все йде, як по маслу. Часто бувають справи вельми заплутані і проблематичні, але депутатам до них зась! Партія хай ломает собі голову! Вона вирішить їх сама, бо ж, річ відома, що партія непомильна. Тому советський парламент, чи пак, Верховна Рада, як там називають його, це одно з «чуд» двадцятого століття.

Для повної ілюстрації, як проходить праця Верховної Ради, наводимо фрагменти звітів підсоветської преси. Ось вони:

1) «Головою палати одноголосно обрано І. В. Спирідонова . . .»

2) «... По доповіді Мандатної Комісії, одноголосно приймається постанова про визнання повноважень усіх депутатів Ради Союзу...»

3) «... Слово надається тепло зустрінутому присутніми Генеральному секретареві ЦК КПРС Л. І. Брежнєву. За дорученням ЦК КПРС, він пропонує обрати Головою Президії Верховної Ради СРСР, М. В. Підгорного. Ця пропозиція зустрічається оплесками. М. В. Підгорного одноголосно обирається Головою Президії Верховної Ради СРСР».

4) На пропозицію Підгорного «... депутати одноголосно обирають Президію Верховної Ради СРСР».

5) Коли товариш Косигін проголосив склад уряду і подав до затвердження, «... Верховна Рада СРСР одноголосно затверджує склад уряду СРСР».

6) «... На пропозицію депутата В. С. Толстінова, Верховна Рада СРСР одноголосно приймає постанову, яка схвалює намічені в заяві уряду СРСР, основні напрямки його діяльності в галузі внутрішньої і зовнішньої політики».

7) «Головуючий повідомляє, що сьогодні відбулось об'єднане засідання комісій у закордонних справах Ради Союзу і Ради Національностей. Слово від імені цих комісій подається депутатові А. М. Туполеву. Він зачитує проект заяви Верховної Ради СРСР у зв'язку з посиленням агресії американського імперіялізму у В'єтнамі.

Проект заяви ставиться на голосування.

Депутати приймають її одноголосно. В залі виникають бурхливі оплески».

Ось, бачите, в якому швидкому часі Верховна Рада СРСР впоралася з усіма справами, що стояли на денному порядку. Всі пропозиції партії прийнято одноголосно, без опозиції, обструкцій, без найменших застережень. Ось скільки часу зекономилось, скільки даремних витрат зредукувалось! Депутати, замість засідати безкоштовно та розводити непотрібно теревені, іншою, більш продуктивною роботою займаються: лікарі в шпиталях, письменники за своїми бюрками, ланкові — на полях, доярки і свинарки — по хлівах, і т. д. От, що значить советський лад з його народною демократією.

СОЦІЯЛІСТИЧНА ВОРОНА

Советський Союз — це неначе величезне сухе дерево, обвішане безліччю прикрас і цяцьок, щоб якнайщільніше затулювати перед зовнішнім оком свою мертвеччину і голизну. Різноманітні там висять прикраси і цяцьки: великі, менші, малі, маленькі, манюсінські, мікроскопичні. Перечислити їх усіх старим способом годі. Компютора потрібно.

На самому ж верху того сухого, мертвого дерева сидить собі соціалістична ворона — советська пропаганда. Жалюгідна це карикатура: гола, обскубана, з обдертим хвостом, але ж із широчезним дзьобом і горляною. Сидить і, наче та криклива посідуха, пропонує свій незавидний крам, на всі лади каркає, вихвалює порозвішувані соціалістичні цяцьки.

Чого не накаркала ця ворона за більше як пів сотні літ божевільних комуністичних експериментів. Кричала на всю горлянку:

— Комунізм — це влада робітників і селян! Фабрики — робітникам, земля — селянам! Мир хатам, війна палацам! Релігія — опіум для народу! Перемога комунізму над гнилим капіталізмом без ужиття сили! Загнивання і упадок капіталізму! . .

Але практика пішла в розріз із воронячою теорією. Комунізм став абсолютною владою над робітником і селянином. Диктатура пролетаріату перемінилась у диктатуру над пролетаріатом. Робітникам по фабриках і заводах накинено далеко важче ярмо, як було за царату, а селян сбернено в колгоспних кріпаків. Мир хатам прийшов такий, що позникали біля них огорожі, господарські будівлі, розкішні садки. Хатки хоч і лишились, але немов бідні сироти стоять з обчухраними стріхами та світять голими кроквами. Натомість пролетарська влада живе собі по палатах не гірше царської, буржуазної. Замість християнської релігії, прийшла марксо - ленінсь-

ка. Відносно ж перемоги над капіталізмом, то ще майже ніде вона не прийшла легальним, законним шляхом, а найреакційнішим насильством. Для прикладу: сам Союз — спроба у В'єтнамі. Загнивання ж капіталізму виявляється в тому, що в капіталістичних країнах бачимо господарсько-економічний розвиток та небувалий досі ріст добробуту широких народних мас.

Забрехалася большевицька ворона гачебно. Але ж це її не соромить, бо брехня в комуністів — явище законмірне. Сиділа собі на вершечку далі, дерла горло й підбріхувала:

— Наша конституція найкраща! Советській свободі р'вноі в світі немає! Народна демократія — найдосконаліша: Сталін — найбільший вождь і учитель, захисник трудящих! Сталін — сіяч культури і прогресу! Жити стало веселіше! Смерть фашистам!

Але всупереч голословному воронячому карканню, життя показало на практиці щось діаметрально протилежне. Показало, що советська конституція не варта й того клаптика паперу, на якому її написано. Показало, що не існує жодної советської свободи, а лише неволя для підневільних і сваволя для пануючих. А народна демократія — це перефарбована з-зовні комуністична диктатура над народами. Клич «смерть фашистам» замінено на договір і співпрацю з Гітлером. Життя стало краще і веселіше хіба для тих, хто мав безмежну владу в руках. Коли ж до влади прийшов Нікіта, то за всіма законами соцреалізму зробив з наллудини Сталіна звичайного маніяка, параноїка, бандита, узурпатора та безцеремонно викинув його з мавзолею.

Забрехалася большевицька ворона ударно, по-советському — на сто і скількись там відсотків. Але це її не лякало, бо ж відомо, що брехня займає одно з найпочесніших місць у країні рад. Сиділа собі на вершкв та й далі каркає:

— За соціялістичну дружбу народів! Справжнчя міжнародна дружба існує лише в СССР! В СССР, як чіде, кожній нації забезпечено всебічний національний розвиток! Суверенна соціялістична Україна, національна фор-

мою, соціалістична змістом! За самостійність аж до відокремлення! Економічний розвиток — одна з найбільших цілей советської влади! Смерть імперіялізму! Коекзистенція з капіталізмом! . .

Але всупереч безсоромному воронячому карканню советської пропаганди, вийшов величезний пшик, соціалістичний парадокс. Советська дружба народів така, що слухайся і скачи, як москаль накаже, бо лише в нього ключ до найбільш заплутаних проблем. Внутрі ж СССР та дружба довела до того, що в першій - ліпшій столиці республіки не почуєш на вулиці рідної мови, бо автохтони ентузіастично засвоюють «общепочятний язик». Якщо для ока висить, наприклад, шильд «УССР», то за його зовнішньою національною формою криється звичайний московський колоніальний зміст. Суверенітет України такий, що не лише немає свого війська, грошей, пошти і т. д., але й уся її економіку підпорядковано безпосередньо московському центрові, а мова українська майже витиснена з міст, шкіл, урядів, заводів. Спробуй лише єдиним слівцем натякнути на вороняче каркання «за самостійність, аж до відокремлення», то зразу ж старший брат відокремить тебе не лише від родини і рідного краю, але може й душу від тіла відокремити. Коли московські імперіялісти кричать про імперіялізм, то лише про уроений американський, або англійський, французький, португальський, але про свій — ні пари з уст. Коекзистенцією з капіталістичними країнами «Ванька валяє дурака», щоб шляхом льокальних воєн, революцій, розрухів та різних міжнародних інтриг підірвати сили капіталістичних країн, бо в безпосередній военній конфронтації не виправдала б себе одна напушена воєнна хвалькуватість. Знову ж про економічний ріст країни рад найкраще говорять хоч би такі підсоветські анекдоти:

Питання: — Ну, як думаєте, будемо мати хліба цього року досить?

Відповідь: — Та ніби так, бо, кажуть, у Канаді й Америці пшеничка виродила нівроку.

В Советському Союзі перевели схрещення пшениці з кукурудзою. Вислід вийшов такий, що пшенична

солома виросла завгрубшки з кукурудзянку, а кукурудзяний качан завбільшки з пшеничний колосок.

Весь час дерлася досі забріхана советська ворона, що, нібито, українські буржуазні націоналісти були і є найбільшими ворогами жидівства, а сьогодні, обернувши нараз kota хвостом наперід, кричить, що українські буржуазні націоналісти об'єднались із сіоністами в один протисоветський фронт.

Отак стоїть собі до часу величезне сухе дерево, якому ім'я ССРСР. Стоїть обвішане безліччю прикрас-цяцьок. Різноманітні там висять цяцьки : великі, менші, малі, маленькі, малюсінькі, мікроскопічні. Що прикраса — то й брехня, що цяцька — то й протиріччя. А на самому вершку сидить собі соціалістична ворона — советська пропаганда. Жалюгідна карикатура : гола, обскубана, обчухрана, безхвоста, але зате з дьобом і горлянкою — дай Боже здоров'я! Сидить собі й каркає, побріхує. Забрехалась уже так, що далі — нікуди! Але це її не соромить, бо ж брехня в комуністів, а особливо в московських, вельми почесне і благородне діло.

У перекладі
Костя Гайда

СОН ЦАРЯ НІКІТИ

Здригалися стіни Кремля від бенкету. Після якоїсь там надцятої чарки «русської єдиної» Нікіті добре замакітрилось у голові та почали гудіти в ній джмелі. Вона, тобто голова, схожа на переспілий гарбуз, безпорадно схилялась раз-у-раз то в один, то в другий бік. Несамовито тягнуло її додолу. В ухах із гудіння джмелів мішався гамір, крик і сміх гостей. Це все створювало таку нерозбериху, якої не в силі був охопити заатакований алкогольем розум Нікіти. У животі ж наче пролетарська революція : щось клекотіло, бунтувалось і несамовито перло вгору, до гортянки. Здавалось, що ось - ось революція вийде лявіною назверх, а тоді прощайте серветки, килими . . .

— Г-г-г-гук! Брр! Ой! .. — глухо понеслось із широкого слинявого рота.

— Товарищі! Нікіта Сергеевіч в небезпеці! — злякано крикнула «малоросійська ковбаска», товариш Кириченко.

Хто ще мав силу, зірвався, поспішаючи на поміч. Врешті геніяльний під дбайливою опікою декого з напівтверезих соратників, а передусім своєї дружини та товаришки Єкатеріни Фурцевої опинився у вигідному ліжку, і, затягнувши хропака, поринув у світ блаженних снів.

Народна приказка каже : «Не лягай голодним спати, бо присняться цигани, а п'яним також ні, бо будеш мати діло з чортякою». От і Нікіті Сергійовичу приснилось точно те, що передбачала народна мудрість. Сниться йому, що він, бідака, помер і два кремезні чорти з червоними п'ятикутними зірками під крутими рогами кудись цуплять його душу.

— Товарищі! Куди ж це ви так мене тягнете? — запитав Нікіта стривожено.

— Та до твого зверхника.

— До якого? Немає ж більшого зверхника від мене.

— Роздайся море! — зареготав один із його душехоронців. — А хіба ти не знаєш, кому ти всеньке своє життя служив?

— Родіні і партії.

— Ось бачиш! Тим самим ти служив нашому провідникові і повелителеві, товаришеві Сатані.

— Так, значить, не омину казана зі смолою? — турботно запитав Нікіта Сергійович.

— Не журись, товаришу. За наказом Сатани тебе прийняли в штат пекарських працівників. Будеш мати функцію.

— Харашо, спасібо. — з полегшею зідхнув Нікіта.

Врешті прилетіли до пекла. Нікіта Сергійович і не зчувся, як опинився перед найтемнішим лицем товариша Сатани.

— Нарешті діждався тебе, товаришу Нікіто Сергійовичу. Добре, що ти на цій остогидлій землі взяв та врізав дуба. Будеш у мене мати добру роботу. Один із моїх головних наставників, що пильнував сталіністів, зрадив мене і чмихнув до капіталістів, так, що ти призначений на його місце. Маю надію, що вив'яжешся з того завдання не гірше, ніж на землі. Пильнуй цю неспокійну голоту. Ти хитрий. Недарма й ім'я носиш — Нікіта. . . А тепер один із вартових поведе тебе по пеклу, щоб ти на місці озгайсмився з роботою.

Пішли. Під казанами горів вічний вогонь. В казанах кипіла смола. Чорти наввипередки носили дрова. Цей підкидав поліна під казани, той мішав смолу, інший втихомирював неслухняних грішників. Хвостата варта, озброєна вилами, ходила сюди й туди. Із смоли виглядали засмажені тілеса грішників. Обличчя кривились від надмірного болю та всі були худі - худі. Видно було зразу, що, крім пекарських мук, вони отримують харчевий приділ не більший, як у Советському Союзі.

В одному з казанів корчилось обличчя кретина. Нікіта пізнав у ньому Леніна. З ним разом мучилась козяча борілка — Лейба Троцький.

— Привет, товарищ Нікіта Сергеевіч!

— Привет, товарищі!

— Ти як потрапив сюди?

— Та помер, і тепер наставником буду в леклі.

— Харашо, замечательно! — раділи обидва.

Минали казани за казанами. Зустрічалися з Кіровим, Каменевим, П'ятаковим, Зінов'євим, Постишевим, Ягодою, Ждановим, Вишинським та іншими. Появу Нікіти та його високе призначення всі вітали одностайно, із советським ентузіазмом.

Спинилися врешті біля одного казана. Нікіта зирк — і ноги затерпли йому зі страху. В казані побачив він їжакувату й вусату голову Сталіна. Той дивився на нього своїми маленькими очима.

— Нікіто! І ти вривав дуба? Тепер не минеш моїх рук! Я тобі покажу, сволоч, як мене розвінчувати!

— Бий свинячу морду! — почув крик збоку. Це кричав Берія.

Нікіта зі страху сховався за вартового, цупко тримаючись його волохатого хвоста.

Раптом у леклі зчинилась велика паніка. Чорти бігали сюди й туди. Грішники попіднімались із казанів та здивовано розглядались довкруги.

— Що сталось? — запитав душеохоронець Нікіти одного чорта, який кудись швидко біг.

— Біда. Вибухла війна, а вслід за нею революція в Советському Союзі. Б'ють комуністів, аж пір'я летить. ..

Недалеко від них зчинилась бійка.

— Что такое? — перелякано спитав Нікіта.

— Те, що й на землі. Комуна б'ють! ..

Сталін і Берія, а за ними Поскрьобишев і інші, вискочили з казанів і криком кинулись до Нікіти.

— Бий гарбузяку! Він розклав партію!

— Рятуйте! — крикнув переляканий Нікіта, зірвався, тепнув з ліжка на підлогу й пробудився.

— Охорона, сюди!

З'явилось двох дебелих вартових.

В кімнаті тяжіла зіпсута атмосфера, викликана переляканим на смерть вождем. Хтось напіввидкуруч відкривав вікна.

НАМУЛ НЕВОЛІ

Після закінчення другої світової війни, коли частина нашої еміграції, уникнувши репатріації до ССРСР, опинилася в таборах для переміщених осіб, часто її відвідували представники «родіни» і намовляли вертатись додому, обіцяючи при тому помилування та всякі блага. Коли ж емігранти вперто відмовлялися від того щастя і часто різними питаннями заганяли в сліпий кут советських представників, роздратований відпоручник найщасливішої у світі країни показував свої роги і кричав люто :

— Нічево. Ми вас і на Марсе найдьом! . .

— Проминуло багато літ. Величезна більшість таборового народу роз'їхалась, хто куди, і хоч на Марс ще ні один не заїхав, але Америку, Канаду, Австралію, Англію, Аргентину й інші країни вдалось досягнути багатьом. Здається, що ми, українці, оминувши щасливо наставлені на нас сіти, і, опинившись на вільній землі, по - вік не забудемо тих, від яких утікали на край світу, і, крім поганої згадки, у нас більше про них нічого не лишиться. Але так не є. Часто - густо почувашся серед наших людей, немов ти потрапив у советсько - московське горнило . . .

Не вірите? Йй-бо, правда! Ось послухайте, що мені довелось пережити на протязі лише одного «вікенду»¹⁾.

Дзвонить до мене в п'ятницю ввечері приятель мій Максим :

— Ти, — каже, — приїжджай зараз до мене. Купив нові платівки. Чудові! Приїжджай, послушаеш . . .

Чому б ні? Поїду, — думаю собі, — послухаю. І поїхав.

Гарні платівки, справді, але, на біду, не наші, а чужі, ще й московські, з хором Червоної армії. Прослухав «Шірока страна моя родная», «Москва моя любимая», і мені в середині зробилось нудно, аж млосьно. Коли ж по

хаті громом рознеслися слова відомого маршу:

«А коніца Будьонного розкинулась в степі. . .»

в мене аж у кишках занило. Встав я та й кажу приятелеві:

— Бувай здоров!

— Чого ж так скоро? Сідай! Такі гарні пісні!

— Гарні, — кажу, — але не для моєї душі писані вони. І пішов я геть. Із зіпсованим настроєм подався до кума Степана, якого давно вже не бачив.

Кум Степан привітав мене радісно :

— Гей, попелом ноги тобі треба посипать, кумцю! Чому так довго тебе не видно? Добре, що надумався врешті відвідати нас. Якраз трапив у пору. Зараз будемо слухати радіо Москву. Концерт буде.

І почав возитись біля радіо. За хвилину з апарату почувся голос :

— Вніманіє, вніманіє! Гаваріт Москва! Слушайте концерт хору. І за хвилинку залучало на всю кімнату :

«Вдоль по улице метеліца метьот. . .»

Далі пішла «Катюша». Після «Катюші», «Ой, тумани». Після «туманів» так мене затуманило, що я мало не впав з ослона. Підвівся, взяв капелюха.

— Ти що? Хочеш утікати?

— Та піду вже! . .

— Посидь ще. постухай! Це ж тільки початок.

— Ні, дякую. Піду, бо щось недобре відчуваюсь.

Тої ночі довго не міг заснути. «Страна родная» так і шпигала в серце. Коли ж заснув, то весь час верзлося, ніби на «родину» потрапив, з енкаведистами якийсь потаний бізнес мав, і в чорному вороні їхав. І слідчий зуби мені повибивав, і врешті мене в Сибір етапом везли . . .

Другого дня ввечері, тобто, в суботу забава в Народному домі. Хоч я вже й підтоптаний танцюрист, але ж цікаво піти та бодай послухати славу оркестру «Мелодія України». Поїхали ми з дружиною. Зайшли в середину. В залі людей, як на ярмарці. Всі повбирані, особливо дами, за приписом найновішої моди. І бвфет добірний. Музика грає так, що й мертвий, здається, не витримав би, пішов би в танець. І соліст є, приспівує майже до кожного танцю. Репертуар оркестри переважно наш, рідний. Аж раптом оркестра починає грати вальса «На

сопках Манджурії». А це, що за лихо? — думаю собі. — І тут не обійшлося без того? Скінчився вальс, за ним пішло танго. Соліст підхопив мелодію, і через голосник на всю залу заревів :

«На позицію девушка
Проводжала бойца . . .»

Це було вже мені досить. Кажу дружині :
— Поїхали.

Мені зіпсував настрої соліст, а дружині я, тому, що скоро залишив забаву.

— Нічого, — потішаю дружину, — завтра поїдемо на христини до мого земляка Ілька. Матимеш ще нагоду повеселитись.

Другого дня поїхали до церкви, де мали христити донечку земляка. Після хрищення поїхали справляти христини.

Гостей назбиралося доволі. Хата, хоч яка велика, а ледве вмщала всіх. Гості їдять, п'ють, забавляються. Після кількох добрих чарок є охота заспівати. Ілько затагнув своїм скрипучим тенором «Взяв би я бандуру», інші підхопили, і пішло. Пісня за піснею лунає в Ільковій хаті, продається на двір, несеться в простір. Коли скінчили співати «Ой прощався стрілець . . .» несподівано одна з присутніх пань, Варвара Заливайло, яку наші люди називають пані Заливайлиха, на всю хату завела пісню «Подмосковние вечера».

Кажу вам щиро, не знаю, як хто, але я почувся раптом так, наче мене з теплої води вкинули в холодненьодову. Добрий настрої, як корова язиком злизала. Навіть чарка не могла його привернути.

Приїхав додому злий. Накрутив телевізор — фільму доброго немає. Взявся газету читати — в голову не лізе.

— Давай, поїду до бару, на пиво, — подумав я.

— Ти куди їдеш? — питає дружина.

— За цигарками, — збрехав я їй.

В барі правдива «Содома і Гомора». Повно народу. В повітрі сопух від алькоголю і тютюну, а дим такий, що сокиру можна повісити. Гамір, крики, співи. Клієнтеля переважно — наша братва. Раптом при одному столику в кутку, знайомий землячисько, колишній боцман

советської чорноморської фльоти, п'яниця з п'яниць
Сергій Пиворізенко своїм захриплим голосом як заведе:

«Севастополь не дадім,
руську столицю.
Через море перейдемо,
станем на граніцу...»

— Тьхууу! — сплюнув я, і, залишивши недопите
пиво, вибіг із бару.

Правду казали колись советчики, коли страшили нас,
мовляв, ми вас і на Марсі знайдемо. Бо й справді, коли б
навіть і на Марс утікли від московської комуні, то й там,
напевне, не бракувало б типів, яким намул неволі вкрив
душі, і вони його досі не можуть позбутись. Отим наму-
лом затроюють вони вільну атмосферу.

---

¹⁾ Вікенд (англ.) — кінець тижня, починаючи від
п'ятниці ввечері аж до півночі в неділю, відпочинок.

В ТЕЛЕВІЗІЙНУ ДОБУ

Данило Порфірович змінився геть від того часу, коли для прикраси вітальні і, самозрозуміло, для душевної розваги купив нову телевізію. До речі, ми з Данилом добрі приятелі вже давно. Позналились та подружили ще в Німеччині, під час війни. Спільно пережили воєнну хуртовину, перейшли всі митарства скитальщини, майже чудом спаслися від насильної репатріації «на родину» і, врешті, разом опинилися в тій самій місцевості, на землі Вашингтона. Не раз, бувало, вільні від праці хвилини переводили ми удвох, чи то при чарці, чи так на розмові, чи, врешті, при веселих анекдотах. Згадуєш ото ті добрі часи і аж лєбо робиться на душі. А от тепер усе шкереберть перевернулось. Не той став Данило Порфірович! Наче хтось узяв та мені на збитки іншу душу в нього всадив. І то від того часу, як у його хаті появився проклятий телевізійний апарат.

Тепер сам не знаєш — заходити до нього, чи ні? Розуміється, у вільні хвилини заходжу, бо де ж дінусь? Заходжу і, як правило, бачу все ту ж картину: «ті - ві» гримить, гуде, ковбої б'ються, аж пір'я летить, а Данило Порфірович сидить собі, забувши про все. Ніщо не приверне його уваги. Сидить і дивиться аж рота поззявив.

— Добридень, Даниле Порфіровичу! — кажу.

Не відповідає. Може, й не зауважив, що я увійшов.

Стою і не знаю — сідати, чи виходити з хати.

— Чи ти, старий, оглух, чи осліп? — сердиться в таких випадках його дружина, Гапка Григорівна. — Не бачиш, Панько Федорович прийшли!

— Га? Що? — зривається Данило.

— Та Панько Федорович прийшли! От телепень пришелепкуватий! — кивком голови вказала на те місце, де сидів Данило. — Оце, як бачите. Раніше був чоловік, як чоловік, а тепер — чорт - зна що. За отим дурним «ті - ві» і світу не бачить. Хто ж це чув, щоб увесь віль-

ний час качкою сидіти біля нього? Зараз же мені вилучи, а то, їй - бо, викину тебе з хати разом із апаратом.

У таких випадках Данило Порфірович, звичайно, встає, прикручує телевізора, щоб не верещав так голосно, та сідає знову на софі, роблячи місце й для мене.

— Що нового? — питаю.

— Тссс! — оглянеться, чи жінка не чує. — Дуже добрий шов¹). Опісля поговоримо.

«Шовам» немає кінця. Один кращий другого. Посидимо отак годин зо три і — пора додому.

Одної неділі заходжу до Данила. У нього захопив я кількох моїх знайомих. Прибули з візитою, дехто з цілою родиною. Жінки розмовляли собі про щось у кухні, діти бавились в дитячій кімнаті, а чоловіки, наслідуючи Данила Порфіровича, у вітальні мовчки дивились на ковбойський фільм.

— Добридень! — привітався я.

Мовчанка. Можливо, що за цікавим фільмом мене й не зауважили.

Пішов я до кухні, між жінок.

— О, Панько Федорович! Вітаємо! — зустріла мене цим вигукем Гапка Григорівна. — Сідайте, будь ласка. — І підсунула крісло.

— А що це ви приплентались до жінок? — жартувала одна. — Забрало хіба вам місця біля ті - ві?

— Та ні. От я там привітався, але ні один навіть оком не моргнув. Може, через фільм не зауважили мене. Так я подався до вас. Кортить поговорити . . .

— І що вони там цікавого знаходять у тих несамовитих історіях? — сказала одна.

— Тільки всунеться в хату, зараз же до телевидження²)! — потвердила друга.

— А з дітей чорт-зна що робиться. Геть псуються. — докинула третя. — Ото, як почнуть гратись у ковбоїв, то і хата, і голова ходором ходять від того . . . Ось чуєте?

І справді з дитячої кімнати доносився несамовитий «індіянський» крик та стрілянина.

— Оце тільки й їхньої забави! — озвалась Гапка.

Раптом почувся тріск розбитого скла.

— Що сталося? — всі насторожились та кинулись

до дитячої кімнати. Навіть Данило Порфірович зірвався з місця. Перед нашими очима відкрилася така картина : Старші діти стоять перелякано під стіною. Шибу в вікні вибито. Найменший, чотирорічний Юрко, син господарів, не звертаючи ні на кого уваги, спокійно стріляє собі з «гана»³⁾ через вибиту шибу.

Кххх! Кххх! — несеться з «гана». Це замість правдивих стрілів, діти в Америці видають такий звук. Юрчик, очевидно, уже добре засвоїв собі ковбойську тактику.

— Хто вибив вікно? — питає Гапка.

— Це Юрко! — озвалась мала Зіна.

Гапка Григорівна накинулась на Данила Порфіровича :

— А щоб ти провалився з твоїм ті - ві та ковбоями! Йй - бо, зараз же викину його з хати! Ще, чого доброго, й хату колись спалять...

Данило Порфірович винувато мовчав. Гапка Григорівна нашвидкуруч заткала якоюсь ганчіркою діру у вікні і люто лаяла Данила. А той, постоявши хвилину, тихцем пішов на своє насиджене місце.

---

1) Шов (англ.) — видовище, вистава

2) Телевижен (англ.) — телевізія

3) Ган (англ.) — пістоль

НА КУРАЦІ

— Чоловіче, що з тобою? Та перестань уже ремигати, як віл! Тільки встали з-за столу, ще й не встигла прибрати, а ти знову напихаєш живіт! Та ж хто це бачив, щоб отак устам безперерійно не давати спокою? Ніхто тобі не шкодує хліба насущного, але на це є час і пора. Подумай собі, що ти не молодець двадцятилітній, в якого кидай, як у прірву. Ти ж не молодець. Ти вже дядько. Ти ось-ось будеш справжнім дідом. Глянь на себе в дзеркало — та ти вже ширший, як довший! Подивись на сусіда Федора, яка фігура в нього — чоловік, як бук, як смерека, рівний, тонкий, аж любо глянути. А ти? Ти вже ні до чого! Сопеш тільки, як міх ковальський. Соромно з тобою між людей показатись... Йди ото мені до лікаря, хай тобі діету припише, а то пропадеш від власного сала...

Так ото не раз дорікає мені дружина, коли я після ситого сніданку, обіду, чи вечері беруся знищувати шматок хліба. А й справді, вдача в мене чудернацька! Поспечаяюсь інколи з дружиною — зараз їм хліб, щоб угамувати свої розбурхані нерви. Не щастить на роботі — хлібом намагаюсь рятувати ситуацію (про всякий випадок, завжди маю в кишені сендвіч). Не дописує Муза — хлібом її приманую. Хліб завжди стає мені в пригоді. Так звик до нього, що, здається, без нього й кроку вперед не в силі зробити.

Заїдаючи, так би мовити, свою біду хлібом, приходиться й частіше вживати плинної речовини. На біду, звик я до молока, неначе теля. Гальон цього добра повсякденно проходить через плоть мою, не враховуючи вина, пива, різних джусів, кока-коли і т. д. А наслідки? Подивисься ото вряди - годи в дзеркало на свою фізіономію — справжній жах. Розперло її по саме нікуди. Пика і живіт немов у покійного райхсмаршала Герінга. Не годен уже й черевика зашнурувати. Так і запирає

дух, як нахилишся. Та й із серцем щось не тее — затинається, як старий годинник. В добавок проклята жага, як вогнем пече в шлунку.

Одного разу, після кількатижневих вакацій, зустрів я сусідку Варвару, дружину Федора, того, що його так не раз вихваляє моя дружина.

— Сусіде! А це що з вами? — питає вона. — Оце кілька тижнів вас не бачила, і, здається, що ви ще більше поправились! Тьху, щоб не наврочити. А мій? Аж страшно глянути! Сама шкіра і кістки. Йй-бо, любло круленьких чоловічків, — додала кокетливо, — але мені здається, що ви вже перейшли всі межі... Вам треба б до лікаря, щоб приписав діету. Коли згубите фунтів з двадцять, будете хлопець, як гріш! — додала жартома.

Про цю спасенну діету я вже наслухався не від одної особи. Лише мій приятель Михайло, той, про якого кажуть, що він ще не народився, а вже був філософом, категорично проти всяких діет.

— Не мели мені дурниць про діети, — чув я від нього вже не раз і не два. — Вони тобі нічого не допоможуть. Це хитрі лікарі їх видумали, щоб більше людей хворіло, і щоб можна було від них більше грошей вимантити. Це не від дарів Божих біда насадає, а від тих «руських» спутників. Аякже! Вони ото порозхитували геть плянети на небі, наслідком чого оця аномалія на декого находить...

Але враховуючи опінію більшості, я таки пішов до нашого фамільного лікаря, доктора Джана Брукса. Лікар оглянув мене з усіх боків, вистукав, олісля зважив і поставив таку діагнозу:

— Вам, містере, нічого не бракує. Ви здорові, як віл. Моя порада така: Ви забагато вживаєте харчевої продукції. Їсте багато хліба? — несподівано запитав.

— Та їм, — кажу, — боханець щодня.

— Забагато, — каже лікар. — Вам належить їсти не більше, як дві скибки.

Мені потемніло в очах.

— Любите товщі, смалець? — питає далі.

— Люблю, — кажу.

— Від сьогодні забороняю вам це вживати.

Рештки мого волосся на голові піднялися щетиною.

— Істе м'ясо? — питає далі.

— Ім, — спустивши очі, відповідаю.

— Яке м'ясо їсте? — запитав.

— Свинину, курятину, овече, теляче, волове. . . Яке попадеться. . .

— Не вільно! — сказав лікар. — Від сьогодні можете їсти лише худе волове м'ясо, раз на день, і то не більше двадцяти грамів, — цідив, підкреслюючи кожне слово, немов бив мене по голові поліном.

Світ мені закрутився і я мало що не знепритомнів.

— Що п'єте? — питає далі. — Горілку, вино, пиво?

— П'ю все, — відповідаю, як на сповіді.

— Не вільно! — прогремів знову лікар.

— Любите молоко?

— Авжеж, — відповідаю.

— Скільки п'єте щодня?

— Та, — кажу, — щоб не збрехати, гальон, як не більше.

Лікар вирячив на мене очі.

— Гальон молока? Чоловіче, чи ви маєте всі клепки в голові? Та ж така порція для вашого віку повинна вистачити на місяць! Від сьогодні, містере, не смієте пити більше, як дві чашки на день, і то відвіяного. Ще раз вам кажу: Не смієте вживати хліба, товщів, м'яса, цукру. Ви ж обросли салом, як кабан. Вам потрібно обов'язково сувора дієта, і від сьогодні я вам її припишу. Після двох тижнів прийдіть знову до мене. А тепер ідіть до почекальні, підождіть, і там сестра принесе вам графік приписаного дієтного меню.

Дістав я графік. Читаю:

Сніданок: Пів чашки чорної кави, без цукру. Пів скибки хліба з маргариною. Одна чашка відвіяного молока.

Обід: Одна чашка чаю без цукру. Одна скибка хліба з маргариною. Одне яйце на твердо. Один помідор.

Вечеря: Один цвібак. Одна картопля (мала). Двадцять грамів худого волового м'яса. Одна мала помаранча, або дві мандаринки, салата. Одна чашка чорної кави без цукру.

Ішов я додому, наче з похоронів. Переді мною відкрився новий етап життя: Дієта.

Хто має лише теоретичну уяву про дієту, цей, один із найпопулярніших сучасних термінів, той, напевне, посміхнеться з мене, але хто практично вже з ним знайомився і переніс його на своїй шкірі, той, вірю, співчуватиме мені не менш, як самому собі.

Після першого дієтного сніданку я почувався приблизно так, як голодна собака, що їй дали понюхати кістку і сховали назад. Після обіду ноги вже почали трястись, немов у справжнього діда. Дієтна порція виявилась такою мізерною, що навіть, як то кажуть, і першого голоду не заспокоїла, лише ще більше роздратовала його. А після вечері — годі вже було піднятись із крісла. Голод докучав так, що я не втерпів, і таки з-перед носа дружини зумів змотати підпільним способом порядний шматок хліба на додаток. Найбільша, однак, мука, це переспати голодному нічку. Окаянний голод докучає так, що не сила заснути. Вживав таблетки — не допомогли. Здрімнеш на хвилину, і зараз на крилах злітає до тебе, немов зрадлива фата моргана, чудовий сон. Сниться тобі, грішному, хлібець свіженький, запахний, і . . . вроді вогнище, а на вогнищі «паріжа»¹⁾, а на ній печеться м'ясе, запах якого несамовито лоскоче ніздрі, лізе геть аж до нутра, draжнить шлунок. Я, нібито, стою, насолоджуюсь та нишком простягаю руку, щоб увірвати трішки м'яса з крайнього шматка. Тількищо діткнувся його, як тут раптом з'яляється переді мною лікар, а за ним дружина, і кричать:

— Не руш! Не вільно!

Пробуджуюсь і знову мучусь. Потім засинаю, простягаю руку по м'ясо, і знову, як не лікар, то дружина репетують:

— Не руш!

Ранком стаю на вагу. Два фунти пропало.

Сили опустили мене геть, на роботі ледве волочу ноги.

---

¹⁾ Паріжа (есп.) — зв'язана з дротів сітка, на якій печуть м'ясо на дворі. Таке м'ясо найпопулярніше меню кожного аргентинця.

— Що з тобою, бой? — питає наставник. — Ти виглядаєш, як корова після телятка. Запив учора знову?

— Ні, — відповідаю, — я на дієті.

— На дієті? Вел. Не вмиреш. Легший будеш.

За день знову два фунти пропало.

Повернувшись увечері з роботи додому, не захопив жінки вдома. Поїхала до міста на закупи. Вже другий день по крамницях відбувається великий випродаж товарів. Отож, є нагода розтратити більше грошей, ніж у звичайні торгові дні. Моя дієта ждала мене на столі.

— А ну, — думаю, — з цієї нагоди хоч раз поїм добре. Може, не пошкодить дієті. . .

Шукаю. . . Знайшов шинку, печену качку, хліб, вино. Їм — іде, як у прірву. З'їв пів качки, чвертку шинки. Чи не досить? Ні, ще шматочок. . . Ще трішки. . . Запив молоком. Випив мало не квартиру. Наситився так, що годі піднятися. Іду до лазнички і стаю на вагу. Що? Очам не вірю. Вказівка піднялась угору на п'ять з половиною фунтів. За десять хвилин придбав більше, ніж загубив за два дні нестерпної голодівки. Оце тобі й на! Чого не хочеш загубити — згубиш легко і чорта з два повернеш назад. Що хочеш згубити — не згубиш! З наддатком вертається.

Після того прийшла нова біда. Цілу ніч не міг спати — захворів на шлунок. Не змогли ніякі ліки. Ще й жінка дорікала:

— Обжора нещасна! Так тобі й треба!

Після двотижневих дієтних тортур, я таки, з бідою, загубив п'ять фунтів, і на означений час прийшов до лікаря.

— Мало ви загубили, містере, — каже, — мабуть, не надто додержувались дієти. Ідїть, отже, додому. місьця не наважуйтеся переступити визначеного вам графіка меню. Зрозуміли? А після того, прийдете знову.

І оце я й далі на дієтному харчі. Дивно, що ше душа тримається тіла. Не їм заборонених харчів, не вживаю напоїв, за винятком, хіба, води та інколи трішки вина. Чи видержу я цю анатемську дієту, нуд їй та пек! Щоб уже хоч скоріше кінчалась. Ще три тижні лишилось, якщо лікар її ще раз не продовжить.

ПРО УКРАЇНСЬКЕ ТЕЛЯТКО І МОСКОВСЬКІ МАЛЬОВАНІ ВОРОТА

Довгі роки вже водиться і ніяк не може перевестись серед нашої спільноти до знуди відома креатура, яка носить симпатично-невинну назву: українське телятко. Хоч вона зовнішнім виглядом телятка не нагадує, бо сотворена на подобу людську, але наївністю своєю і дурнотою мало відрізняється від правдивого телятка. Трапляється вона в усіх частинах нашої батьківщини, в усіх прошарках нашого народу, але найбільше відсотково її серед нашої інтелігенції. Одним словом, креатура та є універсально українська, тобто, має характер соборний.

Маркантне оте сотворіння тим, що, як і кожне телятко, любить дивитись на мальовані ворота. Але найбільше воно залюбки, з правдивою телячою наївністю і глупотою, дивиться на мальовані московські ворота.

Прийшов 1917 рік, а з ним дуже рідка в історії України нагода самовизначитись і здобути державну незалежність нашому народові, але, на жаль, серед нього дуже багато було отих дурненьких теляток, яких химерна доба висунула на чоло. Замість вести народ до волі і державної незалежності, вони здивились на московські мальовані ворота: одні на «демократичну Росію», другі на «соціалістичну», повірили в московське мальовило, і... прогавивши рідку сприятливу нагоду, завели народ в обійми нової московської неволі.

Згодом у Західній Україні появилось знову таке телятко, тим разом «сільробне», яке було задивилось до безтями на московські, мальовані в поиналчий червочий кольор, ворота, повірило в той притягаючий кольор, стрігнуло через них і попало в московську «соціалістичну» пастку та віддало там свою шкуру і дурну свою телячу голову.

Повірило в червоні московські ворота наше наївне

телятко з першої еміграції, почимчикувало до нього, перестрибнуло, ну й, звичайно, сталося те, що мало статись: прийшов йому там «амінь».

Прибула друга еміграція з природними претенсіями на «амбасадора» поневоленої батьківщини, але хитрі москалики зразу ж на скору руку сяк-так зліпили ворота, назвавши їх «кацабівськими» та помалювавши в строкатий демократичний кольор, наліпили різних поперед-рішенських обіцянок «вплоть» до плебісциту, який мав би вирішити, чи відділятись від старшобратньої Москви, чи далі жити в її спільному «котелку». І ось, гульк! Появилось знов наше рідне пришелепкувате телятко, задивилось на московське нове мальовило та повірило в наліпки-лапки. Вірило до того часу, доки не всадило туди своєї ратички. На щастя, ота лапка-капкан був дуже дряхлої конструкції і теляткові вдалося вирвати з неї свою ратичку.

Згодом ні звідси, ні звідти появилось знову наше телятко, тим разом телятко модерне, ліберальне, чи пак — «реалітетне». Задивилось на московські мальовані ворота «суверенної» УССР, і давай мекати на всі свої телячі голоси, що це «правна переємниця УНР». І не добачило, дурненьке, що це фальшива вивіска, за якою криється звичайний московський імперіялізм з його національним, культурним і господарським геноцидом.

А оце недавно хитрі «старші брати» сконструювали знову мальовані ворота, тим разом під назвою «Демократичний Союз народів Росії». Знов на тих воротах понавішували всяких «серцещипательних» кличів, і знов появилось наше недоумкувате телятко, яке безкритично повірило в нове мальовило. Воно вже готове жертвувати свою шкуру, телячу голову і душу за ідейку оцього мальовила.

Отаке то наше універсальне соборне телятко. Наївне і дурненьке. Наука історії ніяк не пристає до його мозку. Біди великої не було б, коли б воно свою наївність і глупоту відпокутувало своєю шкурою і телячою головою, але, на жаль, через його глупоту терпить наш народ у цілому.

МОНА ЛІЗА

Від того часу, коли з Франції до Америки привезли були славетний портрет Мони Лізи, пензля світової слави майстра Леонардо да Вінчі, щоб його виставити до публічного оглядання, світ геть змонолізівся.

Висіла собі Мона Ліза довгі десятиліття в паризькому музеї, загадково усміхаючись. Мільйони глядачів перейшли від чого часу, коли її примістили в музеї, перед її портретом, тонни паперу було списано про неї, мільйони репродукцій зроблено, але ж таким зацікавленням, як тепер, вона ще ніколи не могла похвалитись. В маси пішло її ім'я. Маси переживали нечувану досі «монолізацію».

Серед американців замонолізилось по-їхньому: стали називати маленьких дівчаток Мона Лізами, а багато бізнесових компаній використало ім'я Мони Лізи для реклами.

А серед українців замонолізилось по нашому:

Ось договорився наш гарний «дон Жуан» Волтер (коли його хрестили, то Володимиром назвали) із своєю дівчиною, милою Нетели (Наталею охрещено) про «дейт»¹⁾. Зустрічаються, згідно домовлення, десь у парку. Він підбігає до неї:

Моно Лізонько моя прекрасна! Май енджел²⁾! Не міг дідхатись того часу, щоб із тобою зустрітись. Ю, май бюті³⁾! . . . Давай, підемо на коктейл. . . і т. д.

Недавно приїхав мій сусід Фель з роботи, а на порозі зустрічає його ласкавою усмішкою його дружина Палажка. Йому ж не до усмішок, бо на роботі врізав пальця, ще й наставник вилаяв за те, що, мовляв, «сейф програма»⁴⁾ йому геть перекапустив.

— Чого замонолізилась так? — відповів він дружині.

Одної неділі дід Гаврило з бабою Гапкою збились їхати до церкви. Дід уже готовий давно, а баби ніяк дідхатись не можна. Сидить собі в лазничці та причепу-

рюється. П'ятнадцять хвилин, пів години, три чверти години, ось уже й година доходить, а вона не готова. В діда Гаврила нарешті увірвався терпець. Іде сердито до хати й кричить до баби Гапки:

— Гей, стара! А доки ж ти там будеш монолізитись? Вже пів години, як казала машину завести, і ще не готова?

Зустрів раз у місті на базарі кум Іван кумасю своєю Горпину і, привітавшись, сказав грайливо:

— Ну й гарна ж ви, кумонько! Тьху, тьху, щоб не наврочити! Як Мона Ліза!

Кума Горпина зразу виросла вище кам'ячиці.

Цілком інакше до цієї монолізації поставився сусід, дядько Юхим Матвійович К्लешень.

Зустрінувся він якось із кумою своєю Явдохою, а та й питає його:

— Куме Юхиме! А що там ваша Мона Ліза (дружина, тобто) поробляє?

— Гей, кумцю! — відповів дядько Юхим. — Не годиться профанувати так твір такого великого майстра, як Леонардо да Вінчі!

До кожної проблеми кожний має свій підхід.

---

1) Дейт (англ.) — зустріч дівчини з хлопцем.

2) Май енджел — мій ангеле.

3) Май бюті — моя красуне.

4) Сейф програм — програма забезпечення від каліцтва, дуже режлямована в Америці.

СОН РЯБОЇ КОРОВИ

У колгоспника Івана Петровича Пархоми була собі корова, якій ім'я — Ряба. Так її назвала родина Івана Петровича зараз після того, як вона прийшла на світ від своєї матері Рябихи. Справді наша Ряба напричуд вдалася рябою — біла, з більшими й меншими чорними лискучими цятками. Молодість у неї пройшла весело, як, звичайно, молодість. Коли ж перший раз отелилась, Іван Петрович, за браком паші, продав її маму Рябуху, і на господарстві Ряба лишилась одна. Незавидне було її життя. Ще малою не раз наслухалась від матері, як то було колись жити в статечного, порядного та дбайливого хазяїна Івана Петровича Пархоми. Мати казала:

— Го-го! Добрі то були часи! Сіна вдосталь, січка, чи полова не були пісні, а все, як не з картоплею, то, бодай, з бурячком, ще й висівки інколи перепадали. І долівка завжди була встелена м'якою соломою. А от відколи він записався до колгоспу, все перемінилось! Замість сіна, гнила солома, і тої мало, січка й полова пісні, а стати приходиться в кізяках. . . А, щоб вам, гаспидські комуністи, так весело було на тому світі, як ото мені тут!

І плакала гіркими коров'ячими слізьми.

А втім Іван Петрович завжди, коли заходив до хліва, глянувши на коров'ячі злидні, витре слізку рукавом подертого френча, гляне сюди-туди, чи хто не підслухує, а коли переконається, що крім худібки нікого більше немає, гукне з пересердя:

— А щоб вас грім побив, люциперські комуністи, за таке ваше господарювання!

Коли Ряба була ще малою, вона не розуміла про що йде, але згодом, підріши, під впливом маминих сліз та прокльонів хазяїна, зрозуміла все і сама зробилась завзятым ворогом комуністів. Свою ненависть до них вона виявляла тим, що при зустрічі з колгоспними коровами-комуністками, а навіть із страшним колгоспним бугаєм,

агресивно рила ногою землю, гнівно-прегнівню водила своїми великими очима та ревла:

— А но-но, підійди сюди, комуністична заразо!

Літньою порою Іван Петрович та інші колгоспники виганяли своїх корів також пастиись на колгоспні пасовиська, разом із колгоспною худобою. Ходила туди пастиись і наша Ряба. Тих два-три місяці менш-більш пристойного коров'ячого життя затемнювала постійна ворожнеча та часті інциденти з колгоспними коровами. Колгоспні корови не хотіли ніяк прийняти до свого товариства корів-приватниць, бокували від них, глузуючи та передражняючи:

— Чого прийшла сюди, куркульська тварино?

— Чого витрщила свої буржуазні баньки?

— Геть звідси, бо смердиш кізяками!

А вже найгірше дався взнаки великий колгоспний бугай з червоною цяткою на лобі, якого дотепні пастухи прозвали Будьонним. Він ніяк не хотів нав'язувати інтимних зносин з коровами-приватницями, дивився на них згори, як на соціально нижчий елемент, що страшно понижувало коров'ячу гідність.

Отак текло життя нашої Рябій.

Ракетою облетіла світ вістка, що Нікіта Сергійович Хрущов їде в гості до капіталістичних акул. Корів та вістка мало цікавила. Їде, то хай собі їде! Де ж він уже не їздив, і куди ще не поїде! Але коли стало відомим, що він відвідав худоб'ячу ферму «акули» Грея, то навіть і корови зацікавились тим фактом, та на всі лади обговорювали його. Корови-приватниці здебільша мовчали. Мовчала і наша Ряба, пам'ятаючи материнську науку, що в підсоветських умовах краще держати язик за зубами. Натомість колгоспні корови-комуністки наввипередки дискутували:

— Бідні, бідні ці капіталістичні корови! — говорила одна.

— Десь ця страшна потвора-акула Грей висисає з них не лише молоко, але й кров, — казала друга.

— Ой-ой! Та їх так експлуатують, що ще світ не бачив! Сама читала в «Коров'ячій Правді», Що, не вірите? Присягаюсь вам борідкою Ілліча, вусами Віссарійоно-

вича та лисиною Сергійовича! Йй-бо, правда! — ревла третя.

— Да-да! — докинула четверта. — Істинна правда, що їдять лише гнилу солому і то невдосталь.

— І кізяками смердять гірше від тих наших приватниць, — докинув найбільший авторитет стада, бугай Будьонний.

Коли ввечорі Ряба прийшла додому і Оришка, дружина хазяїна, її доїла, зайшов до обори Іван Петрович та зачав жінці розповідати цікаву новину, як то Хрущов оглядав коров'ячу ферму в капіталіста Грея. Жінка слухала зацікавлено, та й Ряба насторожувала вуха, бо що говорив хазяїн, цілком протирічило цілоденному базіканню колгоспних корів-комуністок.

Довго розповідав Іван Петрович, а на закінчення сказав:

— Як би не брехала «Правда», а я таки кажу, що в усій нашій соціалістичній державі, щоб вона провалилась, ніде не знайдеш, напевне, такої гарної худоби, як у того Грея. . .

Довго вночі думала Ряба, аж нарешті заснула.

І ось злетів до неї чудовий сон. Сниться їй, що вона на советському літаку їде з туристами до Америки. Приїхали і зразу ж повели її оглядати коров'ячу ферму. Аж рота роззявила, коли все побачила. Ані вам трішечки того, що говорили вчора на пасовиську пришелепкуваті корови-комуністки. Усе точнісінько так, як розказував Іван Петрович дружині. Корови всі як лані, бички, як соколи, аж любо глянути. Всі відгодовані, чисті, лискучі. Обори муровані, долівка застелена дбайливо запашною соломомою. Для доення електричні машини, у коритах чиста свіжа вода. А паші? Боже мій! Люцерна, конюшина, сіно, січка з зерном, овес, картопля, буряки, свіжа принадна травичка та інші капіталістично-буржуазні ви-требеньки, що не снилось не лише колгоспним коровам, а й навіть бугаєві Будьонному.

Ходить Ряба, оглядає кожний куток, пробує пашу, а душа її на сьомому небі.

Аж тут чує голос одної корови:

— Ледіс, джентлменс! Дивіться, пліс¹), наша шосест-

ра з Советського Союзу приїхала до нас у гості!

Усі корови, телички та бички кинулись до неї і миттю її оточили.

— Ох, лишенько! А яка ж вона худа! — крикнула одна корова.

— Може у них така мода, — відізвалась друга.

— Ой, не мода, ні, а біда, — докинула третя. — Дивіться, та ж вона вся в кізяхах!

Щойно тепер Ряба помітила, що вона в усій своїй советській подобі стоїть віч-на-віч з американськими коровами. З великого сорому кинулась утікати. Десь у неї взялися крила і вона й незчулась, як опинилася на колгоспному пасовиську.

Миттю оточили її корови-комуністки.

— Де була? — питають з гурту.

Ряба почала розказувати про свої пригоди та враження. Та їй не дали закінчити, кинулись до неї з рогами:

— Геть, капіталістична наймичко!

— Бий її! Вона капіталістично-буржуазною пропагандою займається!

— І бреше, Іродова дочка!

— В КГБ її!

Ряба навтікача. Втікає, а сил бракує, а душа її коров'яча в п'ятах. Вже ось-ось мали її зловити, та, на своє щастя, пробудилась. Тремтячи зі страху й холоду, встала та, зітхаючи тяжко, почала гризти стару солому з напіврозваленого даху.

---

¹⁾ Пліс (анг.) — прощу.

Х А М Е Л Е О Н

Чи ви знаєте, що це таке хамелеон? Якщо хто з вас, дорогі читачі, не знає, то я поясню: це таке собі незавидне сотворіння з роду плазунів. Визначається воно тим, що міняє кольор своєї шкіри, відповідно до природного оточення. З виду воно дуже несимпатичне, як, звичайно, кожний плазун, але шкоди не робить нікому, нікого не чіпає, не пнеться літати, або стрибнути навіть, от хоч би з гілки на гілку. Воно ніби знає, що йому не те, що до орла, але й до горобця далеко, і тому лазить собі, згідно своєї місії, що йому призначила мати-природа.

Серед величезної маси двоногих сотворінь, яких ми називаємо людьми, часто-густо трапляються також хамелеони. Є це тип низької духової якості, і він також міняє свою шкіру, залежно від політичних обставин. У протывагу до правдивого хамелеона, цей плазун людського роду є небезпечний для інших людей, бо діє для їхньої заглади, а цю свою диявольську дію прикриває плащиком «прогресу» (віч і називає себе «прогресистом», «демократії», «гуманности» і т. д.

Ця погана порода людей-хамелеонів є тим поганіша, що вважає себе за породу кращих людей, носіїв поступових ідей, котрим лише одним повинно бути місце під сонцем, тобто, вважає себе за «пуп землі». Особливо серед нашої української спільноти багато розвелось отих типів. Є їх повно в краю, розвелись вони і на еміґрації. Український хамелеон в хамелеонському інтернаціоналі — це своєрідний маркантний тип. Він з подивугідною легкістю і безсоромністю міняє свою шкіру. Навіть ледве помітний рум'янець сорому не появиться на його обличчі. Але хіба в нього є обличчя? Він — бездушна купа стерва.

Був собі во дні они в Совдепії кровожерний диктатор Йоська, який за час свого довгого пануванчя накоїв людству шкоди, мабуть, більше, ніж всі докупи тирани

в історії світу. Він нищив і руйнував, і в той же час називав сам себе і «добрим батьком усіх народів», і «великим будівничим», і «геніяльним творцем». Плазував перед ним наш хамелеон, плазував наввипередки, і передом, і задом, і боком, і догори ногами, як лише вмів. Плазував ще й кадив, і оди співав наймудрішому, найгеніяльнішому, найдобрішому батькові всіх трудящих. . .

Але прийшов час, і не стало наймудрішого. Появився на його місці Нікіта, який, на велике здивування всіх комуністів, розвінчав Йоську в пух і прах, ще й тіло його безцеремонно наказав викинути з мавзолею. Хамелеон наш лише нюхом почувши, чим пахне з «зореносного Кремля», відразу скинув із себе сталінську шкіру, і, надівши нашвидкуруч хрущовську, став у ній парадувати. Почав і собі плюгавити покійного диктатора-бандита, а Нікіті кадити і оди виписувати, славлячи його за десталінізацію, за політику кукурудзи і «большой хімії».

Викинули Нікіту з Кремля його соратники, зразу скинув із себе хрущовську шкіру наш хамелеон, і почав парадувати в брежньовсько-косигінській. Полились похвальні оди на честь «колективного керівництва».

Крім нікчемних хамелеонських рис, має наш хамелеон ще одну дуже підлу рису: любить страшенно гроші, ордени, «соціалістичні почесті» і в ім'я їх стає жажливо продажним. За них, сердега, він навіть рідну матір продасть. Продасть, і навіть оком не кліпне. Задивлений на мішочки з советськими рублями, чи долярами, на ордени і почесті, він і не помічає, до чого дожився наш народ на рідних землях під чоботом різних московських комуністичних держиморд. А може, й помічає, але гроші, ордени і почесті так сильно впливають на його біденький розум, що він навіть і не в силі пискнути про всі ці «благодаті», що їх принесла червона Москва в Україну. Ясно, що на думку хамелеона в людській постаті, все ж таки краще жити хоч би й хамелеоном вигідно і сито, ніж жити в недостатках, чесною людиною. Щоб показати свою українську шкіру, в нього немає ні сили волі, ні відваги, ні національної чести. Але навряд чи в нього є українська шкіра.

НОВОРІЧНИЙ СКАНДАЛ

Народне повір'я каже, що «який Новий рік, такий буде цілий рік». Наприклад, якщо людина весела в той день, то весела буде цілий рік; якщо здорова — цілий рік ні зуб, ні навіть голова не заболить; коли не скандалять — цілий рік буде спокійний; коли має гроші в кишені — круглий рік буде при грошах. . . Тому кожний у той день намагається бути ні сумним, ні хворим, привітним і тихим та мати в кишені принаймні «шустку».

Трохим Макарович Кирпатий постановив, що на Новий рік увесь день мусить поводитись так, щоб цілий рік пройшов йому добре. Він сам собі дав слово, що весь день буде веселий і привітний до дружини (бо матері її ковінька, від неї найбільше залежить: буде рік спокійний, чи, навпаки) та щоб круглий рік гріш держався кишені, на всякий випадок десять центів тримав він при собі.

Те саме думала Катерина Вавилівна, Трохимова дружина, з тою лише різницею, що вона була переконана, що чомусь від її чоловіка залежить доля цілорічної сімейної згоди в хаті.

Обом цілу ніч снився чудовий сон: щасливий Новий рік, такий, яким собі його уявляє та якого бажає кожна смертна людина на землі. В додаток обом їм снився американський Новий рік, бо вони вже майже десять років перебувають в Америці та звикли до американського способу життя. Отож, снився їм застелений стіл, а на столі печений «турок»¹), пляшка шампанського, різні чадернацькі «кейки»²). . .

Звичайно, кожне свято в Америці кожний використовує в першій мірі на те, щоб рано, принаймні до дев'ятої полежати в ліжку. Трохим Макарович і Катерина Вавилівна любили дотримуватись цього принципу. Вигідне, м'яке та тепле ліжко має свою притягальну силу. Відпекатись від цієї спокуси не так то легко, особливо тоді,

коли над тобою не стоїть твій сердитий фельдфебель — повсякденний невблаганний обов'язок праці для хліба насущного.

Трохим Макарович пробудився десь біля дев'ятої. Ліниво потягнувся, встав та, постогнуючи, пошкандибає, як то кажуть, «за своєю потребою». Там уже господарив його восьмилітній синок Івась (Джані його кличуть), який по-старокрайовому звичаю збирався йти до сусідів поздоровляти з Новим роком. Ще вчора мати наповнила для нього стару рукавицю пшеницею, горохом і кукурудзою.

Трохим дав останні вказівки Джані, як має поводитись та що говорити, коли прийде до хати поздоровляти сусідів, і поплентався назад, до спальні. Катерина Вавилівна, чи пак міссіс Кетрин ще спала. А може. й не спала вже, а тільки вдавала що спить, хто її там знає? В кожному разі, Трохим обережно ліг у ліжко, щоб її, борони Боже, не збудити, та ждав терпеливо, аж вона збудиться сама.

Ждати не прийшлося довго. Катерина Вавилівна рухнулася, відкрила спершу ліве око, потім праве і ліниво позіхнула.

— Гані³), ти вже не спиш? — запитав чоловік.

— А-а-а! — потягуючись, позіхала Катерина.

— Поздоровляю тебе, гані, з Новим роком! — сказав Трохим і хотів обняти та поцілувати подругу життя.

— Ой, ой, ой!.. Куди ти вперся своїми ведмежими лапами?

— О, дарлінг⁴), та я легко... .

— Добре мені лежати! Як той бурмило!.. .

— Цить, гані, не сварись.

— Іди, чорте старий, геть! Навіть не поголився! При тому подруга зробила таку трагічну міну, немов справді біля неї лежить не Трохим Гаврилович, а їжак.

Цього було досить. Терпець Трохима Макаровича урвався.

— Ти диви, яка цяця! Лежить собі, як тнила колода. Встала б та зварила, причаймні, кави для Джані.

— А ти не можеш? Корона тобі не впаде з голови! От тобі чоловік!.. Працюй цілими днями і на фабриці,

і вдома, а прийде свято, то він тобі спокійно полежати не дасть. Безсовісний!

— Не сиди до дванадцятої коло телефону. Можеш раніше йти до ліжка.

— Коли хочу, тоді йду. Ти мені не патякай! Тут тобі не Європа, а «фрі кантрі»⁵⁾, розумієш? На мене не працюєш, я сама на себе заробляю.

— Заробітку твого, як кіт заплакав.

— А ти скільки приносиш? Он Микола Карпович цілу сотку приносить при кінці тижня. А ти? Недотепа ти мужицький!

— Тихо, бо як заїду. . .

— Я тобі заїду! Тільки руку піднеси!

І пішло. . .

Неначе два циклони ввалились у хату в тихий новорічний ранок.

— А тихо там будьте, бо цілий рік будете знову сваритись! — крикнув малий Джані та, заткавши пальцями вуха, вибіг із хати.

---

¹⁾ Турк (англ.) — індик.

²⁾ Кейк (англ.) — торт.

³⁾ Гані (англ.) — мед. В англійській мові так кличе себе взаємно пестливо подружжя.

⁴⁾ Дарлінг (англ.) — любий, милий, дорогий.

⁵⁾ Фрі кантрі (англ.) — вільна країна.

ПРИГОДИ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Не пощастило цього року святому Миколаєві в його грудневій мандрівці з небесних висот на грішну землю. Тому святий Дідусь повертався назад пригноблений, сумний і занепокоєний.

— Ну, й як там, Дідусю? — зустрів його при небесних воротах святий Петро. — Що нового, і як подорож? З твого обличчя бачу, що ти, мабуть, не надто вдоволений з висліду своєї місії?

Святий Миколай важко зітхнув.

— Не пішло мені цього року, святий Петре, не пішло. Люди геть змінилися, особливо ж ті, котрі покинули свою батьківщину та опинились на еміграції. Всі якісь такі премудрі, без серця, холодні та неприступні... Подарунки мої не приносять їм уже тої радості, як колись. А найгірше — справа з дітьми. Раніше вочи були такі чемні та пильні, аж любо згадати. А тепер? На ніщо переводяться! Мову свою рідну забувають, молитов не знають...

Святий Петро слухав здивовано.

— Не могу ніяк у це повірити!

— Та слухай же, — перебив йому святий Миколай, — я розкажу тобі все підряд. Такого дива ти, мабуть, не бачив на землі за ціле своє мученицьке життя. От, наприклад, примандрував я до одної української колонії в Аргентині. Підходжу до першої скраю хати та за тамтешнім звичаєм плескаю в долоні, щоб мече почули. За хвилину відкриваються двері, і я бачу хлопця-підлітка, так, може одинадцяти-дванадцяти років.

— Ке кьере усте¹)? — питає мене. — Забирайся, діду, ми самі нічого не маємо.

— Я нічого не потребую від вас, — кажу йому. — Я ж святий Миколай.

Хлопчина метнувся до хати. За хвилину почув я його голос:

Маміта, маміта! Якийсь крото²⁾ прийшов! Здається, що луко³⁾, бо каже, що він святий Миколай.

У дверях з'явилась грубенька собі, нівроку, сеньора.

— Йдіть собі, діду, з Богом та не молестуйте⁴⁾ нас. Не знаєте, хіба, яка тепер криза? Нічого не можу вам дати. Скоро, може, й самі з торбами підемо.

— О ні, тіточко, — кажу, — я не за прошеним хлібом прийшов. Я ж святий Миколай у своїй власній особі. А ви українка і знаєте хіба, що сьогодні якраз свято Миколая-Чудотворця?

— О, мама мія⁵⁾! Я й забула. Так, та це ж, справді, сьогодні Миколи-зимного. Та хіба ж за тими щоденними турботами є час про це подумати? Хуансіто!⁶⁾ Ходино сюди!

Прибіг хлопчина.

— Хуансіто, синку! Ось, сан Ніколяс⁷⁾ прийшли та дарунки принесли. . .

Я витягнув із мішка м'яч та даю хлопчині. Він узяв подарунок із невдоволеною міною. Видно, не сподобався йому.

— Що, не подобається тобі, синку? А що ж ти хотів би? — питаю.

Я думав, що дістану футбол та виряд «а ля Бока»⁸⁾, — відповів хлопець із гримасою.

І де ж я міг це взяти, святий Петре? Мені навіть не сказали «Грасіяс»⁹⁾, і я пішов геть.

— А диви, які! Що то буде з ними? Ну, говори, святий Угоднику, далі.

— Зайшов я до іншої хати. Початкова процедура мого прийняття приблизно була така сама, як і в першій хаті. Коли ж я сказав, що я святий Миколай та хотів подарувати дітям олов'яних вояків і літак, на мене накинулися з мокрим рядном батько дітей та вигнав з хати. Очевидно, він комуніст, бо кричав: «Геть мені з хати! Геть з релігійними забобонами! Дивись, святий, а воєнні речі притаскав! Розпалювачі війни! Ми проти війни! Ми за мир!»

— От, комедія! І що далі?

— І що я мав робити? Зайшов ще до кількох хат, менш-більш така сама історія. Тоді чкурнув я до Північ-

ної Америки. Заходжу до першої скраю хати. Натискаю електричний гузик. У дверях появилась худа-прехуда лейді та до мене з криком: — Геравт¹⁰)! Іди геть, боме¹¹), бо зараз подзвоню до поліції! Дивись! Не то, що вулицею не перейдеш через них спокійно, та ще й до хати тобі пруться!

— Екскюз мі, лейді¹²), — кажу. — Я не бом. Я святий Миколай. Прибув до вас, щоб роздати дітям дарунки.

— Ол райт¹³). Якщо ви святий Миколай, то пліс¹⁴), заходьте до хати! — І зробила рукою запрошуючий жест. — Тільки витріть добре чоботи, бо забрудите мені карпет¹⁵). Майк! Джані! Айрін! — крикнула, відкриваючи до передпокою двері. — Ходіть-но сюди! Санта Клос¹⁶) прийшов!

В передпокої зв'явилось троє дітей: Майк — років дванадцяти, Айрін — півпанна, років чотирнадцяти, і Джані — років шести. Коли я, святий Петре, їх побачив, то з дива забув язика в роті. Обидва хлопчики довговолосі, а при поясах. . . Боже святий! Я мало не знепритомнів. Обидва при пістолях та ножах! Неначе правдиві гангстери!

— Ай-я-яй!!!

— А дівчина. . . Кажу тобі, святий Петре, сам Соломон не второпав би, що воно таке. В штанях синіх, ковбойських, унизу обрізаних, розпатлана. Якби мені раніше не сказали, їй-бо, не відрізнив би її від хлопчиків. Витягаю дарунки та даю дітям.

— Це тобі, Айрін, Біблія та «Кобзар» Тараса Шевченка.

Дівчина невдоволено надулась.

— О, я думала, що ви принесли мені камісів¹⁷) та щось із ганстерлав¹⁸), — бовкнула.

— Ось, тобі, Майку, трубка, — кажу.

— Не хочу я трубки! Це для дітей! Чому ви не принесли джасбанд?

— А що таке джасбанд? — спитав зацікавлено святий Петро.

— Та я й сам докладно не знаю, але чув, що це така модерна музика, що як послухаєш її з пів години, то зразу можеш іти до дому для божевільних.

— Ого! А далі?

— Врешті, найменшому, Джані, даю бубон, а хлопчисько в плач:

— Не хоцу! — верещить. — Я не «індієн»! Я ковбой!
На слові «ковбой» хлопець перестав плакати та вже дещо іншим тоном звернувся до мене:

— А мій деді¹⁹⁾ купив мені на бирстдей²⁰⁾ ган²¹⁾.
Ось я вам зараз покажу. . .

Метнувся і за хвилину вибіг з ганом у руках та давай стріляти до мене.

— Ха-ха-ха! — реготали мати та старші діти з дотепности малого.

— А щоб їм грець! Та це ж, мабуть, кінець світу приходить!

— Я такої ж думки, святий Петре. Слухай лише далі:

— Говори, говори, цікаво

— Заходжу до другої хати, і коли відрекомечдувався, господар накинувся на мене:

— Ніяких святих Миколаїв не визчаю тепер! Хіба вам не відомо, чоловіче добрий, що папа вже давчо понаганяв усіх непотрібних і незаслужених святих, а в тому числі й вас? Хіба ти, може, православний, або греко-католик? А таких я також не визчаю! . .

— Свят, свят, свят! — перелякано крикнув святий ключник від небесних воріт. — Та це істинно кінець світу близько.

Святий Миколай говорив далі:

— Заходжу ще до одної хати. Та коли тільки привітався по-українському та відрекомендував себе й запитав, чи вони українці, на мене вовком накинувся господар:

— Ідіте к'чортовой бабуске! Не панімаю ніякого українского языка! А вообще, нет ніякой України, ні українцев! Это польская і германская видумка! Ещо здесь какой то тип будет мне про Україну разказивать! Пашо во!

Закрив переді мною із тріскотом двері. Самозрозуміло, я зрезигнував із дальших відвідин та помандрував назад, на небо.

— І що тепер робитимеш, святий Миколає? Гадаю,

що на наступний рік не підеш уже на грішну землю з подарунками?

— Ой, піду, піду, святий Петре. Може за рік люди порозумнішають. А коли ні, то піду до Пана Бога та проситиму, щоб дав мені в'язанку березових різок, щоб ними вправляти людям розум. Немає іншої ради.

— Ой, так, так!

І обидва святі, схиливши зажурено голови, пошкандибали вглиб раю та незабаром сховались за небесними кущами.

- 1) Ке кьере усте? (есп.) — чого хочете?
- 2) Крото (есп.) — волоцюга.
- 3) Льоко (есп.) — дурний, божевільний.
- 4) Молестар (есп.) — докучати, заваджати.
- 5) О, мама мія! (есп.) — о, моя мамо!
- 6) Хуансіто (есп.) — Івась.
- 7) Сан Ніколяс (есп.) — Святий Миколай.
- 8) «Бока» — аргентинська спортова команда копаного м'яча. Вживає синьо-жовті спортові уніформи.
- 9) Граціяс (есп.) — дякую.
- 10) Гет аут (анг.) скоромовкою вимовляється як «геравт» — геть звідси.
- 11) Бом (англ.) — волоцюга.
- 12) Екскюз мі лейді (англ.) — вибачте мені пані.
- 13) Ол райт (англ.) — все в порядку.
- 14) Пліс (англ.) — прошу, будь ласка.
- 15) Карпет (англ.) — килим.
- 16) Санта Клос — Святий Клаус. В американських звичаях є прототипом нашого святого Миколая.
- 17) Камікси — американські гумористичні журнали.
- 18) Гангстер лав (англ.) — бандитська любов.
- 19) Деді (анг.) — тато, батько.
- 20) Бирстдей (англ.) — день уродин.
- 21) Ган (англ.) — пістоль.

І Н Ш У Р А Н С И

Ніде так не дбають про звичайну смертну людину та її майно, як тут, в Америці. Просто на руках її носять, неначе маленьку дитину. Аякже! Не раз християнин і рад би вже позбутись отих лестошів, та якось, знаєте, не випадає йти проти звичаїв. Кажуть: «що край, то обичай», а коли ти попав у цей край, то хочеш, чи не хочеш, а мусиш звикати до нього, або, як кажуть: «коли вліз ти між сороки, скачи й скрегочи на всі боки». Ось ти намагаєшся по-їхньому скакати і скреготати, а вони, оті сороки, скачуть навколо тебе одна перед другою, кожна рада якнайкраще тобі допомогти. Пестять тебе, гладять, вигладжують останній цецт із кишені, скрегочучи безустанно найпопулярнішу американську пісеньку: «Іншуранси, іншуранси». Ця пісня тут у надзвичайній моді. Її чується повсякденно — на роботі, на вулиці, на зборах, на пікніках, в радіо, телевізії, і навіть у церквах. Отака то популярна ця пісенька. А знаєте, що означає оте магічне слово «іншуранс»? Якщо ні, то я вам розшифрую:

«Іншуранс» — це собі звичайнісінький клапоть паперу, що його виставляють вам різні бізнесові компанії. Ви його підписуєте, і платите місячно, чверть-річно чи пів-річно, щоб на всякий лихий випадок заасекурувати себе, родину та різне потрібне і непотрібне барахло.

Ось, наприклад, компанія, де ви працюєте, виставляє вам «іншуранс» на випадок, борони Боже вашої смерти чи каліцтва. Думаєш собі: матері ж його ковінка! А ну ж зломиш собі де шию, або пропадеш ні за цапову душу від якоїсь азійської «флу», чи іншого якого «канцера». Одержить жінка відшкодування і буде мати болай похорон чим заллатити. Береш «іншуранс» і платиш, братику. Ось банк, якому сплачуєш борг за хату, чемненько підсовує тобі свій «іншуранс».

— Містере, — кажуть, — платіть за себе і за хату, бо ж, знаєте, хата може згоріти, та й ви в Америці не

забезпечені від смерти.

Думаєш собі: шкода грошей. Але ж і голову легко тут загубити, чи то в автовій катастрофі, чи на роботі, біля отих проклятих машин, чи просто — від звичайної смерти.

Береш «іншуранс» і платиш.

Ось, інший банк, де ви складаєте свої ощадності, також спішить вам з послугою: і підсовує свій іншуранс. Купили ви авто — дають вам іншуранс на авто і на вас. Компанія, в якій ви купили меблі, присилає свій іншуранс. Часопис, який ви берете щоденно, рекомендує вам свої іншурансові послуги. Юнія, до якої ви належите — також. Хочете належати до Українського Народного Союзу і читати «Свободу» — платіть іншуранс. А різні асекураційні товариства — кінця їм немає! Роем до вас, неначе блжолі летять! Спішать до вас. Хата не закривається.

Іншуранси! Іншуранси! Іншуранси!

Щодня ждеш листів від своїх приятелів, діждатись не можеш — замовкли, неначе їм заціпило. Щоранку біжиш до поштової скриньки та думаєш: Сьогодні напевно вже лист. Відкриваєш — листа немає. Зате іншурансів — два, три, як закон. Вилаєшся в душі з досади, почуваєш голову на приємний вид нових іншурансів і думаєш: брати їх, чи ні? Брати страшно, бо вже й так стільки платиш, і відкинути ніяково, бо — ану ж таки, може тебе шляк трапити.

Іншуранси! Іншуранси! Іншуранси!

Кінця їм немає. Платиш, платиш, і ще раз платиш, а в результаті — ні смерти, ні грошей.

Як добра у вас жінка, то печінки вам вивертає, дорікає:

— Чоловіче! З торбами підемо через твої дурні іншуранси!

Коли ж у вас погана жінка, то кожного разу, як ви вертаєтесь з роботи, усміхаючись мило, думає

— І знов вернувся! Коли вже врешті він шию скрутить?

А ви в обох випадках днями і ночами мрієте:

— От, якби так умерти, а опісля воскреснути — ото мав би тоді грошей!

СВОБОДА ПІД МОСТОМ

Соціологія доводить, що кожне суспільство поділяється на класи. Класи існують всюди, і їх зліквідувати до сьогодні нікому не вдалось та, мабуть, і не вдасться. Так, наприклад, у демократично-капіталістичних країнах суспільство поділене на класи: селян, робітників, інтелігенцію, купців, промисловців. У так званих «народно-демократичних» країнах, де теоретично зліквідовано поділ суспільства на класи, практично ці класи існують: колгоспники, робітники, трудова інтелігенція, нетрудова інтелігенція, або так звані — суспільні паразити (члени і кандидати партії — партійні функціонари).

Проте соціологія ніде не згадує про ще одну класу, яка надзвичайно розвинулась в американських країнах, а якої немає в комуністичних. До тої класи належать ті, про яких кажуть, що вони не орють, не сіють, а їдять. Життя такої людини подібне до життя пташки Божої, що де знайшла, там і з'їла, де присіла, там і виспалась. Ту класу найчастіше зустрічаємо по залізницях, у придорожніх куцах, під мостами та в тих частинах міст і містечок, де продається горілка.

У нас колись удома таких людей звали просто: волюціги. В Аргентині їх називають «кротами», а в Америці «бомами». Наші люди їх називають просто: бомки. Це дуже влучна назва на того роду людей, бо, справді, годі від них обігнатись, такі докучливі.

Ідеш собі отак вулицею та обганяєшся від «бомків».

- Дай нікля¹⁾!
- Дай дайма²⁾!
- Дай кводра³⁾!
- Дай закурити!
- Дай на каву!

Не раз такий здоровенний дядько, що, здається, вола вхопив би за роги та шерeverнув би його, а простягає до вас руку та просить грошей.

Я спочатку деколи давав, бо якось не годиться від-

мовляти в помочі бідній людині. Але згодом набрався розуму і сказав: не дам! Одного разу переступає мені дорогу величезний дядюга, так, років під сорок, і каже:

— Гей ти, дай на віскі!

Це питання так мене розлютило, що я спалахнув, як вогнем.

— Що? — кажу. — На віскі? А на смолу не хочеш? Ти дивись, який нахаба! Хочеш пити віскі, то йди і зароби собі!

— Шарап, ю мізирибл⁴)! — крикнув він та й з кулаком до мене, ще й товаришів своїх кличе. Назбігалось цієї братви душ із десятків, і коли б не поліцай, який появився на розі вулиці, був би я цілий не вийшов із тої халепи.

Часом між тими типами трапляються й наші люди, або, як вони себе називають, «руські».

Зустрічаю якось одного такого волоцюгу. Думаю собі, як буде мене чіпати, то скажу, що не розумію англійської мови. Переступає він дорогу, і, як звичайно:

— Дай кводра!

— Я не розумію англійської мови, — відповідаю.

— А хто ти будеш?

— Українець.

— А, українець! Значить, свій — русский! — враздувано крикнув він.

Заводимо розмову. Розповідаю, що я недавно прибув до Америки, грошей не маю, але йому, як землякові, дам нікля, тобто, п'ять центів. Бере гроші, дякує.

— Так, так, — каже мій земляк — «руський», — біда тепер в цій проклятій Америці. Свободи немає, грошей немає. До роботи не йду, бо не хочу працювати на капіталістів. Хай самі працюють! Але я думаю, що цій несправедливості настане скоро кінець. Прийдуть наші рускі і зроблять порядок. Сам товарищ Хрущов казав, що скоро угробить капіталістів. Тут мій співрозмовник аж капелюха зняв, вимовляючи священне ім'я советського вождя.

— Земляче, — кажу йому, — Советський Союз, партія та товарищ Хрущов — це єдине спасіння для вас. Вони скоро вилікували б вас усіх від ваших дурних ду-

мок, а особливо від вашого лінивства. Працював би ти так небоже, аж любо було б дивитись. І не писнув би навіть, хіба лише нишком згадував би собі американську свободу під мостом! Попробував би ти соціалістичних благ рік та советських свобод, то, напевне, кожної ночі снів би ти про капіталістичну нужду та неволю!

— Сводоч, хвашист, запроданець! Вас усіх перестріляти та перевішати треба! — засичав, як гадюка землячок — русский і зник мені з очей.

-
- 1) Нікель — п'ять американських центів.
  - 2) Дайм — десять американських центів.
  - 3) Кводр — двадцять п'ять американських центів.
  - 4) Шарац, ю мізирибл! — замовчи, або, замкнись ти, хирляку!

СОВЕТСЬКИЙ ЧУДОТВОРЕЦЬ

Комунізм, як відомо, найзапекліший ворог усіх релігій і церков. Він заперечує існування Бога, існування душі, як невід'ємної частини людського ества, існування надприродних явищ і т. д. Згідно з його філософією, існує лише мертва матерія, яку можна побачити, почути, діткнутись, винюхати. Ця філософія трактує релігії в дуже простацький спосіб: «релігія — це опіум для народу», а всякі надприродні явища, включно до біблійних чуд, окреслює, як вигадку.

Скажи такому советчикові, чи його поплентачеві — емігрантському «прогресистові», наприклад, хоч би про існування надлюдини, котра творить чуда, то він вам відразу зареагує, згідно з марксо-ленінською настановою: тотально заперечить, а то й назве вас дурнем, а як не назве, то подумає напевне. Але не подумає, мабуть, що коли якась ідеологія, чи наука, яка у практиці доходить до самозаперечення, бо те означає, що вона скрахувала, як кажуть, на всі сто, і що від неї віє мертвечиною, і за нормальних обставин їй не може бути місця під сонцем. Так є і з комунізмом. Як ідеологія, він скрахував «на всіх фронтах», і вже давно лежить мертвий на смітнику історії.

Хочете фактів? Ось вони:

Проголосив комунізм диктатуру пролетаріату, а створив диктатуру **над** пролетаріатом. Обіцяв землю селянам, заводи робітникам, а **дав** колгоспну панщину та пролетарську дулю. Проголосив усім народам рівність і волю, а **приніс** національну неволю та приниження. Гарантував усі свободи для людини, а **накинув** жахливе ярмо і кайдани. Пропагував культурний і економічний прогрес, а **дегів** до нечуваного **регресу**. Піддав марксо-ленінській анатемі тисячелітні народні традиції і обряди, але сам учепився за них, перелицьовуючи на свій кшталт.

І так постав штучний советський обряд весілля, «звіздин» замість хрестин, новорічної ялинки з дідом Морозом, замість різдвяної, та замість святого Миколая, гаплки, веснянки і т. д. Не оминув він і надприродних чуд, і ось ми є свідками нечуваного ніде парадоксу, як пропагандивна московсько-комуністична шарманка рипить безупину, намагаючись зробити Леніна в соті роковини з дня його народження людиною-богом, великим тезієм людства, святим, миротворцем, чудотворцем, преподобним, непорочним, всезнаючим, всевидючим, всепередбачливим, одним словом: унікальною супер-людиною, яка своєю добротою перевищувала навіть Христа.

Ось візьмімо хоч би чуда. Навіть і святому Миколі не снились такі дивовижні чуда, що їх витворює советський «преподобний» Ілліч в Есесерії. Там, що крок, то чудо, всюди самі чуда. І все завляки Іллічеві. Помолилась, наприклад, свинарка до Ілліча, і готове чудо: дух його сходить на льоху, і та опоросюється понад плян. Поїхала якась ланкова на «прощу» до білокамінної, побачила мощі Леніна, і знову чудо: у Верховний Совет її депутаткою вибирають натхненні Леніном виборці. Подивився з синівською любов'ю графоман на портрет Ілліча, і відразу такий талант поетичний з'явиться в нього, що цілу поему за ніч настрочить, а на другий день ленінську нагороду дістане. Сказав побожно дід-баштанчик: «Леніне, виручай!», і дині, гарбузи та кавури виростають зловенні, як колеса колгоспного вантажника, а огірки довжиною в руський аршин.

Є повно чуд і більшого масштабу та цілком, так би мовити, соцреалістичного змісту. Наприклад, випускають ракету на Місяць, і в разі, коли вона долетить шасливо і благополучно прилуниться, відразу вам тирада, що вона долетіла згідно з ленінським передбаченням десь п'ятдесят років тому, але коли розіб'ється — готове виправдання, мовляв, Ленін це передбачив. . .

Надумав колись Хрущов розорати степи Казахстану, і покликався на Леніна, бачімто Ленін такий плян накреслив ще шістдесят літ тому. Коли ж на практиці вийшло, що плян несе саму шкоду, бо вітри зривають верхній шар родючих ґрунтів, советська преса (після скинення

Хрущова) підняла крик, мовляв, Ленін це давно передбачував.

Ось плянують тепер советчики впустити води рік Печори, Обі й Єнісею в Каспійське й Аральське моря, і даю вам мою голову на відріз, що коли вдасться зреалізувати той задум, то буде крику і хвальби, мовляв. Ілліч це задумував ще за свого життя. Але коли задум той потерпить крах, будуть критикувати й накидатись на реалізаторів того фантастичного пляну, що діяли вони всупереч ленінському передбаченню.

Одним словом, як би справа не повернулась, а геній Леніна завжди неперевершений. Він всюди і завжди світить своєю недосяжною величчю, мудрістю, передбачливістю, оригінальністю. Не буде жодним дивом, коли його одного дня Московський патріарх канонізує і силою впахє в пантеон «русских святителей» та ще й із титулом «високопреподобний Владімір». Безумно. таку подію комголото і їх прихвостні вписала б на конто «достіженій комунізму», а закордоном знайшлися б пришепелкуваті барани, цапи та осли, які повірили б у святість чудотворця Леніна, як вірять тепер, що він був найбільшим гуманістом людства.

ГОДИНОЧКА НА «РОДИНІ»

*«Широка страна моя родная,
Много в ней лесов, полей і рек.
Я другой такой страны не знаю,
Где так вольно дышет человек».*

Так співають мільйони громадян «найщасливішої країни», самозрозуміло, добровільно та ще й з небувалим ентузіазмом, заживши найщасливішим життям під ніжним теплом червоної п'ятираменної зірки, життям, яким не снилось жити досі і не доведеться, мабуть, і в майбутньому отим нещасливим та експлуатованим мільйонам під егідою капіталізму, фашизму і т. д.

*«Ех, родина щаслива,
Хто тебе не знає,
Той спокійно живе собі.
Спокійно вмирає. . .»*

Так підспівують собі ті, що різними способами та шляхами зуміли вирватись з-під червоної п'ятираменної та після різних пригод, приемних і неприемних, опинилися в холодній орбіті капіталістичного ладу.

Таким вступом я хочу відзначити небувалу досі подію на аргентинській землі, а саме: советську виставку мирної промисловости.

Ось, що про ту виставку та свою пригоду під час відвідин виставки розповів мені друг мій Петро:

— Вістка про виставку так вплинула на мене, як дотик чарівної палички. Я кинув темпи капіталістичної праці, забув про норму і її виконання, та з ентузіазмом, якого не знайдете навіть у соціалістичній батьківщині, полетів соколом прямо на місце, де відбувається оте «чудо з чудес». Летів так швидко, що, наврояд, чи котрийсь із «сталінських соколів» перегнав би мене.

На Ретіро¹⁾ рух, неначе колись у нас, за добрих часів, на ярмарці. На чималій площі аж рябіє від різноманітних експонатів, що їх понастягувано з усіх кінців:

«необ'ятной родині». І чого тут немає! Від гігантських машин аж до мікроскопічних годинників і фотоапаратів. Від різноманітної мануфактури аж до вишуканих страв. А публіки — ціле море! Ті, що знають правду, підсміхаються собі в кулак, дехто байдуже сприймає все бачене, але найбільше таких, котрі з телячим зачудованням дивляться на «блестящіє досягнення русского человека». Все це пригадало мені миляну баньку ще з моїх дитячих років, яку я оглядав із зачудованням, не знаючи, що за ілюзією її кольорів криється звичайна порожнеча. Посеред публіки, то тут, то там, знайомі мені типи «соотечественників», які з очима, немов той кіт, що з'їв сало, оглядають публіку. Ех, свій свого пізнає завжди!

Перше, що притягнуло мою увагу, це дивовижна машина-трактор, чи що воно таке. Я не спец, і сказати не можу. Я може й не цікавився б нею, якби не побачив на ній напису, що це продукція України. А біля машини — о, Боже мій! — стоїть дівчина, симпатична, гарненька та ще й в українському національному вбранні. Підходжу до неї і вітаюсь по-українському. Здригнулась від такої несподіванки й непевно якимось відповіла, озирюючись на всі боки. Так і видно зразу наслідки «щастливої життя». Вдаю, що цікавить мене машина, а дівчині ставлю питання, легко заторкуючи советську дійсність. Партнерка не дає бажаної відповіді (з очей бачу, що лякає її моя присутність), і, очевидно, щоб позбутись мого товариства, радить звернутись у цій справі до більше компетентних людей. Зупиняю одного і ставлю питання. Старається відповідати з вимушеною чемністю. Питаю, чи вся ця люксована продукція советського мирного виробництва стоїть до розпорядимості широким народніх мас «страли». Відповідає, що так.

— Мені здається, — кажу я, — оскільки знаю відносини в Советському Союзі, виставка не відзеркалює вповні його мирного виробництва.

— Чому? — неначе із здивуванням питає він.

— А тому, — кажу, — що не видно тут ні ступ, ні жорен, що стають у щоденній пригоді широким масам колгоспників.

— Ех, — відповідає мій супровідник чемно, але вже з певною дозою роздратування, — ви вже давно не були вдома. Багато чого не знаєте... Тепер усе змінилось!

— Добре, — кажу, — і підходжу до відділу мануфактури. — Але ви, мабуть, забули побіч шовку, соболів, лисів, горностайв вивісити рядна, валянки та фуфайки, що ними так широко користується підсоветське населення.

— Ну, ви не перебільшуйте! — перебиває мене мій супровідник з явним невдоволенням.

Раптом зирк! Між юрбою людей побачив я кілька типових широких облич, які з люттю на мене дивляться. По шкірі потягло мене морозом. Але в цей момент пригадав собі, що я далеко від пекучого сяйва «красной п'ятигранной», і я підбадьорився, хоч на дворі був справжній холод.

Йдемо далі. Ось перед нами чарівно-приваблива панорама з харчевою продукцією, що її демонструє «систа соцродіна» голодним наймитам капіталізму. Все тут є. Смажені шуки, коропи, лососі, і правдива полтавська ковбаса, і шинка, й ікра, і варене, печене, смажене, сушене, мариноване. Хіба ж його перечеислиш?

Але це мене не збило з пантелику, і я далі почав ставити питання:

— Хіба ж це повне відзеркалення продукції нашої родіни? Щось не бачу я тут смачченької «камси», що її так ретельно уплітає советський пролетаріят. А де ж уславлена баланда та борщ імени Марії Демченко? А де ж смачна та славна кінська ковбаса, популярно звана на «родіне» ковбасою імени Будьонного, харчевий люккус робочого класу?

— Що ви верзете?! — люто закричав мій співрозмовник. — Тепер уже цього немає, — додав він м'якше (видно, схаменувся), — тепер усе змінилось.

У між часі підійшли ми до відділу напоїв. Ех, славна ти, «русская водочка»! — мало мені з горла не вирвалось. — Не одному соцзмагунові розвеселяеш його соціялістичне життя. — А в голос сказав:

— Оцього продукту таки не бракує нікому в вас...
Ці слова подіяли на мого гіда неіначе перець під ніс.

Він підскочив, як кіт, завертівся, як дідько в окропі, зашиплів, немов гадюка:

— Ви провокатор!.. Ви.. ізменнік!.. Ви... Вас усех..

Розуміється, я не дав собі в кашу наплювати й зреваншувався солідно. Зчинився гармидер, немов під час цікавого сеансу в цирку. Я давай співати (але вже в еспанській мові) і про 1933 рік, і про Соловки, Сибір, Колиму, Воркуту. і про Чека-ГПУ-НКВД, і про Вінницю, і про Катинь згадав, і про національну рівність, і про соціальну справедливість в ССРСР, і т. д., і т. д. Чую, якась дама викикує:

— Мосо!²) А бери його добре!

Я не дав себе просити. Бачу, мій гарячий дискусант неначе в холодну воду скочив.

— Гаспадін, — каже він до мене, — гаваріте по русски, ми ж свої люди.

— Які тобі, в чорта лисого, «свої», — кажу далі по-іспанському, — і почав виливати йому всі свої болі.

— Гаспадін, молю вас, гаваріте по русски, ето недорозуменіє, зачем всьо ето?..

А я йому ще і ще. Советчик утратив нарешті рівновагу:

— Пашол воя! Здесь територія Советського Союза! — закричав.

— Ех, — кажу, — коли б це справді була советська територія, інакше ти, «браток», говорив би зі мною! Але тому саме, що тут земля не Советського Союзу, то ти можеш лише зі злости вхопити себе за...

Забігали агенти. Публіка, наче в театрі. Дивлюсь, веде один «землячок» поліцає. Тепер тобі, мовляв, буде!

Але аргентинський поліцає це не той понурій і неприступний «лягавний мільтон», а добрячий собі тип. Він (на диво «землячкам») привітно посміхнувся, закував цигарку, і мене почастував. І аж тоді сказав, щоб я йшов за ним. Я слухняно, але без найменшого страху, виконав його наказ. Ідемо на «комісарію»³). Оглядаюся, а за нами пре ціла зграя «землячків». На «комісарії» зустрів нас сам «хефе»⁴). Тільки що почав розпитувати в чому справа, як тут і вони. Він до них:

— Ідїть собі, люди добрі, дайте мені розібратн справу!

Але ж де там! «Русский человек» твердолобий, і не відразу розшолопає суть справи. Давай один перед другим вигворювати на мене та щомагатись кари. Аж нарешті увірвався терпець терпеливому начальникові. Він позбувся їх «русским» способом. Післав туди, де й належить, і на тому кінець. Це допомгло.

Розібравши врешті всю справу, начальник почухав голову, та, взявши в руки телефонну трубку, набрав якесь число, щось запитав, йому відповіли. Скінчивши розмову, поклав трубку, а мені сказав без тіні якогось трагізму в голосі, щоб я не «молестував» советчиків та йшов собі додому. На дорогу, до воріт виставки, дав мені ще охорону, цього самого поліцай, який мене «арештував».

Як побачила братва з раю, що мені нічого поганого на «комісарії» не вдіяли, позлітались, немов горласті круки. А один присікався до мого тїлоохоронця. Як це так, мовляв, що цей бандїт-ізмєннїк ще вештається між живими на території виставки?

— Товариш інженер (очевидно, якесь заправило виставки) наказує, щоб його (тобто, мене) негайно усунути за межі виставки!

— А що мене обходить твій інженер? — перебив поліцай. — Я маю свого шефа, і його наказам підпорядковуюсь.

— Так, але мій начальник сердиться. . .

— Про мене, він може собі сто разів сердитись, — спокійно сказав поліцай.

Ідемо далі, в напрямку виходу. Дивлюсь, навпроти нас суне двоє підозрілих типів. Один зняв із плеча фотоапарат і, bestія, цілиться просто на мене. Затупив я обличчя рукою, скочив убік. Знічев'я наступив на тендітну ніжку одній сеньйорі. Ця зойкнула.

— Пардон, — перепрошую, — сеньйора, большевицький агент хоче мене зфотографувати.

Вона зойкнула з переляку ще більше. Зчинився рух. Але становище опанував мій добрячий охоронець. Підійшов до незнайомого типа і наказав уже суворим тоном:

— Ей, ти! А-ну, сховай свій апарат, а то негайно його заберу! Ти де знаходишся, в себе вдома, чи в Аргентині?!

Переляканий советчик розтанув як камфора.

Вийшли ми на вулицю. Мій поліцай зупинив автобус, що йшов у напрямку «Пляса Конституція»⁵⁾ і примістив мене в ньому. Так я щасливо дістався додому. Цілу ніч снилась мені моя денна тригода. Що, не віриш? Йй-бо, правда!

---

¹⁾ Ретіро — площа в портовій ділянці в Буенос Айресі.

²⁾ Мосо (есп.) — хлопець, а також кельнер.

³⁾ Комісарія (есп.) — поліційна станиця.

⁴⁾ Хефе (есп.) — начальник.

⁵⁾ одна із площ у Буенос-Айресі.

БІДА З ТЕЛЕФОНОМ

Вчора відвідав мене мій приятель Валентин. Ще з авта не зліз, а я вже запримітив, що з ним не в порядку, бо не міг запаркувати своєї машини. Кілька разів давав газ то вперед, то назад, чого ніколи раніш не траплялось, бо водій з нього добрий і автомашину запаркує вам, закривши очі. Сьогодні з ним щось не тее... Зразу видно, що душа не на місці. Вилізши з авта, нервово закрив двері, та непевним ходом попрямував у напрямку моєї хати. Я вийшов йому назустріч. Глянувши на нього зблизька, запримітив, що лице в нього має інший кольор, ніж звичайно, виглядає на буряково-синє, що, звичайно, трапляється людям, яким урвався терпець. До цього ж воно було ще й подряпане.

— Здоров, Валю! Як себе почуваш?

— Здоров! По-старому, — відповів якимсь непевним голосом.

Зайшли до хати. Я витягнув з холодильника дві пляшки пива. Потім закурили. Пробую завести розмову — не клеїться.

— Що з тобою, Валю? Ти якийсь не свій...

— Нічого... Вчора посварився з дружиною... В ліжці ночував... Буду брати розлуку.

— Як це так? Розлуку? Чому?

— Ось слухай: (Тут Валентин затагнувся їдким димом з «камела»). Оце вчора ввечорі приїхав я з роботи, повечеряв та й пішов спати. Знаєш сам, як людина почуввається після восьми годин штовханини у фабриці алюмінію... Годі випростати тіло. Тільки що задрімав, аж тут задеркотів телефон. Я, очевидно, вже не сплю! Сон зразу, наче хто рукою зняв. Жінка взяла слухавку. Видко, котрась з її товаришок дзвонить до неї, бо зразу ж сіла у фотель. З руху її я зробив висновок, що справа затагнеться не менше, як на годину.

Чую, як дружина говорить, а кожне її слово, немов молотом б'є по голові:

— Гелов! Що нового коло тебе, Вера?

Слухає і потім знову:

— О, Богу дякувати!.. Нічого. Здоров'я о'кей!

Знову хвилинка мовчанки, а потім, як з кулемета:

— Що? Та придуркувата Гапка? А щоб вона скисла... Як так? Хто ж це бачив? Коні будуть сміятися! Ха-ха-ха!!

І пішло, брате. Годин з півтори говорили про цю придуркувату Гапку. Далі перейшли на парті, що його влаштувала вечірня шксла. Тільки й було чути «хі-хі», «ой-ой-йой» та «ай-я-йй». Сон геть покинув мене. Опанувала злість. Але терплю... .

Після парті прийшла нова тема про весілля якоїсь нашої «міс» з американцем. А згодом про розлуку панства Коптисхів, про забаву в Народньому Домі, про автову катастрофу, з якої щасливо вийшов Андрій Грушка, добрий хлопець, кавалер, який крутить не одній жінці голову, і т. д.

Я терпів до першої ночі. Нарешті, коли вже прийшла черга на найновіші модні капелюхи, не витримав. Зірвався з ліжка, вихопив з її рук слухавку та кинув об землю. А жінка як кинеться на мене, кажу тобі, неначе тигриця. Геть лице мені поцарапала. Та ще й поліцію покликала. Приїхало двоє поліцаїв, забрали мене прямо з ліжка, і решту ночі я перебув в «Івановій хаті», на холодному цементі. Підсумувавши це все разом, я вирішив внести справу про розлуку, щоб хоч спокійно виспатись після праці... .

Цілий день ходив я, наче не свій. Жаль мені було Валентина.

Увечорі пішов я спати. Ще не заснув, як слід, аж тут: дррр! дррр!!! — телефон.

Жінка скоренько за слухавку.

— А то ти, Марусю? Гай! Як живеться?..

Хвилинка мовчанки, а потім:

— Стогнав цілий вечір. Тетер пішов до ліжка. Краще — менше мороки... .

— О, так!

— За кого ти? Може, за цю дурну Гапку?..

— Ти чула? Валя розлуку бере. . .

— Ага!

Почалось. . .

Десь біля одинадцятої сон таки взяв верх. і я заснув.
Снилось щось погане, але не пригадую.

Пробудився. Глянув на годинник — друга ночі.
З вітальні доносився голос жінки і хіхотіння.

«Це мабуть, жіночка знову з кимсь говорить» — по-
думав я.

Я встав з ліжка.

— Ей, Гандзю. — кажу, — йди спати. Чого це ти
о другій ночі встаєш до телефону?

— Та я ще не спала. Розмовляла з Марусею.

Я зацікавився від щира й досади.

— Як це так, дорогенька? П'ять годин тому ти по-
чала свою розмову з Марусею, і все ще говориш?

— А тобі не подобається? Йди ото та лежи коло-
дою! Не перебивай!

Не пішов я, а побіг. Ліг у ліжко, та ще й вати заклад
у вуха. Лежачи, думав: «Невже прийдеться й мені бра-
ти розлуку?»

«УНІВЕРСАЛЬНИЙ ПАТРІОТ»

Дуже неславна слава лунає по цілій нашій околиці про Матвія Матвійовича Калитку. Люди говорять собі нишком:

— Скупар, пласкуда! На грошах спить, а завжди бідкається, що їх нема. . .

— Он говорила мені міссіс Довгоязиченкова, яка в банку замітальницею працює, що в тому банку має круглих десять тисяч. А кажуть, що ще у двох інших банках грошей понаскладав. . .

— Та це ж безсоромник! Ніколи в церкві не кине на тацю більше нікля. . .

— Розпинаючись за Україну, всіх лає та критикує, а як прийдеться на національну потребу дати, то й троком не витягнеш гроша з його кишені. Зараз викрутиться: «Я, — каже, — належу до протилежної вам партії й тому не можу нічого дати. Вибачайте, добродію!»

І правда. Коли хтось зайде з отої протилежної партії, він, повернувшись зразу на цілих 180°, заперечує: — А що я вам корова? Панунцю, йдіть собі геть, а ні, то покличу поліцію. Не дам нічого, бо я з протилежної вам партії!

Отак, бажаючи цього чи ні, Матвій Матвійович Калитка, по батькові й дідові Калитка, дістав нове вуличне прізвисьце — «Універсальний патріот».

Якось одного разу в Народньому Домі пан сотник Семен Гаврилович Путькало, той, знаєте, з Товариства Прихильників УНРади, почав скаржитись на Матвія Матвійовича:

— Учора зайшов я до отого Універсального патріота із збірковою листом на фонд УНРади, а він, немов скажений, накинувся з кулаками на мене: «Йдіть геть к'бсовій мамі, а то в шию вигоню! Ливіться! Ще й з УНРади шкандибають за грішми! А фіги з маком не хоче-

те? Тільки й вашої політики, щоб лаяти націоналістів за те, що вони голови свої кляли в той час, як ви, немов борсуки, ховались у своїх норах!»

Присутні слухали без найменшого здивування скарги пана сотника, а мельниківець Сава Іванович Гунька аж побагрянів від радощів.

«Треба кувати залізо поки гаряче, — подумав собі. — А ну, побіжу з листом до Універсального. Напевне, дасть п'ятку, як не більше»...

Сава Іванович непомітно шез із Народнього Дому.

.....

Ввечері зайшов до мене Хома Кіт, той, якого вся колонія називає не інакше, як «Бандера», бо бандерівець він, як кажуть, з крові й кости.

Привітавшись, друг Хома почав розповідати:

— Вчора ввечері йду якраз коло хати Універсального, коли глип — Сава Гунька, немов чорт із свяченої води вискочив від нього. За ним почувся голосний проклин-архиматск, а згодом гуркіт раптово зачинених дверей.

— Гей, Савко! — крикнув я навздогін. Той зупинився, тримаючись за шию. — Що трапилось?

Гунька розповів, що зайшов із збірковою листом до Універсального, а той вилаяв його за те, що мельниківці ведуть неперебірливу кампанію проти бандерівців і вигнав із хати немов собаку, ще й стусаном почастував у плечі.

Думаю собі: А ну спробую щастя. Можливо, що Універсальний душею наш...

Так я й пішов. І лише задзвонив, коли Матвій Матвійович вискочив із хати й на моє вияснення післав мене під чотири вітри.

— Об'єднайтесь перше. — репетував. — тоді приходьте за грішми!

.....

Другого дня випадково зустрів я Матвія Матвійовича. Привітались.

— Що нового? — питаю.

— А що нового. Доять нас, як ту корову. Не можна ради дати з тими пожежками.

Розповів мені цілу історію з паном сотником Путь-калом, Гунькою та другом Хомою.

— Та треба, — кажу, — Матвію Матвійовичу, таки час від часу щось дати. За нас ніхто не подбає, лише ми самі повинні.

— Нема дурних, пане, викидати гроші на вітер! А зрештою, чи моїх пара центів визволить Україну?

Щоб затерти неприємну розмову, питаю:

— А куди йдете, Матвію Матвійовичу?

— А ось несучи листа до поштової скриньки. Висилаю чеками пожертви: п'ять долярів на боротьбу з пістріяком, два — на сиріт, а десятку на воєнних інвалідів, колишніх американських вояків.

Сказав і навіть вусом не моргнув.

ПРЕСОВА КАМПАНІЯ

Дістав був я листа від знайомого видавця. Питає, чи не міг би я знайти йому одного-двох передплатників. Думаю собі: А чому ж би ні. Видавець загально знана поважна скрізь людина. Видає поважний і цікавий журнал. Як же ж можна відмовити? А зрештою, допомога нашій пресі — це ж свого роду патріотичний вчинок, у тому випадку знайти одного доброго передплатника все одно, що добре пожертвувати на пресовий фонд. Отож, немає іншої ради, лише знайти отого доброго передплатника.

Почав я в думці обліковувати нашу невеличку громаду і всіх її членів зокрема, до кого б то в першу чергу вдатись та промовити до серця, щоб передплатив собі журнал.

Увага моя зосередилась на Миколі. Людина непогана в товаристві, добрий господар, а особливо огородник, великий аматор рибальства, любитель мисливського спорту, до того ж, як кажуть, не дурна, бо вдома колись був продавцем у кооперативі, а головне: всезнаючий і всерозуміючий у політиці та запальний дискусіант на політичні теми. Одна в нього від'ємна риса: не читає взагалі нашої преси. Живе майже чверть століття в Америці, звив собі гніздечко, має гарну родину, обсадився деревами і квітами, обсіявся травичкою, але жотної нашої газети, чи журналу не передплачує. Але зайдіть з ним у розмову, та ще й на політичну тему, то скоро переконаєтесь, що він і без преси знає аж забагато. Він вам чорним по білому доведе, що «світ іде до соціалізму», а «України і так ніколи не буде». У його особі сконденсувались: політик, соціолог, астролог, пророк. а головне — безпардонний критик усього на світі.

Думаю собі: та Бог з ним, що він аж забагато знає. Хай знає на здоров'ячко. Але ж журнал йому, чи газета, як не допоможе, то й не пошкодить.

Отож вибрався я до нього одного суботнього вечора з візитою.

Приїхав, привітався.

— Здоров, Миколо, як маєшся?

— Вел¹⁾. Було б все о'кей, але минулого вікенду²⁾ їздив фішувати³⁾ на лейк⁴⁾, чорт-два скечав⁵⁾, але колд⁶⁾ дістав, і оце, до сьогодні «сик»⁷⁾. Брав еспирин⁸⁾, бофарин⁹⁾, а нарешті енесин¹⁰⁾ та енівей¹¹⁾ не гелпає¹²⁾.

Слово по слову, розбалакались про огорог, перейшли на «кари»¹³⁾, а згодом на політику. Наполітикувались ми досхочу, а тоді приступив я до «бізнесу».

— Миколо, — кажу, — та передплати собі врешті бодай одну нашу газету, чи журнал.

— Дат но бед. Гуд айдія¹⁴⁾, — без ентузіязму відповів Микола, при чому обличчя його набрало такого виразу, що, присягну вам Богом, він подумав у той час не інакше, а так: «І яка тебе лиха година принесла сюди?»

— А що за газети? — запитав він згодом.

— Я радив би для тебе, — кажу йому, — журнал «Овид». Цікавий і дешевий. Всього чотири долляри на рік.

— Що за недотепна назва! — з явним несмаком сказав він. — І чому видавець не назвав його модерно «Горизонт»? Навіть назва «Виднокруг» більше була б на місці, бо так називали в нашому селі. Через назву оцю не хочу я його.

— То бери «Гомін України», — кажу. — Поважна і цікава газета, націоналістична.

— А де вона виходить?

— У Торонті.

— Що? І який же може бути гомін України з Торонта? Ти дивись, хитруни, як назвали газету? Щоб заграти на патріотичній жилці селепка? Я принципово не проти такої назви, але сьогодні вона взагалі не реальна. Який там гомін може бути сьогодні з України? Хіба стогін. А тут і без того не до радощів. Он, до тексту¹⁵⁾ мусів три сотки доплатити! Не подобається мені така назва.

— А може б «Канадійського Фармера», або «Вільний Світ»?

— З фармерством ніколи не мав до діла, не хочу

мати й телер. А вільний світ можна сьогодні лише побачити тоді, коли дуба вріжеш. Дат іс тру¹⁶)! — додав авторитетно. — Спробуй не заплатити тексту, то вони тобі покажуть такий вільний світ, що тобі у носі закрутить!

— То візьми «Свободу», — не здаюсь я.

— Та яка тобі тут свобода? Така сама хіба, як і вільний світ. Знаєш, що? Страх не люблю, як ці наші, немов папуги, за американцями повторяють: свобода, демократія. Та нашому Іванові нагая доброго треба, а не демократії. Нервує мене така назва, а тут і без того є кому на нервах грати. Поживи з моєю бабою хоч з тиждень, то побачиш тоді і свободу, і демократію! В печінках будеш їх мати!

— О'кей, — кажу, — так тоді передплати «Америку», католицький щоденник із Філядельфії.

— Но, но¹⁷)! — обурено вигукнув Микола. — Я з католицизмом нічого не хочу мати спільного! Давно вже з ним зірвав. Хіба ж ти не знаєш, що я холжу до Кричен Юнайтед Чурч¹⁸)? І я ще б мав читати католицьку газету? Ніколи!

Я не калітулюю.

— Тоді рекомєндую тобі «Новий шлях».

— Ха-ха-ха! Новий шлях, братику, воміхається нам, але вже в могилу.

— Тоді я випишу тобі «Мітлу». Цікавий і вельми смішний журнал.

— Не згадуй мені мітли. Хай вона провалиться, так мені вже на джабі¹⁹) осточортіла!

— То, може...

Тут Микола мені перебив.

— Слухай, — каже, — невже ти думаєш насправді, що я без газети живу? Якщо так, то помиляєшся. Ось зараз тобі принесу й покажу. Файні газети читаю, і тобі раджу читати їх. Цікаві і дуже практичні.

Микола метнувся до другої кімнати і за хвилинку вернувся, несучи в руках журнали. Кинув їх на столик передо мною.

Я зацікавлено схопив журнали в руки, але, на моє

велике здивування і розчарування побачив такі назви: «Аут дор лайф» і «Сансет»²⁰).

- 1) Вел (англ.) — добре.
- 2) Вікенд (англ.) — кінець тижня, від п'ятниці вечером до неділі вечером.
- 3) Фішінг (англ.) — ловити рибу, фішувати — англ. український жаргон.
- 4) Лейк (англ.) — озеро, став.
- 5) Кеч (англ.) — зловити, схопити. Скечати — (англ.) — український, жаргон.
- 6) Колд (англ.) — простуда.
- 7) Сик (англ.) — хворий.
- 8) Еспирин (англ.) — аспірина.
- 9) Бофарин (англ.) — бофарина.
- 10) Ени син (англ.) — анисина.
- 11) Енівей (англ.) — взагалі.
- 12) Гелп (англ.) — помагає. Гелпає — англ. український жаргон.
- 13) Кара (англ.) — авто.
- 14) Дат но бед. Гуд айдія (англ.) — Це не погано. Добра ідея.
- 15) Текс (англ.) — податок.
- 16) Дат іс тру (англ.) — Це є правда.
- 17) Но но! (англ.) — Ні, ні! . . .
- 18) Крищен Юнайтед Чурч — Християнська Об'єднана Церква.
- 19) Джаб (англ.) — робота.
- 20) «Аут дор лайф» — американський мисливський журнал. «Сансет» — американський журнал огородинництва.

ТРИ СНИ МІСТЕРА ЕЛЮТА

Прем'єр Канади, високодостойний П'єр Еліот Трудо у поганому настрої. Настрій зіпсували йому безперервні петиції, що надходять з усіх кінців країни від українських організацій, збірні протестні листи не лише від українських громад, але й інших, що співчувають українцям, та від поодиноких осіб. Не досить того, що має клопіт з опозицією в парламенті, а тут ще таки й тробел від тих юкренієн! І сиділи б тихо собі маком. Так ні! Морочать тобі і так замотеличену голову. Не даром френди з Кремля так їх переслідують. От революційна нація! .

В поганому настрої повернувся він ввечері з офісу додому. Не поправили настрою ні смачна, приготована на французький лад, вечеря, ні склянка доброго французького вина, ні навіть мила й принадна, як весна, усмішка його молоденької дружини Маргарити. В поганому настрої пішов він і до ліжка. Відомо ж, що коли цілий день поганий настрій, то й не сподіватись доброго сну. Довго не міг заснути. Хаотичні думки снувались, вертілись десь у надрах голови. Ніяк у його голову не вкладалось те, що він, передовий канадець, який рішився поставити спротив американському економічному імперіалізму й знайшов у «рашен» приятелів, а тут така тобі сильна опозиція, до того й обурення. Що й ті кляті українці стільки мороки завдають! У-ффф!!!

Знеможений думками, врешті заснув. І ось приснився йому сон. Сниться, що він ходить собі по Києву, оглядає його красу та п'є тепло українського травневого дня. На грудях у нього велика пишна червона роза (знак прихильності до соціалізму). На голові волосся таке довге, аж на плечі спадає, ще й пов'язане червоною стяжкою, на вилицях здоровенні рижі бакенбарди. Хотів якось причепуритись, дістав кишенькове дзеркальце. Глип! І вуса навіть на собі побачив, довгі, ріденькі.

— Та ж я схожий цілком на гіппі! — здивовано по-

думав він і стало йому ніяково. — Не даром публіка дивиться так підозріло на мене!

Нараз побачив він двох українців, точнісінько таких, як на українських імпрезах в Канаді: у вишиваних сорочках, в широчезних шараварах, в імпазантних шапках, із підкрученими вусами. Ось він зачув їхню розмову, що торкалась його персони:

— Бач, це той містер з Канади, що українських націоналістів недолюблює!

— О, це той, що нашим братам у Канаді не пособляє, особливо в справах мови й культури?

— Так, це він.

— Ну й коси залустив цей чудачисько! І нащо він їх носить?

— А тому, що в нього короткий розум!

І обидва голосно засміялись.

В цей момент він прокинувся. Прийшовши до себе, вискочив з ліжка, подивився в дзеркало. Навіть рукою помацав голову. Від патлів, бакен-бардів, вус — ні сліду. Лише велика лисина спереду, а ззаду — його запушене по новомодному волосся. Аж зітхнув легше і поліз у ліжку, під ковдру. Заснув, і ось приснився йому другий сон.

Сниться, що згідно його порівнянь Советського Союзу до Канади під час промови в Києві, Канада геть уподібнилась до Советського Союзу. На прапорі біля ключового листка величезна п'ятираменна червона зірка, а під листком серп із молотом. А він? Неймовірно! Диктатор Канади, з яким ніхто в країні рівнятись не може. В парламенті б'ють йому браво і влаштовують овації, а всі його пропозиції і плячи затверджують одногласно. Опозиції немає, пішла вся на Юкон і в інші віддалені місця канадської півночі, за дпоти. Проклятих же українських націоналістів позбувся геть дуже простим способом: кого віддав поиятелям з Кремля, кого заслав на північ, решті ж заборонив говорити українською мовою.

Ось він має промовляти в парламенті. Увійшов в залу сесії, а йому зразу ж — овації! Мало не під стелю його підносять. Виходить він на трибуну, і лише при-

ступив до попітру як підлога під ним провалилась, він полетів десь у темряву і... пробудився. Був мокрий до нитки від переляку.

Після такого кошмарного сну довго не міг заснути. Заспокоївся під ранок. І ось приснився йому третій сон.

Сниться, що він у Кремлі і йде до перукарні. Заходить до середини, а тут його зразу двоє кагебістів хап під руки і посадили в крісло, ще й руки і ноги цупко прив'язали, так, що не ворухнешся. Коли глип, аж тут сам Брежнев виходить у білому халаті, а за ним Підгорний і Косигін. У Підгорного в руках макітра, а в Косигіна ножиці, та ще й такі, що то ними овець стрижуть. Брежнев щось наказує. Підгорний миттю кладе макітру на голову Трудо, а Косигін чах-чах, почав облуплювати його, немов барана. Трудо став протестувати, але Брежнев миттю закрив йому рота червоною ганчіркою, і взявся, замість бритви, гострити великого кривого ножа. Трудо закричав з переляку, зібрав усі свої сили, напружився, зірвав прив'язь, відскочив, і... гепнув з ліжка на підлогу.

Перелякана пані Маргарита зірвалася йому на поміч. Ледне, бідолашна, привела його до нормального стану. До ранку вже не міг заснути.

Чи він повірив у пророцтво тих трьох снів — нам невідомо. Сумніваємося однак, бо, як знаємо, ліберальна братія — народ маловірний або й безвірний взагалі.

НОВА ОРГАНІЗАЦІЯ

До безконечного числа наших, на еміграції суших, організацій, товариств і братств додалася ще одна організація, впливи якої серед нашого громадянства, особливо на північно-американському суходолі, незрівняно більші від впливів таких популярних організацій, як УН-Союз, УНР Союз, ЛВУ, ООЧСУ, СУМ та інших. Характеристична ота організація тим, що вона не відбула і не відбуде ні одного свого з'їзду, чи конференції, не має писаної програми, не бореться за місця в УККА чи КУК, не видає часописів, журналів і книжок. . . Мимо цього, вона користується величезною популярністю серед усіх прошарків нашого зрізничованого громадянства, б о наша молодь, ба й старші громадяни з Адамового й Євиного кошіна литнуть до неї, як мухи до меду, і то без жодної агітації.

Організація ця в скороченні називається БУТ. Чи можете розшифрувати її? Ні? Так от, постривайте, ми вам і розшифруємо. Вона називається: **Братство Українських Телевізійників.**

Ніде неписана програма БУТ-у дуже спрощена. Вона зводиться тільки до однісінької, як палець, точки: сидіти безконечно навпроти телевізійного апарату, і, як кажуть наші люди українсько-англійським жаргоном, «вачувати ті-ві»¹). Оце й «вачують», сердешні, масово цілими вечорами, суботами, неділями і святами, а також і в будні, коли є тільки якась вільна хвилина. Бувають, однак, випадки, що й важлива робота мусить поступитись перед телебаченням. Самозрозуміло, робота не заець — не втече. А от телепрограма таки може показати хвоста, якщо спізнишся і вчасно не займеш місця навпроти телевізора.

Популярність і впливи БУТ-у такі великі, що вже часто по домах наших колишніх бідних діпівців зустрі-

нете по два, а то й по три телевізори. Це тому, що у підході до телевізійних програм помітне велике зрізничкування серед родини, наслідком чого практично один апарат уже не вистачає. Ось, наприклад, синок хоче оглядати бейзбол, чи щось там, або газардну боротьбу-бокс, чи «врестлінг»²⁾, а батько завзявся і не хоче поступитись, бо ж іде цікавий ковбойський фільм з грандіозним мордобоем, стріляниною та іншими карколомними штуками. В той саме час доня не може собі знайти місця, бо ось-ось на іншому каналі висвітлюватимуть фільм, як знайти собі жениха-мільйонера. За пару ж хвилин на каналі ч. 6 розпочнеться фільм «Розводова справа в суді». Мама що-хвилини поглядає на годинник. Вже стрілка доходить... Ще кілька хвилин... Ще хвилинка...

— Тату! Перестав ті-ві на чачел сікс³⁾!

Батька ніби хтось шпигонув голкою.

— Та подожди ще пів години! Дай довачувати ковбоїв!

— Пішов ти під чотири вітри з твоїми ковбоями! Реп'яхом уже сидиш над ними годин три! Перелучи мені зараз! — наказує мама.

Батько знехота підводиться із насидженого місця. Хай би лиш не підвівся...

Ніяк не обійдешся одним телевізором.

Таке саме явище ви зустрінете в кожній сливе українсько-американсько-канадській хаті.

Телевізіонізм, як рух, знайшов собі місце не тільки серед українців. Він є масовим інтернаціональним рухом, більшим і складнішим як, наприклад, Другий Інтернаціонал, чи міжнародний комунізм.

БУТ, чи телевізіонізм у цілому мають також і своїх критиків. Але їхня критика є покищо голосом вопіючого в пустині. Критикують його люди переважно консервативного наставлення, і то критика їх зводиться лише до телебачення поганих ковбойсько-кримінальних афер. І така критика безуспішна. Більше щастя в цьому випадку мають жінки, але й вони не так то критикують телевізіонізм, а лишень своїх засиджених фанатичних телевізійників-чоловіків.

Підходячи, однак, до цієї справи критично, переконаємося, що навіть і ті фанатичні прихильники телевізійонізму, засиджені перед телевізором чоловіки, можуть принести велику користь. . .

Рекомендуємо всім критично наставленим жінкам таке: Якщо ви живете в околиці, де можна розводити курей та качок, підсипте під свою подружню половину з тузін яєчок. Нашевне, висидить вам курчат, чи качат, і не матимете мороки з квочкою. Живете в практичній Америці, тож використовуйте дорогий час практично.

-
- 1) Вач ті-ві (анг.) — сторожити телевізію, дивитися на фільми. «Вачувати» — англійське слово «вач», «вачінг» перероблене на англійсько-український жаргон.
  - 2) Врестлінг (анг.) — боротьба.
  - 3) Чанель сікс (англ.) — канал ч. 6.

ФЕНОМЕНАЛЬНА ЗДІБНІСТЬ

Як собі хочете, так думайте і говоріть про українську політичну еміграцію, а я кажу, що це не просто собі політична еміграція, а цілий феномен, що пореріс на голову звичайну сіру еміграцію. Тут візьмемо під наше криве дзеркало не загал нашої діаспори, а окрему її частину. Позаздрити б іншим нам за таку феноменальність. Буйний многогранний талант так і пре вгору! Хай попробує будь-хто зрівнятися з цим талантом! Та де там їм зрівнятися! Все одно, що куцоному із зайцем!

От, хоч би взяти за приклад містера Куца. Колись він називався таки по нашому — Василь Куценський, але часи змінилися, а феноменальний талант його з подивугідною елястичністю зумів пристосуватись до нових вимог життя.

Минувшину містера Волтера Куца, що була світлішою, як саме сонце, а трагічнішою від самої трагедії, знаю з його істимних оповідань. Не раз він, при добрій нагоді, за чаркою віскі, розповідав, як був переслідуваний поляками, як викинули його з гімназії. Аж двічі сидів у славній Березі (фактів трудно перевірити). Це вам не жарти! Гонений був, немов зяець хортами, за советської влади. В лісі днював і ночував. Карався, бідолаха, по гітлерівських концтаборах. За небіжок «бабці Унри» і «цьоці Іри» жив мученицьким життям по діпівських таборах на самій лише юшці і каві, бо був виключно зайнятий високопатріотичними справами. Не було навіть часу «кавалка» сала виспекулювати у проклятих німаків. Інші говорять нишком, що «пускає буйлу», що за «ойчизни Жечипосполітей» був прикладним «учцівим русінкем», за «товаришів» — льоаяльним «гражданіном» СССР, за Третього Райху, як добровільний «арбайтер»¹), крутив хвости волам у німецьких баворів²), а за часів нашої діпівщини вславився, як незрівняний спекулянт. Але, чого не можуть наговорити сверблячі чужі язики?

Хай собі тарабанять на здоров'я! На містера Волтера Куца ці плітки діють так, як на сніг проміння зимового сонця. Він знає собі ціну. А як зачне розповідати про свою долю-недолю, про свої героїчні вчинки та тюремні муки, то хоч би у вас і був сумнів, то він розвіється, немов туман від подуву вітру.

Але, як кажуть, до часу збан воду носить. Прийшов день, коли й я наочно переконався, що оці злосливі чужі язики мають таки рацію. А з моєї уяви про славу мишувшину містера Волтера залишились лише рижки та ніжки. Одного лише не можна заперечити: його справді феноменального таланту.

Було це одної неділі. Заїжджаю до містера Волтера. Він якраз сидів на ганку у вигідному фотелі та покурював «кемела».

— Гелов³), Василю!

— О! Гелов, Паньку!

— Як здоров'я, Васильку? Як на джабі⁴)? Що нового?

— Здоров'я моє олгайт, на джабі о'кей, а нового немає нічого. От сиджу та відпочиваю після обіду. Вері найс⁵) погода. Га?

— Так, — кажу, а сам думаю: от добра нагода з погоди зачепити політичну тему. — Але не порівняти цієї літньої пори з нашою. От повернутись би в рідні сторони! Не правда?

— Слухай, Паньку. Що гарно там у нас, то правда, але щодо повороту, то немає вже жодного сенсу цим займатись. Те, що було, минуло. Сьогодні треба бути реалістом і сприймати життя не серцем, а розумом. Що з того, що наша Україна гарна, як у ній не було, немає і не буде такого гарного і вигідного життя, як тут, в Америці. Навіть коли б виникла самостійна українська держава, то думаєш буде лад у ній? Де там! Хіба наші провідники зорганізують її так, як американці? Будуть набивати собі кишені, а ти, бідний хлопе, мусиш чорно робити. Думаєш, будеш мати кару⁶) телевіжен⁷), гавз⁸) із таким форнічем⁹), як тут? Думаєш, що у вільній Україні будеш мати ванну, туалет, гарячу воду, електрику та газ у хаті? Ха-ха-ха!

— Гей, Василю, -- кажу я, — коли б тільки прийшов

той час, мандрував би ти чимскоріше назад, додому!

— Ти здурів? — Василь, чи пак, Волтер вибалушив на мене очі. — Я все це добро, що набув працею рук, заміняв би за Україну? Ніколи в світі! Хай дурні це роблять!

— Василю, та ж не можна так говорити. Це ж національний гріх. Дивись, не такі герої, як ми обидва, а велетні нашої нації, Шевченко, Петлюра, Коновалець, Шухевич, Бандера і тисячі знаних і незнаних героїв жертвували вигідним життям і клали свої голови, карались та караються й досі за Україну. Невже ж ти упав так низько, що для тебе Україна не варта твого мізерного барахла?

— Паньку, лиши мене в спокої. — Містер Волтер підвівся і сказав з притиском: — Я вже наплював давно на всі національні гріхи. Я вже доволі боровся. Хай тепер боряться та вмирають ті, котрим життя надокучило. От що! А ти не вдавай із себе такого великого патріота! Поживеш стільки в Америці, як я, то й ти так будеш думати.

Таку приємну політичну розмову перебила нам пані Марія, Волтерова дружина, яка вийшла з хати з двома дітьми — дівчинкою та хлопцем.

— Тіс іс май вайф Мері¹⁰), — відрекомендував мені свою кращу половину містер Волтер. — А це містер Панько Незабудько, — представив їй мене.

— Гав ю ар, містер¹¹)?.. Яке ж кумедне нейм¹²) у вас!

— Претті вел! Енд гав ар ю?¹³) А нейм мій український, з діда-прадіда.

— Енд тіс ар май кедс. — Волтер вказав на діти. — Гирл нейм іс Нел. Ші іс тен ір олд. Бойс нейм іс Джеррі. Гі іс сикс ір олд¹⁴).

Містер Волтер добрий батько. Любить своїх дітей та якнайдокладніше хоче продемонструвати їх мені.

— Бой, — звертається до хлопчини, — гав іс юр нейм¹⁵)?

— Джеррі, — відповідає хлопчина.

— Гав олд ар ю¹⁶)?

— Сикс¹⁷), — і показав на пальцях.

- Гу ар ю¹⁸) ?
- Емерикен¹⁹).
- О'кей.

— Василю, — звернувся я до містера Волтера, — як бачу, ти маєш жінку американку.

— Та де там! — на мое велике здивування, заливаючись сміхом, відповіла по-українському міссіс Мері. — Я українка. Київська. Ми тут живемо вже вісім років. А тепер ми всі вже, самозрозуміло, американки, бо вже два роки маємо ситисеншип²⁰).

Мені неначе хто перцю підсипав. Ледве міг пересидіти у такому милому товаристві з моїми земляками, колишніми діпістами та політичними емігрантами.

Вертаючись додому, всю дорогу думав я: Що за сила в цій Америці? Адже москалі цілі сторіччя стараються винищити українців брутальною силою кулака і заліза, і це їм не вдається. А Америка без кулака, без заліза, без найменшого наміру асимілювати когось, dokonує за вісім років те, чого москалі не могли зробити за триста років. Підсуне старого «Шевролета» чи телевізію за сто долярів і — справа готова. Гони такого Василя дрючком, а він вам пхається до американства, немов нічний метелик до світла. Направду, дурні всі ці Хрущови, Молотови, Брежневи і т. д. Підсунули б отак до таких Василів старого «ЗИС-а»²¹) чи телевізію і... справа виграна. Василь зробиться не лише комунаром, але й чистим стовідсотковим москалем. Обійшлося б це дешевше, як ті засоби, що їх вживають москалі для асиміляції нашого народу.

Але, на превелике щастя, не ввесь наш народ такої елястичної душі, як містер Волтер. Нація наша втратила цілі мільйони, а живе та росте непокорена. Обійдеться вона і без тих кількох тисяч еміграційного барахла, так само, як може без них обійтись Америка, Канада, чи інша країна. Але таки з феноменального таланту містера Волтера і йому подібних, попросту, приходиться дивуватись. Що за природна здібність? Та ж оці твердолобі жида, німці, чи японці далеко раніше поселились в Америці, а залишились жидами, німцями, японцями. Що за твердолобість! А м'яколобі наші Василі за вісім

років поробились більшими американцями від самих американців. І не треба ждати аж до третьої генерації.
Справді феноменальна здібність!

- 1) Арбайтер (нім.) — робітник.
- 2) Бавор (нім.) — селянин-господар.
- 3) Гелов (англ.) — галло, а-гов!
- 4) Джаб (англ.) — робота.
- 5) Вері найс (англ.) — дуже гарно.
- 6) Кара (англ.) — авто.
- 7) Телевижен (англ.) — телевізія.
- 8) Гавз (англ.) — дім, хата.
- 9) Форніч (англ.) — меблі.
- 10) Тіс іс май вайф Мері (англ.) — Це моя дружина Марія
- 11) Гав ю ар. містер? (англ.) — Як мастесь, пане?
- 12) Нейм (англ.) — ім'я.
- 13) Претгі вел! Енд гав ар ю? (англ.) — Дуже добре. А як мастесь ви?
- 14) А це є мої діти. Дівчина називається Нел. Вона має десять років. Хлопець називається Джеррі. Він має шість років.
- 15) Бой, гав іс юр нейм? — Як називаєшся, хлопче?
- 16) Гав олд ар ю? (англ.) — Скільки маєш років?
- 17) Сикс (англ.) — шість.
- 18) Гу ю ар? (англ.) — Хто ти є?
- 19) Емерикен (англ.) — американець.
- 20) Ситисеншип (англ.) — громадянство
- 21) «ЗИС» — советський тип авта.

НЕ СМІЙСЯ, КОЛИ Є СТРАХ!

**Фейлетон-пародія про редактора «Перця» та його
фейлетон «Не хвались, ідучи на рать, та про інші сміхо-
творні речі»!**

*(У своєму фейлетоні редактор «Перця» намагався висмі-
яти редактора «Канадійського Фармера»).*

Редактор біденького на гумор київського «Перця», товариш Федір Маківчук, наробив однієї ночі такого гвалту, що побудив і перелякав майже всіх мешканців житлобудинку. Найдужче перелякалась його краща половина, лежачи у безпосередньому сусідстві. Вона схопилась зпросоння, як ужалена, і не знала спочатку, що діяти. Ніяк не могла розкумекати, що трапилося з її гіршою половиною. А ця гірша половина то кричить, то стогне крізь сон, то кидається, неначе в окріп попала.

Розкумекавши врешті, що це лише страхітливий сон гнобить її чоловіка, стосунула його кулаком у бік і крикнула:

— Гей, отямся! Чого верещиш так, наче буржуазним націоналістам у руки попав!

Товариш Маківчук стрепенувся конвульсивно і зірвався з ліжка.

— Га? Що? Де я?

— Та схаменися, старий! Що з тобою? Мабуть, сон страшний приверзився тобі. Що ж тобі снилося?

Маківчук трусячись, ледве пробелькотів:

— Ой, наснилось мені таке жахливе... Б-ррр!

— Говори толково, що тобі приснилось?

— А ось, любенька, приснилось, що вибухла війна між капіталістичними країнами і Советським Союзом. Насунули капіталісти, як чорна хмара, б'ють нашу доблесну красну армію, аж пір'я летить, і пруть швидко вперед, а перед ведуть відділи отих найгірших ворогів

українського народу, гітлерівсько-фашистівське охвістя і капіталістичні запродавці — українські буржуазні націоналісти.

— Ой, страшно! — зойкнула дружина.

— Так, страшно, тим більше, що снилось мені, що я вже не редактор «Перця», а командир бойової частини і захищаю нашу советську свободу і демократію. Почався бій. Пекло, любцю, жакливе пекло! Це не пером воювати на сторінках газет і журналів. Б'ють нас! Але я не боюсь. Як сама знаєш, я вже зроду такий: або груди у хрестах, або голова в куцах.

— Вперьод! — кричу, — ребята! Вперьод, славні сини Ворошилова, Будьонного і Щорса! За родіну, за партію!

Але, де там! Мої ребята і не слухають мене. Як горох розсипались по полі і по куцах. Втікають, хто куди, аж куриться. Дивлюсь, цей без рук біжить, той без ніг, інший без голови. Жах! Кінець світу! Біжу і я за ними. Що ж робити у таку невимовно-критичну хвилину? Біжу і кричу, щоб не соромили чести советського воїна, а щоб підігріти погаслий запал, по старій звичці крикнув необережно:

— За родіну! За Сталіна!

Раптом група солдат завернула, але замість прийняти бій, хап мене між себе, а один здоровезний дядя каже:

— Ну ж ти, шипучий гаде, підеш тепер слідом за твоєю родіною і партією!

— Зараз я його уколошкаю, як паршиву собаку! — крикнув другий і штиком намірився в мою грудь. От я й закричав зі страху. Хай йому грець! Ф-фууу!

— А то все через оту прокляту «столичну». Скільки я вже казала: перестань жлуктити її, як воду, ще й перед сном. Вона тобі так потрібна, як циганові робота. Насмокчешся, і верзеться тоді кат-зна що!..

.....

Не «столична» винна, що товаришеві Маківчукові такий лиховісний сон приснився. Налякала його так газета «Канадійський Фармер», яка вмістила дискусійну

статтю про організацію окремих українських військових відділів до В'єтнаму.

Очунявши, редактор Маківчук перекрутив свій сон навиворіт і пришив його редакторові «Канадійського Фармера» та вислав у формі слабенького фейлетону до ганчірки «Вісті з України». Про свій сон, крім кращої половини своєї, він нікому більше не сказав. Висловлюючись советським терміном, якимось «не ловко» говорить правду про себе.

Та, на лихо, жінка винесла це з хати. Пішла і розповіла по секрету своїй подрузі, а ця передала далі, і... пішло бумерангом. Ходить тепер сон товариша Маківчука між народом у формі «захальявної літератури» і в такій формі продістався він у вільний світ.

А ВСЕ ВИНЕН ПРОКЛЯТИЙ КІТ

Думаєте, що тут буде мова про ката, подібного до всіх тих котів, яких ви всюди зустрінете на нашій нещасній планеті? Не сподівайтесь, що герой цього оповідання буде отой величезний рудий, чорний, сірий, чи рябий котюга, що звук робити вічно пакості людям, крадучи ковбасу, пориваючи курчат, качат, кріликів. Що при зустрічі з вами подивиться на вас підступно-злодійськими очима, а коли ви піднімете грудку землі чи камінчик, щоб солідно похастувати такого несимпатичного котячого типа, то він скік у бур'яч, і пропаде в ньому, неначе камінь у воді. Де там! Герой наш це не звичайний собі кіт-драбуга, а тендітний, елегантний та інтелігентний котик, одягнений в пушисте, біленьке, як сніг, хутро, з розкішним, немов лисячим, хвостиком. Цей котик, якому ім'я «Люсі», є представником найчистішої ангорської раси котів, що славляться своєю благородною блакитною кров'ю між усіма котячими племенами на землі. О, Люсі не лише своїм зовнішнім виглядом гідно репрезентує цю благородну котячу расу, але й також своєю вибагливою поведінкою. Він ковбас не краде, курчат чи качат не турбує, погорджує мізерними мишами і бридкими щурами, на будь-яке м'ясо й не подивиться навіть. Власники його, панство Одарка та Прокіп Іванович Веселі, знаючи його шляхетний характер, ходять біля нього, наче коло своїх дітей. На обід йому молочка з маслом, чи котлетку підсмажену, чи печені смачної, чи курятинки підносять, ще й на тарілочки псрцеляновій. Люсі, як личить представникові кращого котячого роду, споживає ці дари Божі, додержуючись строго вишуканої котячої етики. Не хапає, наприклад, як це звук робити звичайний кіт котячого хамського роду, кусень поживи, втікаючи з нею в безлюдне місце. Він споживає обід статечно, з ланськими химерами. Попробує трішки, а як йому не до смаку, не їсть.

Відсунеться делікатно від їжі та задумливо дивиться через вікно на світ Божий.

У таких випадках пані Одарка бере Люсі на руки, гладить його пушисте хутерце, пригортає ніжно до серця, цілує та промовляє ласкаво:

— А може тобі, Люсику, цього, а може, того?

Коли ж Люсі поїсть в смак, тоді лягає на канапі і або дрімає собі любенько, або вигладжує язиком та причепурює своє ангорське хутро, ще й мурликає тихо якусь котячу мелодію.

Дуже порядний, елегантний та інтелігентний цей котик. І хоч він жодної участі не брав у лодії, що тут описується, а все ж таки сьогодні буде в нас героєм дня.

А тепер перейдемо до самої події.

З лівої сторони від панства Веселих, так би мовити, межа в межу, жило собі старше, бездітне подружжя — панство Явдоха та Лука Аврамович Коцюрбаси.

Пані Явдоха Іванівна жіночка мила та весела. У будні працює в шпиталі, а в неділі та свята, чи навіть ввечері, коли вернеться з роботи, запопадливо порається в хаті й біля хати. Ого! Роботи по вуха завжди є жінці.

Зате Лука Аврамович цілком протилежної вдачі. До роботи — ані руш! То хворий, то зайнятий поважними громадськими справами. Завжди знайдеться якийсь викрутас. Але до чарки? Ого! Не дасть собі в кашу плюнути! Любить, як то кажуть, добре хильнути. І як його не хильнути? Не раз чоловік хоч би й не хотів, а мусить. Бігаєш, бігаєш й у висліді — нічого не вибігаєш. Громаду нашу хоч бери та цементом зліплой до купи! Все розлізається. Громадськими актуальними справами мало, або й зовсім не цікавиться. Вони губляться в тіні власних потреб та інтересів. Нічого не помагає біганина, переконливі слова та жертва часу, що їх витрачує Лука Аврамович.

— А най то шляк ясний трафить таку громаду! — мов у розпачі крикне не раз Лука Аврамович, виправдовуючись перед дружиною, що замість зробити невідкладну якусь домашню роботу, протринькав час у барі. — Хіба з таким народом можна що зробити? Нічого!

Пані Явдоха Іванівна на такі виправдування лише по-

сміхалась поблажливо й кивала головою, бо вона, беручи участь у громадському житті, знала не лише від'ємні, але й додатні сторони громади.

Людський неписаний закон каже: якщо жінка працює на прожиток, та ще й чоловіка вдержує, то такий чоловік повинен жінці бодай вечерю зварити, щоб вона спокійно могла попоїсти після цілоденного труду та дороги туди й назад. Лука Аврамович хоч-не-хоч, але старався додержуватись цього закону не лише тому, щоб не наразити себе на людську обмову, але й, що головне, із страху перед Явдохою, яка йому не завжди попускала. Були випадки, що він отак, бігаючи невтомно «по громадських справах» та пізніше запиваюче своє «розчарування», не раз забував, що жінці треба зготовити вечерю. Тоді він, щоб оминати її докори, обв'язував рушником голову, стогнав та кречав. Що ж мала робити в таких випадках пані Явдоха? Змовчуючи, або лаючи Луку, брала кусень сала, опісля розбивала двоє-троє ячок, сюди-туди і — вечеря готова.

Одного разу, коли, як звичайно, жінка була далеко від дому на роботі, а Лука Аврамович бездіяльно крутився коло хати, несподівано перед хвірткою з'явився Микита Гаврилович Моркотун, якого наші люди прозвали чомусь «Сафандулою». Не знаю чому. Але менше з тим. Увійшов з повагою на подвір'я. В його кишені стирчала пляшка вина.

— Доброго здоров'я, Луко Аврамовичу! Що поробляєте?

— А, вітаю, вітаю! От кручуся коло хати. Треба трохи порядок навести, а то моя цокотуха, як прийде, то буде мені не з медом!

— Так, так! О, ці жінки! Ніколи їм не вгодиш! Я найкраще розв'язав цю проблему — не женився і — кінець! Спокійніше жити. Хочеш працюєш, хочеш — лежиш!

Слово по слову і Лука Аврамович просить гостя в хату. Зайшли. Гість розсівся, дістав пляшку вина з кишені.

— А що, вип'ємо, колего?

— Та чорт його бери, вип'ємо!

— Ви тільки пошукайте якоїсь закуски, бо без неї

не годиться даром розливати оцей життєдайний напій.

Лука Аврамович миттю метнувся до шафки. Дістав сала, бохонець хліба, цибульки. . .

— Воно й справді, Микито Гавриловичу, якщо випити та закусити, то й про політику та громадські справи легше можна поговорити.

— Аякже! Я ось тому до вас і зайшов, бо більше нема з ким поговорити на поважні теми. Самі знаєте, які то наші люди поробились в Америці. Кожний тільки сам себе пильнує. Тільки й мови в них про автомашини, телевізію, дома та гроші. Політика та наше громадське життя далекі й чужі їм, немов тим американцям. Го-го! Політична в нас еміграція, що й казати! Немає навіть з ким поговорити, щоб хоч частинно позбутись накопичених душевних болів. Коли б не вино, або чарка віскі, то, брате-колего, живим лізь у могилу!

— Ой, так, так. . .

Слово за словом, чарка за чаркою, кусочок сала один за другим і. . . наші колеги й не зчулись, як сонце добре вже опустилось на заході. Ще хвилинка, і — лишилась тільки порожня пляшка, а від сала, хліба і цибульки — порожнє місце. Раптом на недалекій вежі вибила шоста година.

Лука Аврамович зірвався, немов опарений.

— Микито Гавриловичу! Ідіть скоріше додому, бо моя стара ось-ось буде! А я ж їй вечері не приготував! І все через вас! Ой, лишенько!

Микита Гаврилович змився, немов його й не було.

Заледве Лука Аврамович устиг сяк-так прибрати зі стола та викинути порожню пляшку в огород сусіда, аж тут хвіртка — рип! Пані Явдоха вже на подвір'ю. Лука Аврамович миттю рушник на голову та на другі двері в огород. За хвилину вже йшов назустріч дружині з обв'язаною головою, постогнуючи та покашлюючи.

— Що тобі, старий?

— Ой, хворий, голова болить, мало не трісне. Трясе, неначе у пропасниці. . . — ледве простогнав Лука.

«Ого! Знову буду без вечері!» — подумала пані Явдоха, та махнувши зрезигновано рукою, пішла до кухні.

«Що тут робити?.. Ага, візьму кусень сала, яечок, та засмажу яєшню».

Відкрила шафку та до сала, а там — лише заялозена газета.

— А де ж сало?.. Старий! А гей, старий! Де ділось сало? Ти не бачив?!

— Та, мабуть, кіт Веселих з'їв! Щоб він їм здох! От зловлю паскуду — повішу! Йй-бо! — кричав люто Аврамович.

— Що ж ви, сусідо, так кричите? — озвався з-за плота сусід Прокіп Іванович Веселий.

— Та ваш котюга, щоб його розперло, сало нам з'їв!

— Ваше сало з'їв? Та ж йому сало на носі чіпляй, то він не рушить. Це не може бути, щоб він учинив таку пакость. Може, це був інший кіт? Може такий кіт, що вище п'є? — При тих словах Прокіп Іванович жбурнув свіжоспорожнену пляшку від вина під ноги Луці Аврамовичеві.

— Оце в городі знайшов. Я вина не п'ю, ані наш Люсі.

Лука Аврамсвич не відповів ні слова. Зловився на гарячому. Явдоха лише покивала головою, зітхнула та, дивлячись вовчицею на свою подружню половину, сказала:

— Здоровий це мусів бути котище, що три фунти сала стеревив!

Довго в хаті Веселих ішла полеміка про kota та про пропале сало. Довго в хаті Коцюрбасів пані Явдоха читала «отченаш» Луці Аврамовичу. Вістка блискавкою розійшлась між людей. Обговорювали справу на всі лади і... реготались. Лише наш Люсі не цікавився тою справою. Він, сердега, й не знав, що став героєм тої події. Сидів собі тихесенько на софі, дивився байдуже на світ широкий та запопадливо вигладжував своє пушисте, біле, як сніг, хутро.

ВИХОВУЄМО ДІТЕЙ

Коло хати Саверка Семеновича Горобця крик та вереск, неначе сто бабів на толоці, або сто жидів на ярмарці збіглося докупки. Сусіди, то цей, то той, визирне перелякано з-за плота, чи, борони Боже, не пожежа вибухнула, або, чи Саверко не переводить у життя батьківської дисципліни, або, чи індіяни часом не напали на хату, хоч ці два моменти абсолютно виключені, бо індіяни сьогодні досить спокійні та культурні люди, а Саверко, коли знімає пояса, то хіба лише перед сном, або, як то кажуть — перед конечною потребою. А пожежа не виключена навіть і сьогодні. Питає Саверка сусід Артем Юхимович Ключка:

— А що це, сусіде Саверку, чи не побив ти часом своє стадо сирівцем? Чому такий крик у тебе?

— Борони Господи! Ніколи не практикую таких метод. А крик чинять дітиська, бо бавляться он там за хатою в ковбоїв та індіян.

— Чи не горить де тут? — питає другий сусід, американець, містер Джек Майкелсон.

— О но, містер, — каже Саверко з усміхом. — Це мої кедс¹) бавляться в ковбоїв та індіян.

— О'кей, — каже містер Джек Майкелсон та, заткнувши вуха пальцями, швидко біжить до хати.

— Містер Савер, — чути з другої сторони. Цей оглядається. З-за паркану «бег ярду»²) визирає довга, немов жирафа, та худа, як людська недоля міссіс Емма Бравн, — чи індіяни часом не напали на вас? Чому такий крик?

— О, но, — відповідає містер Саверко, — це мої діти бавляться в ковбоїв та індіян.

З-за хати чути несамовитий вереск та плач. Це старший синок Саверка — Майк-«індіянин» стрілив із лука та попав прямо у спину найменшому — Джані-ковбоеві. Той, тримаючись за задок, верещить та біжить до тата.

— Що тобі, Джані? Чого плачеш?

Джані верещить, аж заходиться.

— Це Майк стрілив на Джані з лука, — пискливим голосом зауважує менша дочка Саверка — Ервін.

— Майк! Стерво! Батяре! Піймаю — шкуру здійму!

Але спробуй піймати! Майк сидить уже високо на гилляці дуба.

— Ой, ой! Ще впаде! — кричить перелякано жінка Саверка — Гапка, виглядаючи з вікна.

— Чорт його не візьме!

— Май Год³)! — каже до себе міссіс Ёмма Бравн та чимчикує скоріше до хати.

Якось зайшов я до Саверка. Ще здалека почув крик. Підходжу ближче і бачу таку сцену: Найстарший Майк та два середуці — Волтер і Бабі, перебрані за індіян, з перами на головах, з розмальованими обличчями та з луками й ножами в руках нападають на «ковбоїв» — Ервін, Мері та найменшого Джані. Цей останній, на моє здивування, їхав верхи, але не на коні, а на своєму батькові, Саверкові. Батько іржав, підстрибував та ставав дибки, неначе справжній кінь.

— А що це, Саверку, за баталія у вас?

— О, здоров! Та оце дітиська бавляться в індіян та ковбоїв. Надивляться на телевізію та й собі виправляють чуда. Га-га-га! Джані! А добре його! О, так!

Джані, сидячи верхи на батькові, стріляє з гана до Майка-«індіянина».

— Кххх! Кххх! Кххх! — аж заслинився.

— Залиши ці дурниці, Саверку, — кажу йому, — краше гони їх до книжки.

— Е, книжка не втече! Мають час ломати собі нею голови в школі. А тепер вакації — хай бавляться. Треба гартувати в них волонтаристичний дух. Нам треба завзятих лицарів, а не маминих синків. Сам Донцов пише, щоб ми плекали волонтаристичний дух. В американській школі їх на героїв не виховують. Щастя, що хтось придумав телевізію, хай спасенна буде його душа, вона якраз стає в пригоді нашим дітям.

Я низив плечима й подумав: Бідний ти, Саверку, і твої діти! А про Донцова ти, може, й чув щось, але

не читав його напевне. Не героями будуть твої діти,
а гангстерами і бандитами, як оці телевізійні ковбої.
До того ще маленький Джані, як підросте, може, справді,
поїздить на тобі. І не схочеш уже його возити, а він далі
їздитиме на тобі, Саверку.

---

1) Кедс (англ. — діти.

2) Бег ярд (англ.) — подвіря за хатою.

3) Май Год (англ.) — Мій Боже.

ЖІНКА ЗА КОРДОНОМ

Згадуєш та думаєш собі не раз: Не було кращих жінок, як наші жінки колись удома. Пригадайте собі, чи я неправду кажу? Вийде, бувало, отака Гандзя, Маруся, або інша якась Варварка, чи то по воду, чи в поле, чи так собі на «сільську політику» до сусідки, то аж любо глянути. Дивишся і не можеш надивитися, тільки прицмокуєш собі та думаєш: Йй-бо, немає, мабуть, у світі милішого та гарнішого створіння. Тодішня Гандзя, Маруся, або Варварка — це неперевершене мистецтво українського фолкльору. Ріст тополі. Пригадуєте собі топлю? Добре. Личко — кров з молоком. Коси — це вам, ніщо інше, як хвилястий лан золотої пшениці. Очі — як два чудові мініатюрні озера, в яких відбився шматок української небесної блакиті. Usta, немов дві стиглі малини, а брови, а вії, а... Хіба знайдеться десь у світі мистець, що зумів би відтворити неперевершений образ української Гандзі, Марусі, чи Варвари?

Це, так би мовити, зовнішній вигляд. Також її серце й розум не відступались зовнішній красі. А яка проворна та працьовита була! Дивишся на неї з ретроспективи трьох десятиків років та думаєш собі: Як вона могла раду давати тому всьому? А давала ж! Від ранку до ночі робота горіла в її руках. А тої роботи, Боже мій, ні початку, ні кінця! І їсти звари, і в поле біжи чи то полоти, чи жати, чи гребти, і курей, качок, гусей доглянь (а їх тьма-тьменна), і коров нагодуй та видой. А тут свині несамовито кричать, домагаючись уперто свого соціального права. І дітей доглянь, нагодуй, прибори. А дітьми тоді Господь щедро нагороджував, не те, що в теперішні часи. І коло чоловіка знайти час триголубитись, щоб зігнати з його чола хмару важких думок і журби. Вона любила його, а як не любила, то бодай шанувала, була йому вірною, строго придержуючись шлюбного приречення. І хоч у нас нашої традиційної гречки ціле море,

то рідкі були випадки, щоб представниця нашої «красної статі» туди скакала. А як уже трапився такий випадок, то так «дипломатично», щоб не наразити чужих язичків на сверблячку. І все було в порядку. Навіть, коли трапилось, що чоловік так по традиції поясом полоскотав їй спину, то вона, або реагувала, кидаючи йому в голову горщиком, або зовсім не реагувала й не бігла на поліцію, як заведено в нашу атомову добу. . .

А прийде, бувало, неділя чи свято, Гандзя, Маруся, чи там Варвара до церкви йде. Це вам попросту — жива краса. Неначе веселка, що появилася після дощукі на небесній українській сині, на землю зійшла та перемінилась у живу істоту.

І хоч, як пригадуєте собі самі, роботи було по вуха цілий круглий рік, від ранку до темної ночі, хоч лелека часто навідувався в гості, приносячи в дарунок крикливу маленьку істоту, але рідко ви почули про нарікання, наприклад, на печінку, голову, чи іншу мігрену.

А от на нашій славній еміграції діється зовсім протилежне. Вчені люди кажуть, що живемо в атомовій добі. І насправду, під знаком цієї епохальної доби техніка підскочила вгору на шалену висоту. Але куди вище підскочила жіноча емансипація. Підскочила, і її шалений лет так подіяв на багатьох наших Гандзь, Маруся, чи Варвар, немов той атомовий пил свого часу на японських рибалок. Дивишся не раз і думаєш: Гай, гай! І що це з ними сталося? З типової української жінки залишилась не то тіль, не то пародія. З кіс, що хвилювались колись, неначе лан пшениці, лишилась тільки стерня. Неначе комбайн пройшовся по колгоспному лану. І брови, правдиві природні чорні брови, що неначе розпростерті ластів'ячі крила пишались колись гордо над дзеркальцем очей, полиняли від цієї емансипації, і на їх місці чорніє лише їхня імітація — чорна вузенька смужечка, підведена фарбою. І уста щось неприродно багрянють від дешевенького карміну. І часто цигарка незупарно стирчить у зубах. Одним словом, емансипація в найточнішому її змісті.

А про роботу, то вже не будемо й говорити багато. Стільки її завжди, що не переробиш, хоч насправду

крім цієї «льоти»¹), що, втікаючи часом від жіночої качалки, перескочиш її за одним махом, лише вітер на ній гуляє. Ходить собі чоловік тоді та підспівує з досади:

У сусіда хата біла,
У сусіда жінка мила,
А у мене хата чорна,
Жінка лиха й немоторна.

А найгірше те, що багато представниць нашої «красної статі» забувають про свою шлюбну обітницю, потихеньку зраджують своїх нещасливих чоловіків, або, попросту, з гуркотом-стукотом покидають їх на призволяще та шукають собі інших. Чи це діється з надмірного емансипаційного ентузіазму, чи, попросту, з туги за романтичною українською гречкою, якої й на лік тут не знайдеш, я не в силі, добрі люди, вам пояснити.

Іде собі отака жертва раненько на роботу, нічого лихого не передчуваючи. Згалка про фабрику чи «обру»²) створює піднесений настрій. Працює цілий день, ждучи як Божого спасіння, вечора. Увечорі вертається додому, відкриває двері до хати, і... замість любові усміхненої жіночки бачить перед собою страшну картину: Все перевернене догори ногами, неначе після землетрусу, а жінки — як би й не було! Пропала, неначе її корова язиком злизала! І шукай, молись, клич поліцію — не допоможе! В таку невимовно трагічну хвилину бігає нещасна жертва — пошколжений наш брат — сюди й туди, крутиться немов муха в окролі. Один присягає страшну помсту, другий плаче безрадно, третій біжить до бару, щоб утопити своє горе в чарці, четвертий нахваляється, що покінчить самогубством. А жінка щезла. Трапляються й такі (тільки, на превеликий жаль, дуже мало), що до цієї справи підходять, так би мовити, з реалізмом: пішла — то й хай собі йде, або — «баба з воза — коням легше». Ось недавно мого приятеля стрінула та біда. Якось стрічаюся з ним і він питає мене спокійно:

— Ти не чув, яке нещастя трапилось учора в мого сусіда Грицька?

— Ні, не чув, — кажу.

— Та його синок Гнат пропав. Утік із моєю жінкою.
А люди наші, як трапиться отака неприємна подія,
мають неповторну нагоду «почесати собі язички», а най-
більше тішаться нежонаті з роду. Підспівують тобі ве-
село:

«Сам п'ю, сам гуляю,
Сам стелюся, сам лягаю. . .»

Колись і я співав собі безжурно. А оце недавно, дур-
ний, узяв та й оженився. Оженився на сороковому році
свого безжурного життя. І тепер день і ніч живу в пос-
тійному страху, щоб (борони Боже від усякого лиха!)
жінка не покинула мене. Ночами часто сниться, що моя
жінка утікає кудись із іншим. А відомо ж, коли вночі
погане присниться, то цілий день не буде доброго на-
строю. Нуджусь. Ні робота, ні їда не беруться мене.
Хіба десь у барі вихилиш добру чарчину. Висох я вже
на тріску. А вертаєшся ввечері додому, то все вчуваєть-
ся, неначе колеса поїзду вистукують ритмічно безнадій-
ний мотив отакої пісні:

«Повертаєшся з роботи,
ллються з чола соті поти:
Буде тобі грапа³⁾ з румом,
Коли зникне жінка з кумом!
Трах, тарах! Трах, тарах!
Розриває серце жах!

---

1) Льота (есп.) — терен під будову хати.

2) Обра (есп.) — будівництво.

3) Грапа (есп.) — рід аргентинської горілки з винограду.

ОЩАДНИЙ

Пан радний Савелій Баранович-Ягнюк вельми ощадна людина. Ощадна до переседи. Вдома він провадить спеціальну книгу прибутків і видатків. Домашній бюджет у нього строго пристосований до наперед опрацьованого пляну. Ні один цент не пропаде даром під дбайливим оком пана радного. Тому то в його домі цілком інший порядок і атмосфера, ніж у домах інших американців. Телевізор у нього не грає та не розвеселює життя різними ковбойськими історіями, газет і журналів, як довго живе тут пан радний, ніхто не бачив. Пощо читати їх? Самі плітки та дурниці! Дід пана радного також був непримиренно-ворожо наставлений до преси, а пан радний любить і поважає родинну традицію. Вода в раковині спускається регулярно лише раз на добу, а купатись у ванні, як правило, дозволене лише раз на місяць. Це тому, що за повне і марне вживання води за рік треба платити десять доларів, а він платить лише вісім. Таки два доляри річно зекономиться; адже ж гроші не валяються на американських вулицях. Квітів коло хати й на лік не знайдеш. Для чого ще й на якісь квіти витратити гроші? Із збірковою листвою краще не приступай до нього і не псуй настрою йому та собі. Знов щодо авта, то й мови немає, аби він рішився купити. Дружина його Мокрина (чи як її титулюють наші люди, «міссі радна») не раз натякала, щоб купив якого старого «Шевролета», бо де ж їй, двістіфунтовій персоні, товктися по «басах»¹), чи шкандибати пішки. Однак, ці дорікання не могли зрушити економного серця пана радного Савелія Барановича-Ягнюка.

— Нічого, — казав він дружині. — Товчися далі, то може, Пан-Біг дасть, що згубиш трохи своєї ваги.

Але хоч вона, бідна, товклася, але ваги не збувала.

Було це у Великодню суботу. Пан радний із своєю дружиною збирались до церкви. До речі, треба сказати,

що пан радний ніколи не ходив до церкви, але раз у рік, на Великдень, якось не випадало не йти. Люди нишком посміхалися й говорили: «О, пан радний, коли б не прийшли до церкви, то все «Христос воскрес» співають...»

На цей раз пан радний замовив навіть таксі, щоб відвезло їх до церкви.

Після посвячення пасок і безконечного великоднього чоломкання зі знайомими, наше радне подружжя збиралось їхати додому. Якраз наспіла таксівка. Пан радний затримав, допоміг товстенькій дружині влізти в середину авта, а згодом і сам примостився біля неї. Сидів із гордо піднесеною головою, мовляв, дивіться, і я сьогодні їду автом...

Поїхали.

Міссіс Мокрина цілий час, як на страшній покуті, ледве вистояла в церкві. Модні черевики немилосердно тиснули в пальцях...

— Але ж пальці на ногах, як вогнем пече! — поскаржилась чоловікові.

— То скинь черевики! — спорядив він їй.

Вона так і зробила.

Таксі опинилося врешті перед хатою радних.

— Два доляри, сімдесят п'ять центів, — ввічливо сказав шофер.

Пан радний метнувся до калитки.

— А чорт його забери! Не маю дрібних грошей, лише три доляри в банкнотах.

Шофер шукав за монетами для здачі.

— Не маю здачі, — сказав нарешті після довгого та даремного шукання по кишенях.

— А що ж його робити? Ага! — догадався пан радний. — Як не маєте решти, то повозіть нас трохи за тих двадцять п'ять центів. Добре?

— Добре, — відповів рудій, і вони поїхали.

За хвилину авто зупинилось.

— Прошу! — І водій відкрив дверцята.

Панство радні висіли. Таксі покотилось далі.

— А де ж ми є? — Пан радний здивовано розглянувся по околиці... — А матері ж його чорт! Та він заїз нас за дві милі від хати! А щоб тобі колесо полама-

лось! — погрозив у тому напрямку, в якому від'їхало авто. — А то баять! Прийдеться, стара, ногами шкандибати додому. . .

— Ногами? — здивовано, плаксивим голосом запитала міссіс радна і мимохіть глянула на свої ноги. — А де ж мої черевики?

— Черевики? — Пан радний глянув на ніжки своєї подруги. — Чи не забула ти часом їх в авті?

— Так, справді забула! — сказала, плачучи, дружина.

— А голови своєї не забула?! — Три доляри заплатив за них, і тепер неначе їх у воду кинув!

— Не кричи тут на вулиці! Краще подумай, як додому дістатись. . .

— Ногами!

— Ногами?

— А ти гадаєш, на плечах тебе понесу до хати?

— Хоч раз ти сказав мудре слово. Понесеш, голубчику, понесеш!

Для пана радного не було іншої ради. Рад-не-рад узяв на плечі свою кращу половину і крекчучи, постогнуючи та проклинаючи шофера, пошкандибав у напрямку своєї хати.

---

¹⁾ Бас (англ.) — автобус.

МЕМОРОВІРШОМАННЯ

Ми нація дуже поетична і, здається, поетичнішою нації за нас не знайдете на світі Божому. Із лона нашого народу вийшло багато великих, відомих і менш відомих поетів. Невідомі на ім'я кобзарі і лірники склали безліч історичних дум. Народ наш створив прекрасні народні пісні, які в поетично-мелодійному поєднанні не мають конкурента на світі.

Поети наші створили різних жанрів поезії: ліричну, баталістичну, революційно-патріотичну, гумористичну, сатиристичну, модерністичну і т. д. Писали вони й пишуть сьогодні в найгірших, несприємливих умовах, розбудовуючи і вдосконалюючи нашу поезію. Поезія в нашому національному відродженні відіграла рішальну роль (Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, поети квадриги «вісниківців», а останньо — «шестидесятники» на чолі з Василем Симоненком). Маємо й на еміграції когорт поетів, які створили багато цінних речей. Наші поети, хоч пишуть у найгірших умовах національного поневолення й еміграційного розсіяння, стараються дотримувати кроку з поетами найбільш розвинутих націй, а в деяких моментах навіть перевищують їх.

У нас до цього часу було дві категорії поетів. Перша — це поети, які стояли і стоять на сторожі самостійності України і самостійність цю оспівують у своїх творах. Друга — це поети, які пішли на службу московських імперіялістів, зрадивши найвищий ідеал своєї нації, і оспівують, як позитивний факт, поневолення України. Перші — приносять величезну користь нашій визвольній справі, другі — величезну шкоду.

Є ще в нас третя категорія, поетів в лапках, які своїми писаннями не приносять ні шкоди, ні користі, лише собі задоволення, ну, а читачам деяким трошки нервового подратування. Їх вірші вміщують інколи деякі наші газети.

Розгортаєш таку газету: цікаві статті читаєш, багато важливих нотаток. Трапляються гуморески, фейлетони, ущипливі сатири, репортажі, мемуари, вірші, оповідання, оголошення. Аж ось раптом, до всього цього газетного меду — ложечка дьогтю — віршикі із заголовком, наприклад: «В десяту річницю смерті мого дорогого мужа...» Далі йде ім'я і прізвище, та коли упокоївся.

Читаєш:

«Вже десять літ минає,
Як мій дорогий муж у гробі спочиває.
А я, бідна, ходжу і плачу,
Що його вже не побачу.
Та його виглядаю,
А його немає...» і так далі.

Прочитаєш ці рядки, і, як кажуть наші брати-галичани, «шляк ясний тебе трафляє». І додумалась жіночка отаке втнути! Цікаво, що лише жінки мають подібне поетичне в'ятхнення, а чоловіки ніколи.

Часто трапляються такі вірші, і цікаво, що кожний з них обов'язково починається словами:

«Вже десять (чи один, два, три) літ минає
Як мій муж у гробі спочиває...»

Природне правило.

Прочитаєш ото його, і як нерви трохи попустять, то аж напрошується сказати до цих жінок:

Вельмишановні дами!

Ми розуміємо ваше горе й смуток, і найглибше співчуваємо вам. Нам шкода також кожної української людини, тим більше, коли вона заслужила собі на добру згадку, чи коли передчасно сходить із світу цього. Але в такому сумному випадку вистачає гарного некрологу. Не викликайте таким віршем небіжчика з гробу. Скажу вам правду, що коли ваш покійний чоловік любив поезію, то він сім разів перевернеться у труні від такого вашого вірша. Ви йому тим не допоможете ніяк, але ще передчасно можете угробити не одного читача. Та ще й не одного «шляка» дістанете від нього. Якщо ви платите за зміщення вашого вірша, то вже краще буде, коли пожертвуєте на пресовий фонд без нього, або по-

дайте в церкві за упокій, щоб небіжчиків вашому спокійно було на тому світі. Цим зробите далеко кращу користь, бо газета не потерпить на своєму престижі, і не один читач заощадить собі нерви. А як є кортячка вам написати, то пишіть собі на здоров'ячко та, заховавшись десь у куточку своєї хати, щоб, борони Боже, ніхто вас не чув, читайте собі самій.

А видавцям і редакторам дружньо радимо, щоб перестали такого роду вірші вміщати на сторінках часописів, хоч би за них і хотіли заплатити, бо вони дуже знижують повагу часопису.

СХИЛИВШИ ГОЛОВУ В ЖУРБИ...

— Ех, Онуфрію Купер'яновичу! — говорив за чаркою віскі в шинку Терапонт Акакієвич. — Отак не раз згадуєш свою минувшину, і вірить не хочеться, що все пройшло, немов би батогом тріснув. Гай-гай, скільки то чоловік мусів перетерпіти того всього...

Терапонт Акакієвич замислився. Опісля продовжував:

— На мою думку, Онуфрію Купер'яновичу, я таки зле зробив, що зараз після капітуляції Німеччини не поїхав додому. Прогавив час, друже. Тепер, хто його знає! Це правда, що страшнувато було їхати, бо, звичайно, родіна не подарувала б, що марно протринькав час у Германії. П'ять год приліпили б за один лише безневинний побут, не враховуючи решти. Я, знаєте, за німецької окупації був головою райспоживспілки, і як евакуїрувався на запад, то прихватив із собою дещо краму: цукру мішків з п'ять, два десятки скриньок горілки, муки мішків двадцять, та ще там дещо — не пригадую. Тьххууу! І щоб хоч скористався з цього — не було б обідно, а то сволочі, німаки, в Тернополі зареквізували все для себе, а мене посалили в кадет. Але і з цього вийшла маленька користь. Я тепер вважаюсь «український політ'язень». За соборну і незалежну страждав. Ха-ха-ха! От, комедія! До того плюс додати, що й таки не хотілось їхати додому, бо родіна, хоч яка любя і близька мійому сердцю, але по правді сказати, чорт-ма там такого дива, як, наприклад, було в таборі: керпакети, цигарки, шоколяд, ну, і врешті — спекулюнути можна було здорово. Поїхав би пізніше, сказали б:

— А де ж ти, вражий сину, гітлерівський наймите, барився так довго? Чому зараз після оконченія війни не приїхав?

Отак би тобі й по п'ять літ додатково пришили за кожний прогріх перед родіною. І труби тоді год з п'ят-

надцять, як не більше! Страшнуvато! Бр-р-р!! Подумати отак реально, був би поїхав зразу, п'ять год попас би білих ведмедів, і справа закінчена. Вже були б призабули до сьогодні за неї. По крайній мері, чоловік був би там, як чоловік. Хватає вже того факту, що по професії робив би. Я от сам бухгалтер по фаху, а чорта з два знайдеш тут таку роботу. Ще якби знав оту несамовиту англійську мову. А то — ні в зуб, хоч годів, мабуть, з вісім, як тут карають. Прийдеться пропасти, брате, з туги за родиною та з образи, що ти — бухгалтер, а мусиш замітати банк. Чорти взяли б таку дійсність! До того, діти наші калічаться духово. В дотаток, на біду, попали ми в оточення самостійників-сепаратистів. Все тобі по-українськи, а забалакай лише по-руски, то зразу ж усі, немов собаки на тебе вишкіряться! Ть-ху! Протівная гадость! У-х-х!

— Ех, правда ваша, Терапонте Акакієвичу, — відізвався Онуфрій Купер'янович. — Трудна, трудна наша жисть! Я також, брате, каюсь за свою одну капітальну помилку, якої не направити. Що вдієш, брате? Людина, здається мені, тому й родиться на світ, щоб у своєму житті йти від помилок до помилок. Я сьогодні каюсь, чому в 1918 году не перейшов до большевиків. Це з одної сторони до певної міри оправдане, бо хто ж тоді знав, що большевизм піде нашим, давно уторованим русским шляхом. Тоді, як самі знаєте, реакція проти їх була дуже сильна: Денікін, Врангель, Колчак, Юденіч і інші. Здавалось тоді, що вони. Здавалось тоді, що вони не режим, а отечество захищають. Я був увесь час при Денікіні та воював проти Петлюри. Щодо большевиків, то мое сумління чисте, бо ні разу не довелось мені з ними сражатись. Потому я опинився на еміграції та весь час працював у рядах русских монархістів, будучи переконаним, що це для мене не абияка честь. Згодом переконався, що большевики роблять ту саму роботу, що й наші славні царі, що вся їх політика скерована головне в напрямку росту і сили нашого славного русского народу і государства. Але тоді вже вертатись було пізно. Я з вами цілком погоджуюсь, що між тими проклятими сепаратистами жисть попросту неможлива. Але до яко-

гось часу треба терпіти. Потакувати за ними мусимо. Це не гріх. Але при тому мусимо думати нашу думку. . .

— Папа, папочка! — перебила їм розмову донька Терапонта Акакієвича Лена, яка вбігла до середини.

— Что, детка?

— Папа, я поїду к Кларочке. Мамаша приказала спросить твоего разрешенія.

— Іді, іді, детка, только не долго ході, а то мамочка будет сердітся.

— Хорошо, папа!

Дівчатко миттю вибігло.

— От, бачите, Онуфрію Купер'яновичу, як Леночка добре говорить по-руски, аж приємно слухати. Ви знаєте, скільки праці потрібно та догляду, щоб не взяв над нею верх сепаратистичний дух? О, моя дружина добре за нею слідкує! Боюсь, однак, що як довше тут побудемо, то зустріч із дітьми сепаратистів може пошкодити тому.

— Ох, тяжкі наші справи! Да, да! — зітхнув Онуфрій Купер'янович. — Помилки наші мстяться на нас. Вони держать нас тут шемов пастка мишей.

І обидва невдахи зажурено похилили голови.

Похилимо й ми голови, зажурившись, що між нами ще й до сьогодні трапляються такі типи. Хвала Богові, що їх уже небагато.

З М І С Т

	стор.
Анатоль Галан: Передмова	7
Газетне меню	11
Трагедія на весело	15
Стара звичка	21
Було колись	23
У пекельному концтаборі	26
Московська рація	34
Децо про демократію	38
На «лей офф-і»	42
Клопоти баби Палажки	45
Жертва капіталізму	51
Хождення по мукам	54
Суверенна дівка	58
Безхребетні в'юни	66
Наздогнали і випередили	63
По чім найкраще пізнати українців?	69
Невірні Томи	72
Вічний секретар	75
От такий парламент	79
Соціалістична ворона	81
Сон паря Пікілі	85
Намул неволі	88
В телевізійну добу	92
На курації	95
Про українське телятко...	100
Мона Ліза	102
Сон рябої корови	104
Хамелеон	108
Новорічний скандал	110
Пригоди святого Миколая	113
Іншуранс	118

	стор.
Свобода під мостом	120
Советський чудотворець	123
Годиночка на «родіне»	126
Віда з телефоном	132
«Універсальний патріот»	135
Пресова кампанія	138
Три сни містера Еліота	142
Нова організація	145
Феноменальна здібність	148
Не смійся, коли є страх	153
А все винен проклятий кіт	156
Виховуємо дітей	161
Жінка за координатом	164
Меморовіршоманія	168
Ощадний	171
Схиливши голову в журбі	174

Всім любителям українського гумору поручаємо такі наші видання:

Степан Вусатий:
«ЕМІГРАЦІЯ В ПОХОДІ»
гуморески . . . . . \$2.—

Гриць Мотика:
«ПЛЯМКИ НА ПІДНЕБІННІ»
гуморески . . . . . \$2.—
«БАБАЙ»

(з ілюстраціями ЕКО)
вірші сатиричні, гумористичні і комічні \$1.50

Микола Понеділок:
«ВІТАМІНИ»
(з ілюстраціями Б. Крюкова)
гуморески . . . . . \$3.—
(в оправі — \$4.—)

Микола Понеділок:
«СОБОРНИЙ БОРЩ»
(з ілюстраціями Б. Крюкова)
збірка гум. творів . . . \$4.—
(в оправі — \$5.—)

Іван Евентуальний:
«ПРОТИ ШЕРСТИ»
гуморески і пародії . . \$2.—
(в оправі — \$3.—)

«ЩОДЕННИК НАЦ. ГЕРОЯ
СЕЛЕПКА ЛАВОЧКИ»
(з ілюстраціями А. Климка)
гумористичні «історії»
з дивізії «Галичина» .. \$2.—

«СМІХОЛІНА»
(з ілюстраціями Б. Крюкова)
короткі дотепи . . . . . \$2.—

Наші видання можна
набути в усіх українських
книгарнях на еміграції
або у видавництві:

Sr. Julián Serediak
Casilla de Correo 7
(SUCURSAL 7)
Buenos Aires — Argentina

